N Nr. 2

SPESIALUTGAVE AV „BERLINER ILLUSTRIERTE ZEITUNG" · 2. JANUARNUMMER 1941

Belgia fr. 2.— / Bulgaria lewa 10.— / Danmark 50 øre / Elsaß - Lothringen 25 Pf. / Finnland mk. 4.50 / Frankrike fr. 4.— / Hellas drs. 11 / Italia lire 2.— / Jugoslavia dinar 5.— / Luxemburg 25 Pf. / Nederland 20 cents / Norge 45 øre / Portugal esc. 2.50 / Romania lei 16.— / Sverige 50 øre / Sveits 45 cent / Slovakia kr. 2.50 / Spania ps. 1.50 / Tyrkia piaster 12.— / Ungarn 36 filler / Amerika 10 cents

Signal

Universitetsbiblioteket i Tromsø

Der hvor stukas-flyene blir til:

En kvinnelig arbeidsstudent hjelper til med monteringen

Keiser i ti dager...

Hertugen av Reichstadts hjemkomst

Den 13. oktober 1809 hadde Napoleon sluttet fred med Østerrike i Wien. Han vendte tilbake til Paris og to måneder senere meddelte han et familieråd at han hadde besluttet sig til å opløse det barnløse ekteskap med Josephine; han ønsket sig en tronarving og forbindelse med et gammelt dynasti. Den 18. februar 1810 mottok regjeringen i Wien meddelelse fra sin minister i Paris om at korsikaneren aktet å gifte sig med erkehertuginne Marie Luise. Keiser Franz våget ikke å underrette sin datter om denne beslutning, hun fikk høre om den av andre, og av hensyn til statens interesser føide hun sig. Da marskalk Berthier innfant sig i Wien som beiler og overrakte Marie Luise et med briljanter innfattet billede av Napoleon, festet hun dette på brystet — tre dager senere blev hun formælet med seierherren fra Wagram, og erkehertug Karl var hans stedfortreder. Seksten år efterat Marie Antoinette hadde kjørt foran Tuileriene for å legge sitt hode under øksen, smilte den unge keiserinne Marie Luise ned til de jublende parisere fra den samme terrasse ...

Napoleon var en helt igjennem øm og kjærlig ektefelle for henne. Da hun den 20. mars 1811 fødte ham den efterlengtede tronfølger, var hun selv i største livsfare. Paris var i en eneste gledesrus. Den berømte kvinnelige aeronaut Blanchard steg tilværs med sin ballong og strødde gledesbudskapet ut over hele Isle de France. Keisersønnen fikk navnene Franz Joseph Karl.

Den „lille konge" blev parisernes avgud. Napoleon viste sig fra en side som alltid hadde vært ukjent for Josephine og vel også for ham selv: som familiemenneske med rørende omhu og tålmodighet. Marie Luise som ikke nettop hadde utpreget sjelsdybde og var mer optatt av vakre toaletter og bordets gleder, kunde ikke måle sig med Napoleon i hans omsorg og kjærlighet for sønnen. Selv mens han arbeidet fikk barnet lov til å drive sin lek videre i hans værelse. Det fikk lov å tumle med treklossene til hans strategiske opbygninger, og han mistet aldri tålmodigheten. Da det så begynte å demre for korsikaneren at habsburgerinnen allikevel ikke var den ideelle kvinne som hun hadde forekommet ham i hvetebrødsukens rosenlys, kunde dette bare forsterke de inderlige følelser som knyttet ham til barnet. Billedet av Kongen av Rom fulgte Napoleon på slagmarkene, over Russlands stepper og i Moskvas flammenatt.

Så kom den 26. juni 1813 da Metternich — i Palais Marcolini i Dresden — i sitt iskalde dødsfiendskap sa: „De er fortapt, Sire!" Derefter kom dagene i Leipzig som var begynnelsen til keiserrikets sammenbrudd. Den 23. februar 1814 stiller Napoleon sin hustru og sitt barn under nasjonalgardens beskyttelse og bærer sønnen langs med soldatenes rekker. Den neste dag må han atter reise tilbake til sine tropper. Om morgenen ved tre-tiden går han forsiktig inn i barneværelset og med den inderligste kjærlighet betrakter han sin sovende sønn. Han fikk aldri se ham igjen. Den 5. april må Napoleon gi avkall på Frankrikes og Italias trone for sig og sine efterkommere.

Den 2. mai forlot Marie Luise Frankrike sammen med sin sønn. Hun reiste til Wien. Halve byen valfartet til Schönbrunn for å se den store korsikaners sønn. Habsburgerinnen skrev til Napoleon at hennes eneste tanke var nu å sikre sig regentskapet over Parma som var blitt henne lovet. Hennes intime forhold til grev Neipperg var på alles leber, og da Napoleon vendte tilbake fra Elba var hun bange for at han skulde seire og kreve hennes og barnets tilbakekomst til Paris. Nederlaget ved Waterloo befridde henne for dette mareritt. Napoleons annen tronfrasigelse inneholder ordene: „Jeg utnevner min sønn til franskmennenes keiser under navnet Napoleon II. Hvis man ikke anerkjenner min sønn som keiser, er min tronfrasigelse ugyldig." Men så vendte bourbonnerne tilbake — bare ti dager hadde den firårige gutt vært franskmennenes keiser, Napoleon II ...

Bare 21 år gammel døde oberstløitnant i kavalleriregimentet Wasa, Franz Joseph Karl, hertug av Reichstadt, av lungetuberkulose den 22. juli 1832 i Schønbrunn. Det var keiser Napoleons sønns endeligt, „den unge ørn i lenker" som samtiden kalte ham — også slutten på en høitflyvende drøm, som gjennem to årtier hadde skapt ubeskrivelige forhåpninger og engstelser over hele verden. Hertugen av

Signal

Titelbilledet viser:

Der hvor Ju 88 blir til. — En kvinnelig arbeidsstudent hjelper til med monteringen. — Tidligere tjente den kvinnelige student sine studiepenger ved å arbeide i ferien. Idag er fabrikkarbeid plikt for de tyske studenter i første semester. På denne måte hjelper de de arbeidende kvinner til en vel fortjent ferie, og ved sin innsats i rustningsindustrien bidrar de til seiren

Den store korsikaners sønn vender hjem — båret av tyske soldater

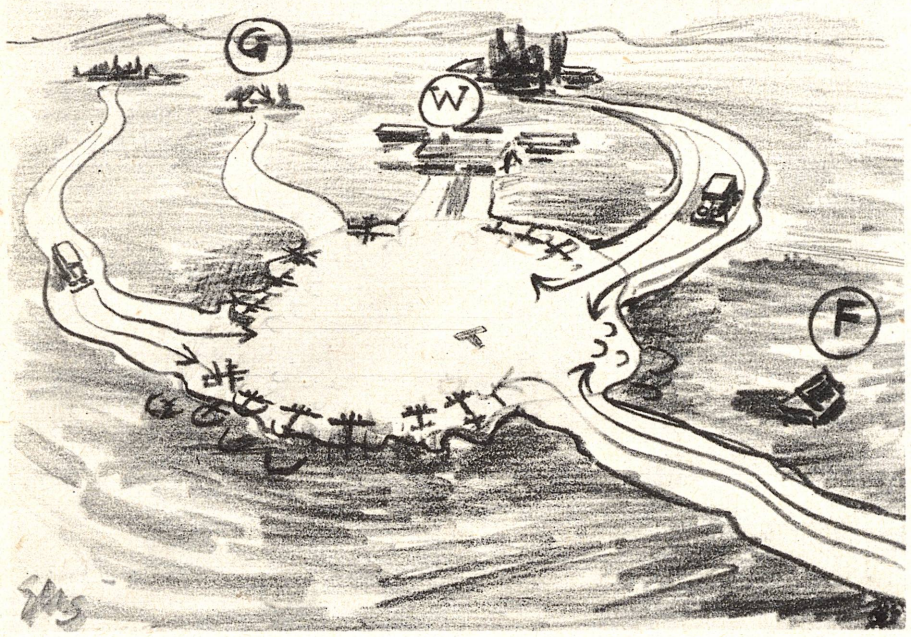
DNB meddelte den 14. 12. 1940: „I anledning av hundreårsdagen for overføringen av Napoleon fra St. Helena til Paris har der Führer underrettet marskalk Pétain om at han hadde besluttet sig til å utlevere til det franske folk hertugen av Reichstadt, Napoleons sønns, jordiske levninger til bisettelse i Invalidedômen. Overfor der Führer har marskalk Pétain gitt uttrykk for sin og det franske folks takk for denne edelmodige gestus. Tyske soldater bar kisten til gitteret ved æresplassen foran Invalidedômen, hvor den i de tidlige morgentimer den 15. desember høitidelig blev overgitt til nasjonalgarden. Under orgelspill og ledsaget av fakkelbærere bar denne under dempet trommehvirvel kisten forbi Napoleons grav og stillet den op foran høialteret

Reichstadt, som den tidligere unge konge av Rom ifølge Paris-traktaten av 1817 blev kalt hadde til siste åndedrag trofast holdt fast ved sin store fars testamente. Han bestrebte sig for med hver fiber i sitt vesen å bli ham lik og var fullt og fast overbevist om at en gang vilde tiden være inne for ham til å fylle et høit kall. Men det gylne bur som Metternich hadde smidd for ham umuliggjorde enhver flukt og en tidlig død fullendte så dette ulykkelige livs tragedie.

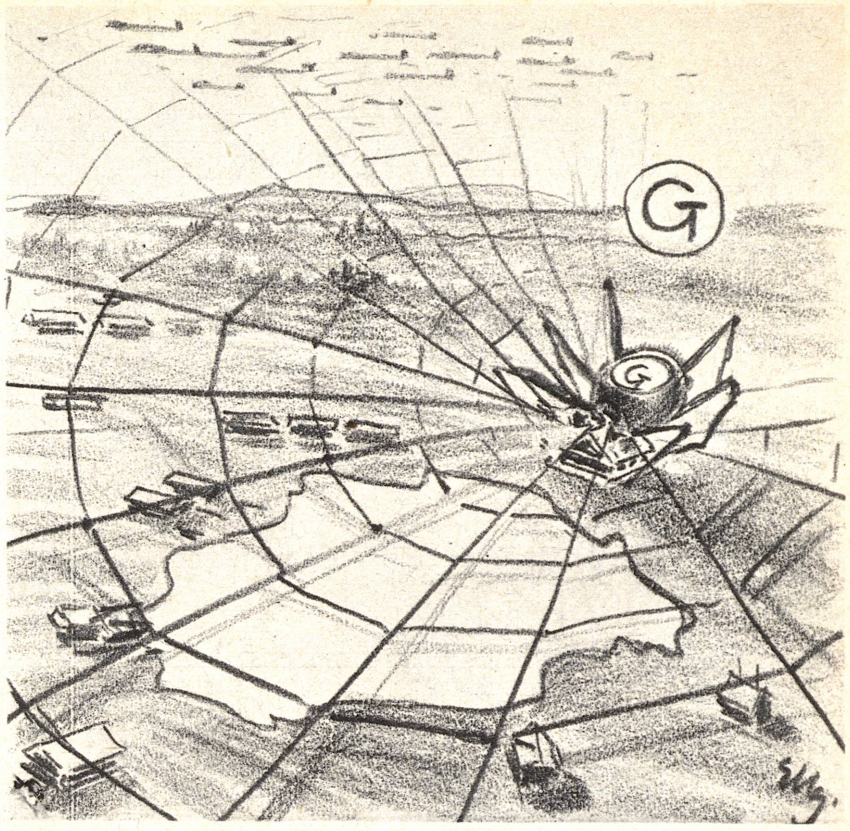
Den 15. desember 1840 holdt den døde korsikaner sitt siste inntog i Paris, han blev bisatt i Invalidedômen. Frankrike har to ganger senere av den østerrikske keiserfamilie forlangt at den skulde utlevere Napoleon II, hertugen av Reichstadts lik for å forene far og sønn i døden. Habsburgerne hadde alltid bestemt avvist dette.

Den 15. desember 1940, hundreårsdagen for den døde korsikaners hjemkomst, blev den unge Napoleons kiste for alltid forenet med sin fars. Adolf Hitler hadde latt åpne Wienerkapuzinerkryptens porter for ham. Den „unge Ørn"s habsburgerfangenskap er forbi.

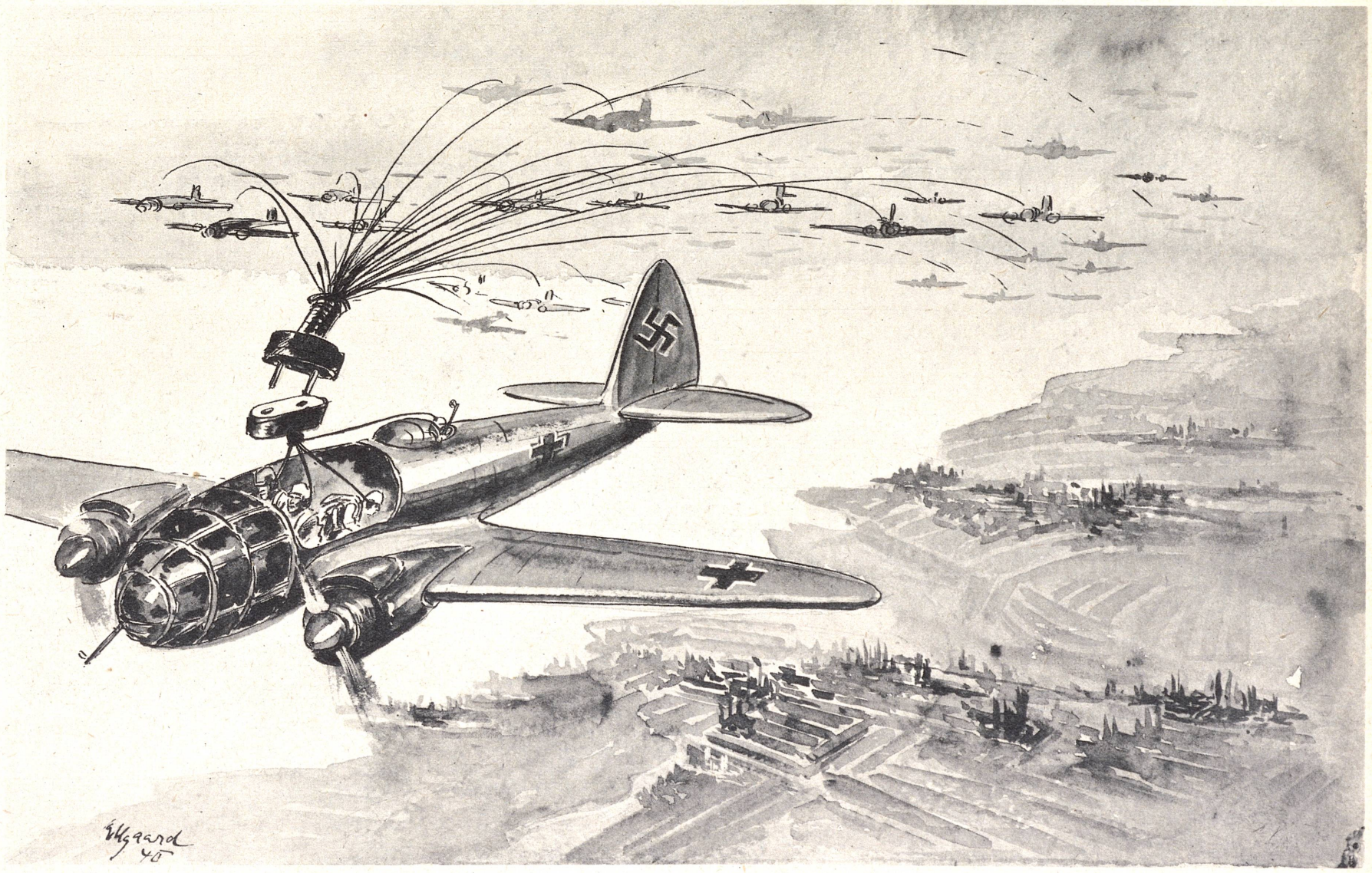
Pa den kamuflerte flyplass

Feltflyplassen er ikke som flyplassen hjemme, hvor alt som hører sammen ligger samlet. Denne feltflyplassen f. eks, tilhører en gruppe bombefly. Den er i almindelighet fullstendig tom. Utenfor startbanen står flyene så å si på huk som harer i akerfurene: Ingen ubuden skal kunne opdage dem. Fredstidens kaserner finnes ikke her. Til tross herfor kan man når det plutselig kreves fra kommandostillingen (G) nå hver mann i løpet av noen få sekunder. Da skynner bakkepersonalet sig ut av verkstedene (W) til flyene og bringer dem inn på startbanen. Fra sine opholdsrum kommer det alarmberedte flypersonal frem. Samtidig begynner en travel virksomhet i radiostasjonen (F)

Flyplassens hjerne:

Som en edderkop har kommandostillingen (G) gjennem sin radiostasjon spunnet et fint nett utover sitt kommandoområde og hvormed man har kontakt over alt. Trådene fører til verkstedene, til opholdsrummene, til de tilstøtende grupper, til eskadrestaben som denne og andre grupper står under, til luftvernet og til værstasjonen. Flyvergruppen kan befinne sig hvor den vil, allikevel henger den i disse tråder som ikke kan rives over. Uten radioen er en planmessig innsats nu utenkelig. Gjennem den mottar kommandostillingen viktige meldinger som lynsnart krever nye disposisjoner, den formidler befalinger til den flyvende gruppe og gir den meldinger f. eks. om forandringer i værsituasjonen. Sjef i kommandostillingen er gruppens kommandant. Flyver han med, overtar hans stedfortreder hans opgaver på flyplassen og står i stadig radioforbindelse med ham under aksjonen

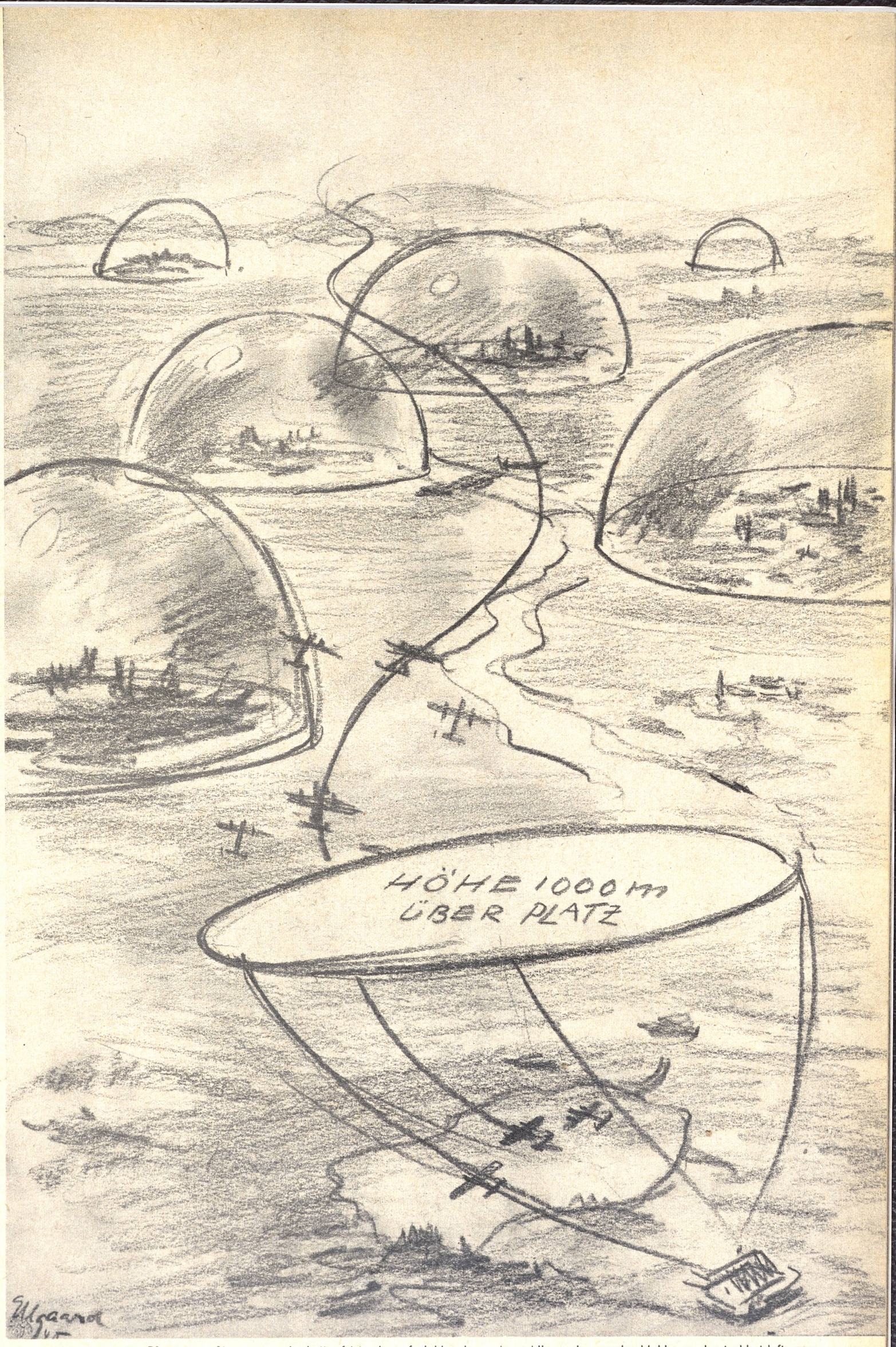
Flygruppens hjerne:

Også den flyvende gruppe, eller når flere grupper flyr sammen i en avdeling har sitt eget efterretningsnett. Det består i to adskilte nett: det første finnes i hvert enkelt fly og forbinder observatøren, føreren, radiotelegrafisten og skytteren med hverandre. Dette er samtalenettet ombord. Det andre nettet er radioanlegget. Det virker som en kjempemessig stikk-kontakt som med ett slag forbinder alle fly med kommandantflyet og som på anrop formidler „radiosamtale" fra det ene fly med hvilket som helst annet. Uavhengig herav forføier naturligvis hvert fly over en stadig radioforbindelse med sin feltflyplass. På denne måten har altså hver besetning under toktet til enhver tid forbindelse sig imellem, hvert fly med kommandanten, hvert fly med de andre og hvert enkelt fly med sin feltflyplass. Har kommandantmaskinen f. eks. efter flyvning gjennem et skylag mistet et fly av syne, så blir radioanlegget sjaltet inn: „Dora, Dora, hvor er du", lyder det gjennem eteren. Og „Dora" melder sitt „Flyveuhell" — en motor er stoppet — og kommandanten sender det hjem. Det betyr at „Dora" er blitt selvstendig og nu loser sig hjem ved hjelp av sin radioforbindelse med feltflyplassen

Taktikk, teknikk, flyver-tricks

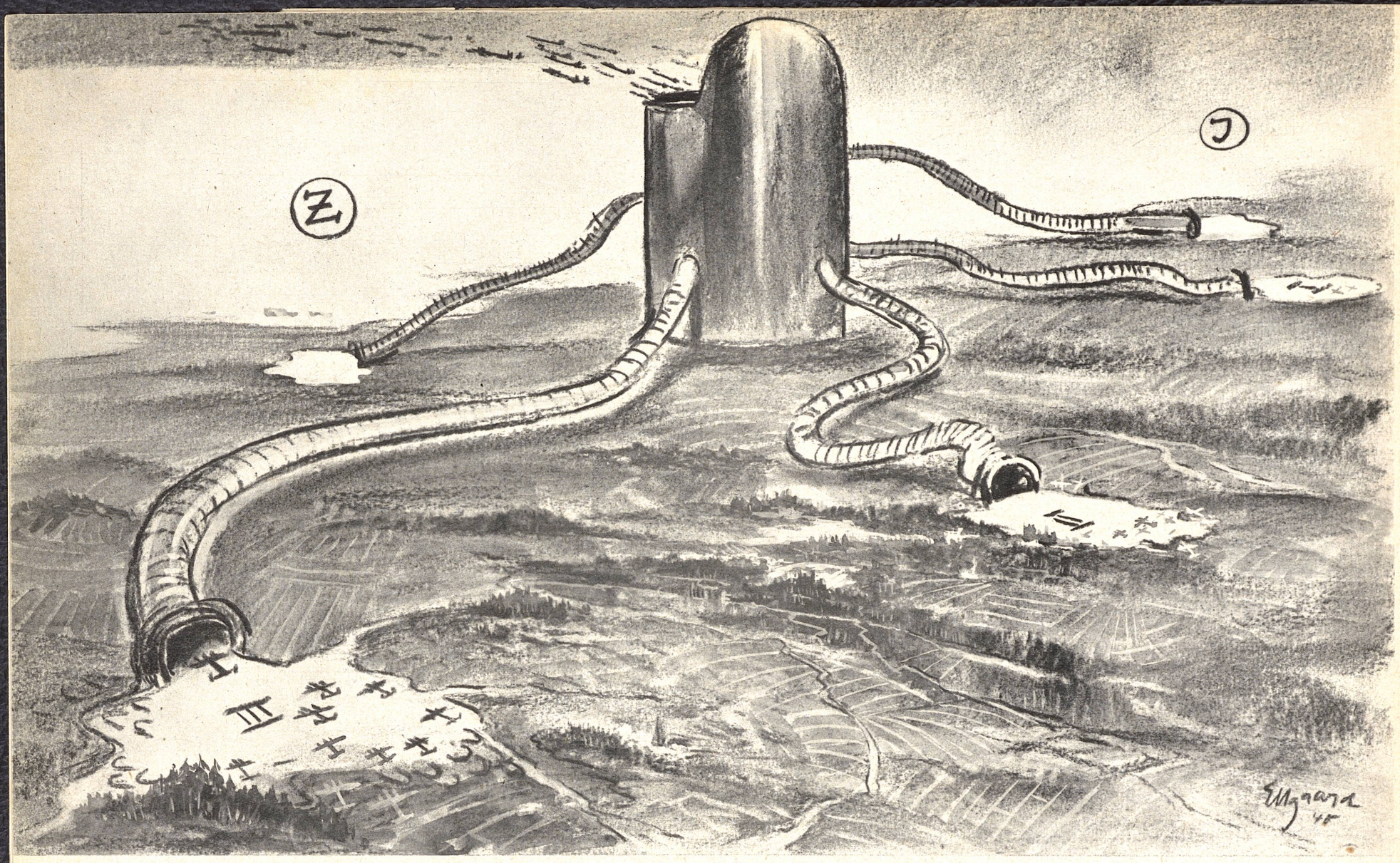
Hva man må vite, når... man vil bedømme de daglige beretninger om krigens luftkamper

Meldingene fra forsvarsmaktens overkommando er knappe. I få ord inneholder de vanlig ikke mer enn navnet på det sted hvor et angrep eller en trefning mellem luftstridskrefter fant sted samt resultatet av kampen. Nu kan man forutsette at også den interesserte ikke-fagmann, når det gjelder land-og sjøstridskrefter, kjenner begreper fra deres taktiske og strategiske vokabular nok til på en måte å kunne danne sig et billede av tildragelsene. Det moderne luftvåpen derimot er ungt og uten forbillede. Det måtte snarere bygges op efter fagmessige teorier enn efter praktiske erfaringer. Ikke de fineste nyanser i dets sammensetning, eller dets kampform, men snarere de fundamentale prinsipper for våpnet som helhet må nu bli formet under innsatsen på liv og død. Derfor er dets kamp særlig heroisk, derfor er det av viktighet å kjenne til et par av luftvåpnets kamp-prinsipper, slik som de her skildres — selvfølgelig uten krav på at de er av avgjørende gyldighet.

Glass-klokken

På samme måte som man beskytter fristende og forlokkende næringsmidler under en glassklokke, er der trukket luftsperre-områder om ømfintlige og livsviktige rum i hjemlandet. Likesom en glassvegg hindrer disse et hvert tysk fly i å fly inn i det beskyttede rum. Et fly som kommer inn i dettej sperrede område, blir uvegerlig møtt av luftvernsgranater eller av jagere. Man ser altså at luftrummet i krigstider har sine snarer, og sikkert er det at enhver fotgjenger lettere kan tillate sig en forseelse mot trafikkreglene enn et fly, om hvilket man altfor lett — men uriktig — antar at det er „fri som fuglen i luften". Om krigsflyvingens trafikkregler kan det ennu nevnes følgende: Kampgruppen på dette billede f. eks. må efter starten formere sig I nøiaktig 1000 meters høide over flyplassen, først da kan de, atter i nøie foreskrevne retninger, avstander og høider sette avsted mot fienden. Kurerfly, særfly og transportfly har også sine egne flyvelover. Hele himmelrummet er et pinlig ordnet trafikkfelt

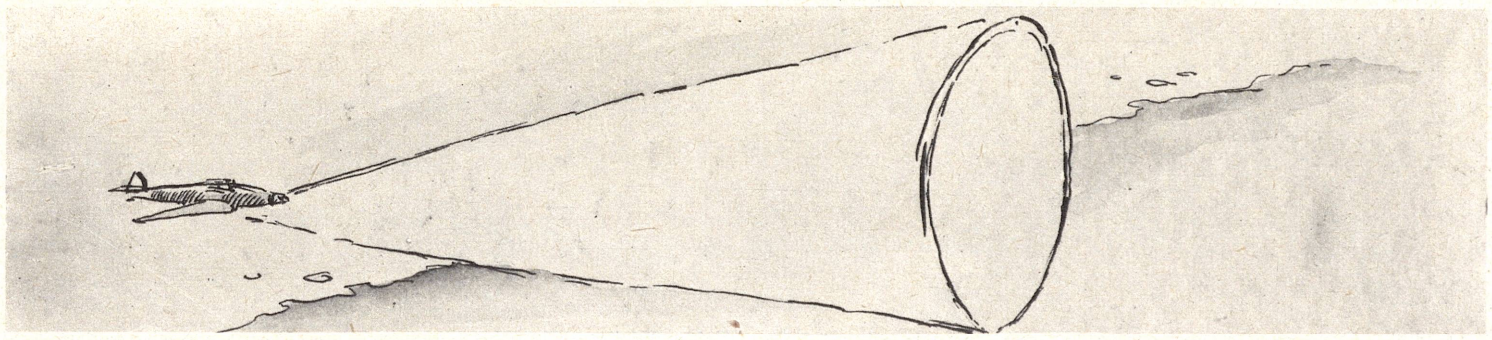

Møtested: Punkt „XY“ kl. 16

En kampeskadre skal fly mot England. Den består av tre kampgrupper (I, II, III) som blir ledsaget av ødeleggelsesfly (Z) og av jagere (J). Jagernes og ødeleggelsesflyenes feltflyplasser ligger nærmere fienden, de tre kampgruppers, flyplasser lenger tilbake i store avstander fra hverandre. Det er nu lett å forstå hvilket tap av tid og krefter det vilde bety hvis de fem grupper skulde møtes på en flyplass og derfra atter starte som avdeling. Derved forringes også effektiviteten ved en overraskende aksjon. I eskadrestaben avtales derfor et bestemt punkt (XY) i luften, og pilotene må utføre det flyverkunststykke å møtes punktlig der. Møtestedet må tenkes som en kjempemessig „luftkjele“ hvor eskadrekommandanten formerer deltagerne til avdeling. Herfra vil han så med sine kampgrupper i vill jakt fly avsted, ledsaget av jagerne og ødeleggelsesflyene . . . Atter en av de „beskjedne“ forutsetninger for en heldig innsats

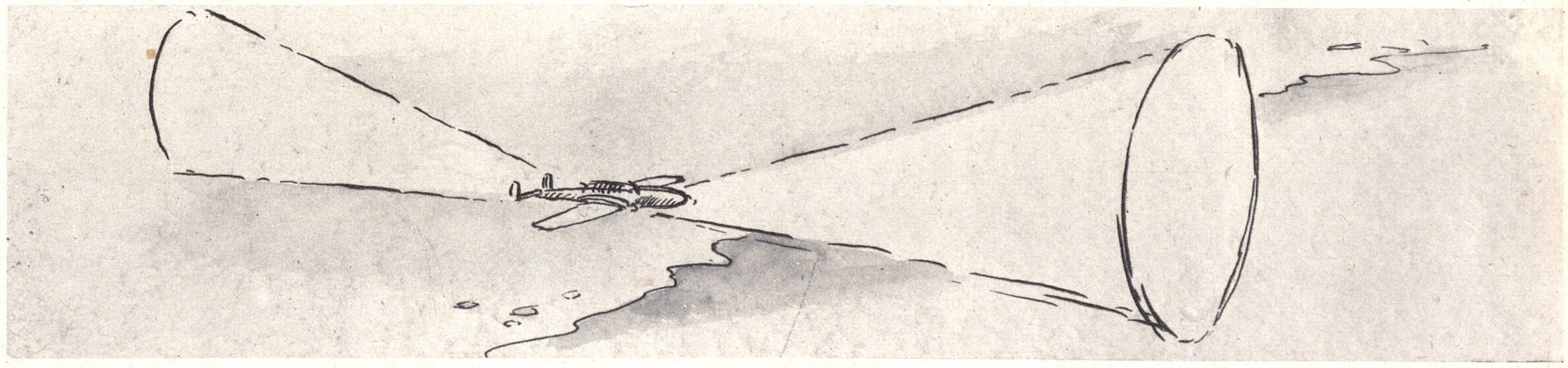
Skudd-holdet

Det er vel sivet ut litt efter hvert at kampflyene fører med sig bomber. Med hensyn til de enkelte bombers størrelse og kraft kan man vel fremfor alt i England danne sig ganske treffende billeder av. Men hvor stor er det enkelte flys ildkraft og hvilken betydning har den?

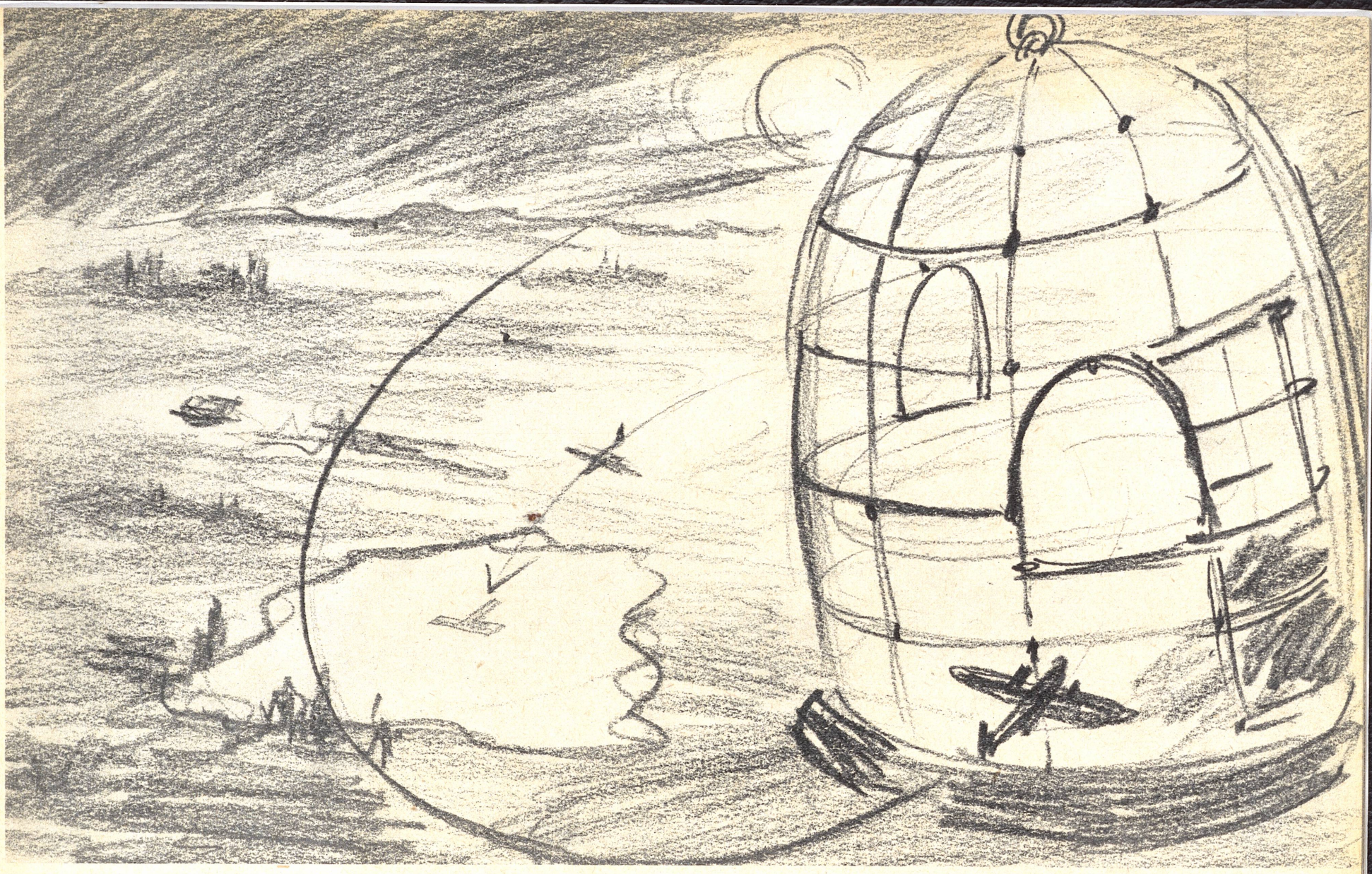
En jagers skuddvidde

Forfra å fly mot en enseter ME 109 f. eks. vilde være det rene vanvidd. Men det er også forbundet med stor fare å snike sig inn på den bakfra eller fra siden: så lett som dette fly kan manøvreres, kommer motstanderen ved en lynsnar dreining innenfor skuddvidden

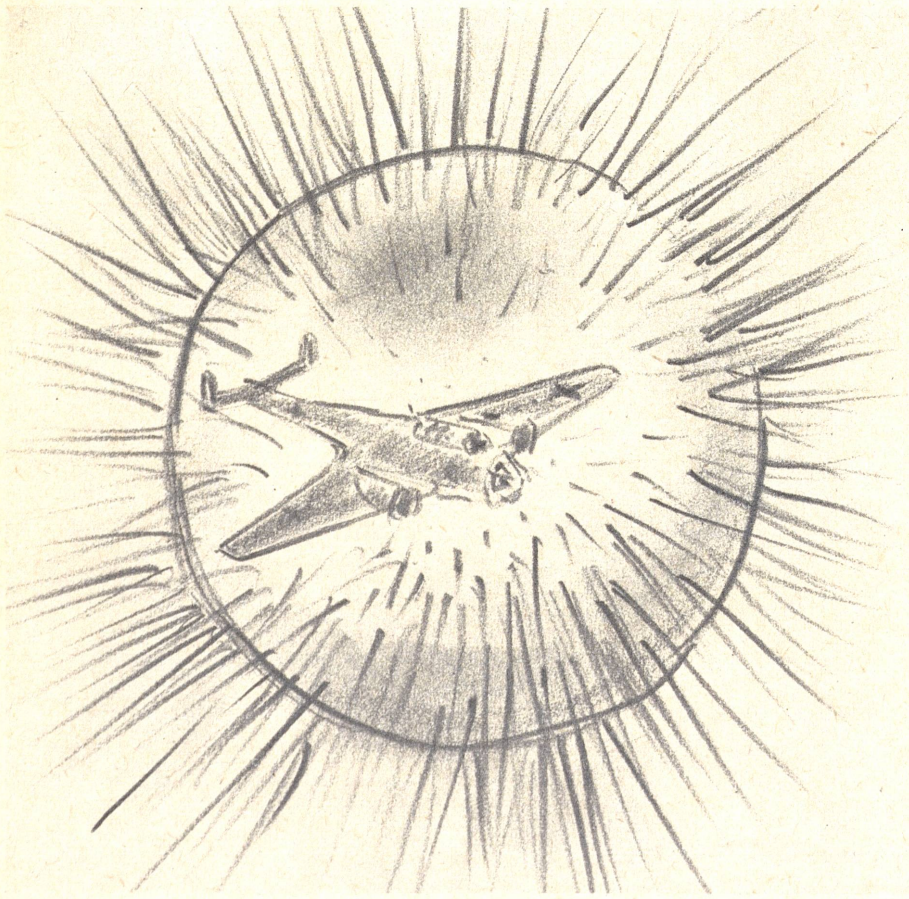
Pass op, ødeleggelsesfly!

Brent barn skyr ilden. Bare nybegynnere vilde forsøke å binde an med et ødeleggelsesfly. Det reagerer nemlig på en ytterst effektiv måte. Tenk Dem f. eks. to wild-west-kamerater som sitter rygg mot rygg, med skytevåpnene i nevene, så har De et begrep om et ødeleggelsesflys skytekapasitet

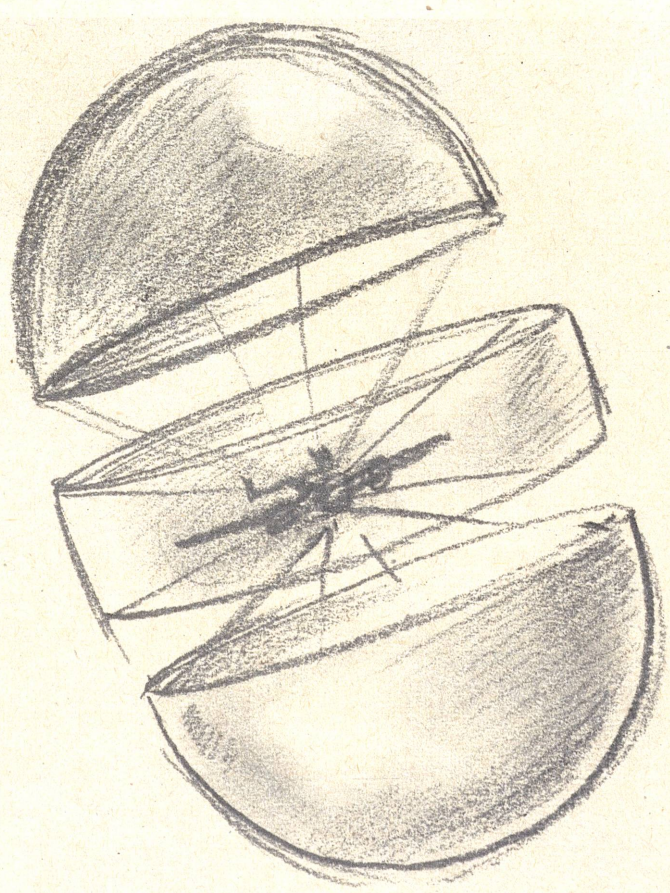
Nattburet

Ikke ulik „luftkjelen" er „nattburet". Det befinner sig vanligvis i respektabel avstand fra feltflyplassen, er en utpreget innretning for natten og tjener som venterum. Naturligvis i luften. Selv om det ikke kan utstyres med sentralvarme, så byr det dog på store behageligheter. Det er f. eks. et sikkert opholdssted for en kampgruppe som vender hjem fra tokt mot fienden, og som ikke kan lande på sin feltflyplass. Hvorfor ikke? Fordi fiendtlige fly driver omkring like over eller i nærheten av flyplassen. Fly som vil lande, vilde forråde den godt kamuflerte plass og derfor må de hjemvendende fly opholde sig i „nattburet", inntil luften igjen er ren.

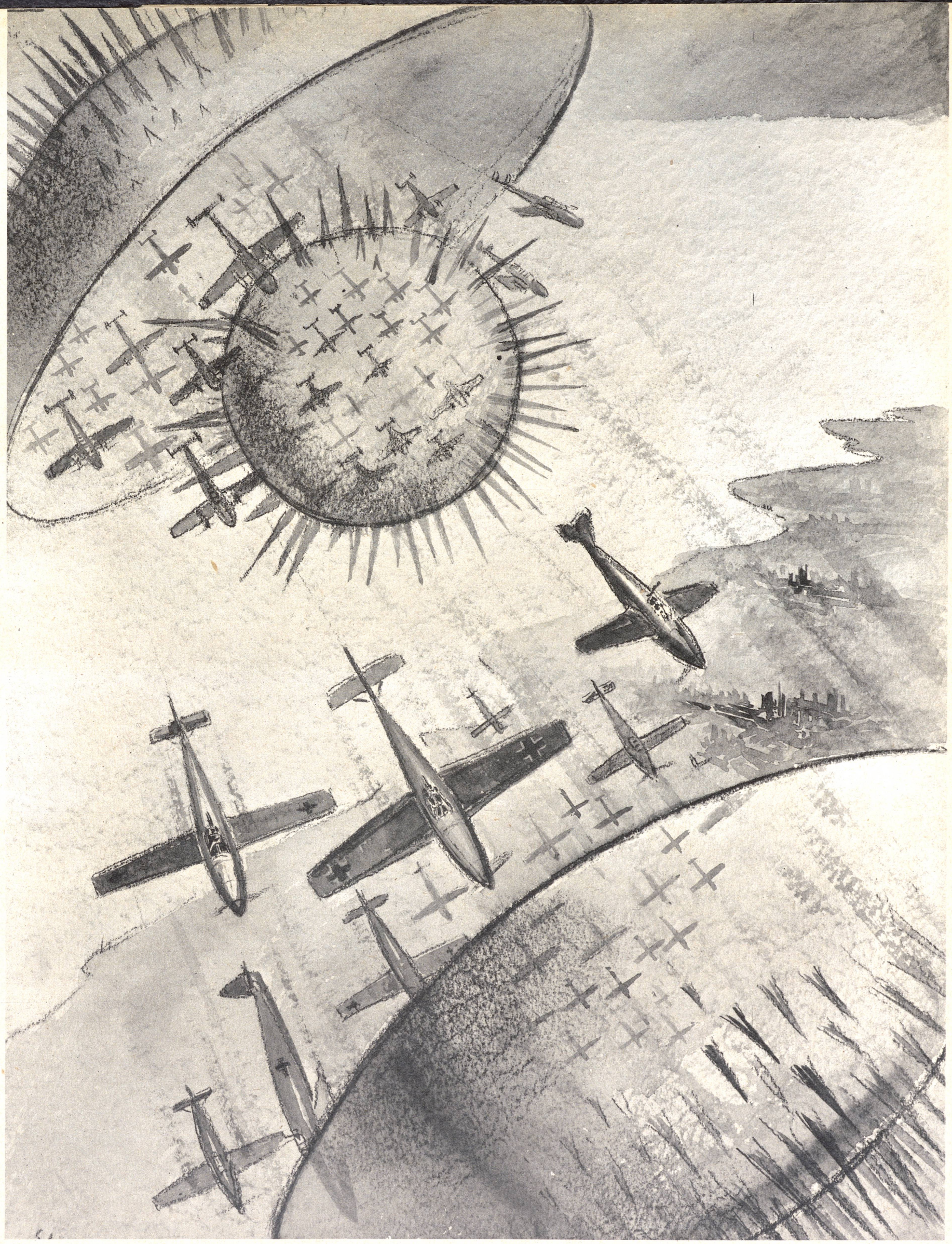

Det flyvende pinnsvin :

Jageren og ødeleggselsesflyet er høit disiplinerte og renrasede angripere. De har hverken tid eller lyst til forsvar. Derimot et det bombeflyets hovedopgave å bringe sin last til målet. Det vilde nok sikkert også slå om sig, men det må det ikke. Rett frem må det fly og ikke vike av fra sin rute, like meget fra hvilken kant en fiende måtte true det. Derfor er det godt utstyrt til forsvar som et pinnsvin og kan skyte til alle kanter . . .

. . . det skyter loddrett opover og nedover, fremover og bakover, og dets ildkuler skyter ut stråleformet til alle kanter. Denne raffinerte og voldsomme ildgivning, som ved hjelp av flere skyttere til enhver tid kan omslutte bombeflyet på en panserlignende måte, erstatter hva det f. eks. kan mangle i hurtighet, stige- og vendedyktighet. En angriper bør altså vokte sig for å komme bombeflyet for nær

Ildfordeling i avdeling:

De av hærens kampenheter, som anvender infanteri- og artillerivåpen, har i løpet av århundrelang utvikling utprøvet den gunstigste skytevirkningsgrad, og det samme er også tilfelle med flåtens enheter. Luftvåpnet skaffer sig sine erfaringer nu under den daglige innsats. Bombeeskadrene f. eks. som flyr til England, forener sig fra enkeltfly til avdelinger, som er forsvarsberedt til alle sider. Foran dem og omkring dem svirrer de hurtige biske jagere og sørger for at der ikke blir noen åpning for en fiende, som vil bryte igjennem. Der er også ødeleggelsesfly over bombeflyene, mellem dem og bak dem. Et angrep bakfra vilde altså først bli møtt av den opmerksomme akterskytters våpen og et øieblikk efter avhans motangrep. Den flyvende kampeskadre kan i sin nuværende form godt sammenlignes med en flåteavdeling, når man tenker sig bombeflyene på slagskibenes plass, jagerne på torpedobåtenes og ødeleggelsesflyene på kryssernes plass.

Seieren i vesten

Den tyske
forsvarsmakts utstilling
i Wien

Foran rytterstatuen av erkehertog Karl: Generalfeltmarskalk List åpnet forsvarsmaktens store utstilling på Heldenplatz i Wien, hvor man kan se mønstereksemplarer av tysk våpenteknikk; panservogner, luftvernkanoner og fly ved siden av en del krigsbytte fra felttoget i vesten. Bak statuen: utstillingens tårnsmykte paviljong

Riksmarskalk Hermann Göring besiktiger utstillingen. Fulgt av generalfeltmarskalk List, riksleder von Schirach, Gauleiter for Ostmark og mange høie offiserer besiktiger riksmarskalken utstillingen; særlig interesse viser han avdelingen som vidner om ostmarktroppenes kamp og seier nord for polarsirkelen

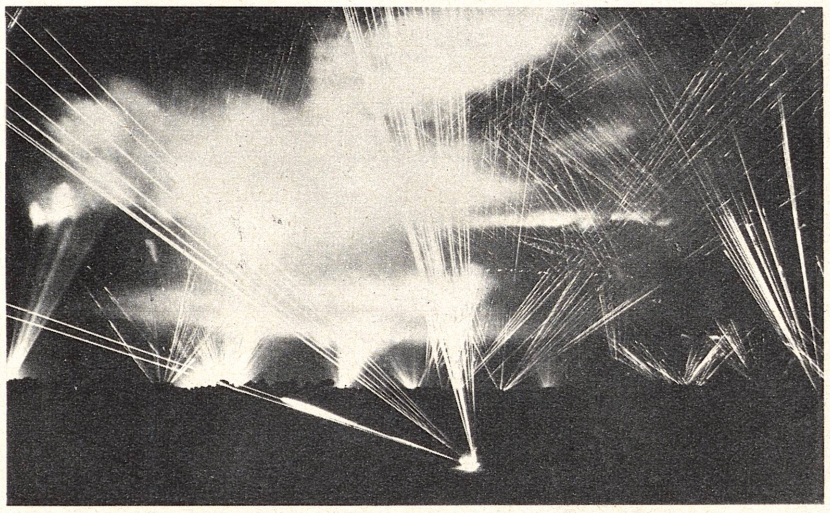

Sne i nord — sol i syd

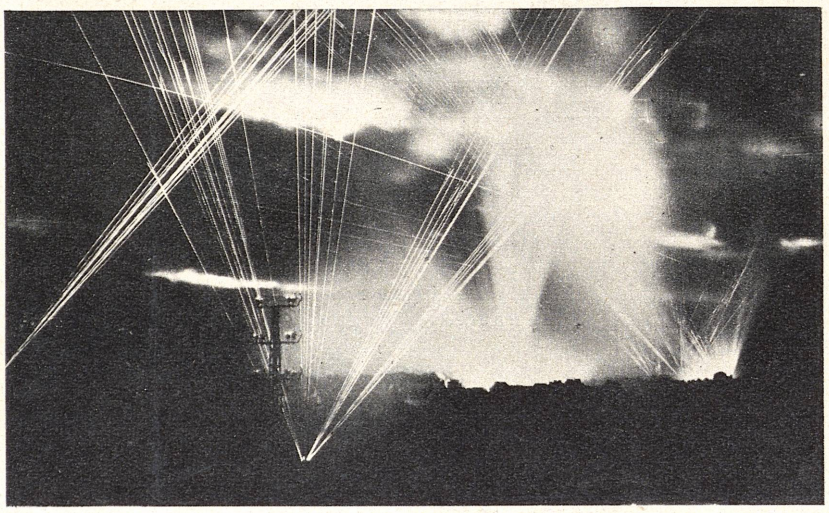
Fjell-landet i det nordlige Norge, den nordligste del av den tyske front mot England, er dekket med sne. Her må nu provianten på få avsidesliggende steder kastes ned med fallskjermda tilførselsveier og jernbanlinjer er tilsnedd og ufarbare. De feltgrå kamerater i syd har det bedre. Her skinner vintersolen varm. De står på frontens sydligste punkt, på den internasjonale bro i Hendaye ved den franske slagbom. På den annen side av broen ligger Spania (billedet nedenfor)

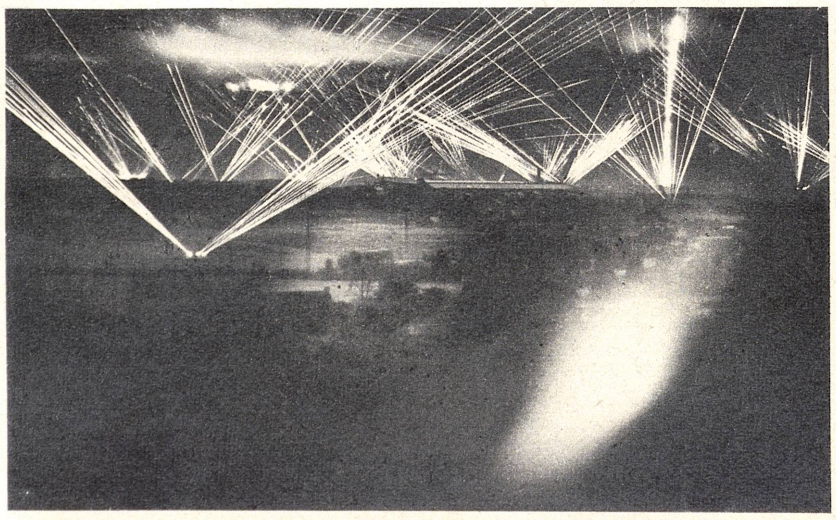
En amatør fotograferer:

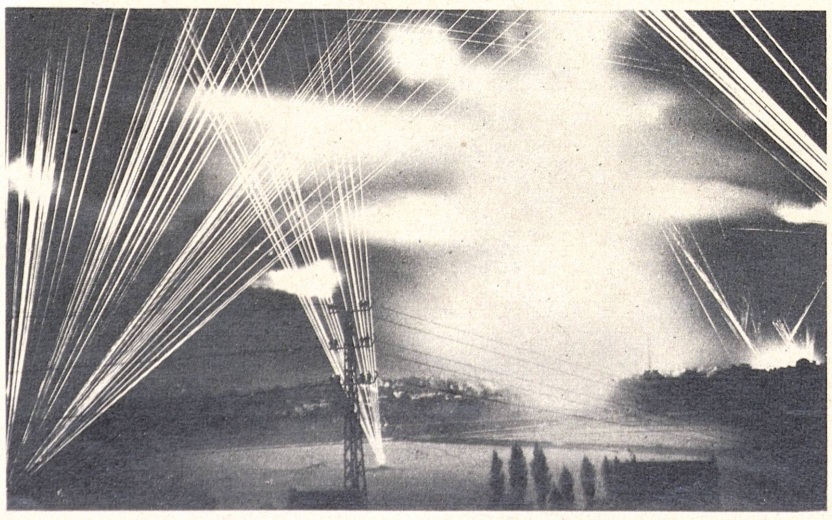
Luftvernets fyrverkeri. Stråleformig drar lyskulenes baner opover, krysser hverandre og trenger gjennem skyer som er oplyst av lysbomber: Luftvernet ved kysten skyter sperreild

Himmelen blir oplyst: Lyskastere flammer op i horisonten, deres lys blander sig med det hvite i skyene

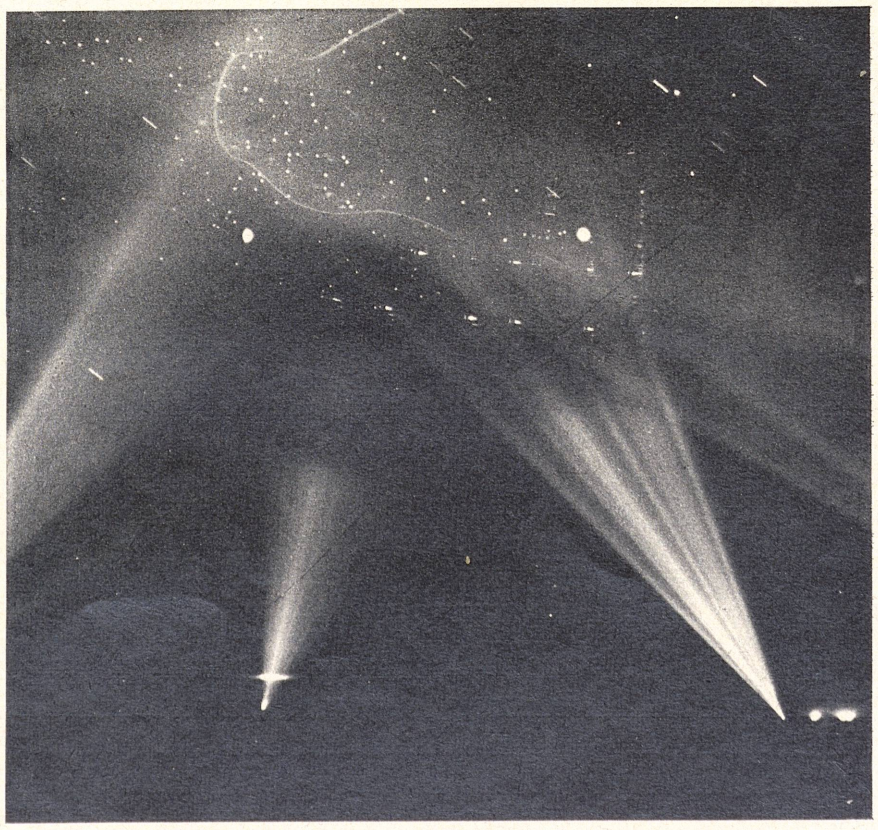
Sperreilden blir voldsommere, nye lysbomber oplyser landsbyer og marker som i måneskinn

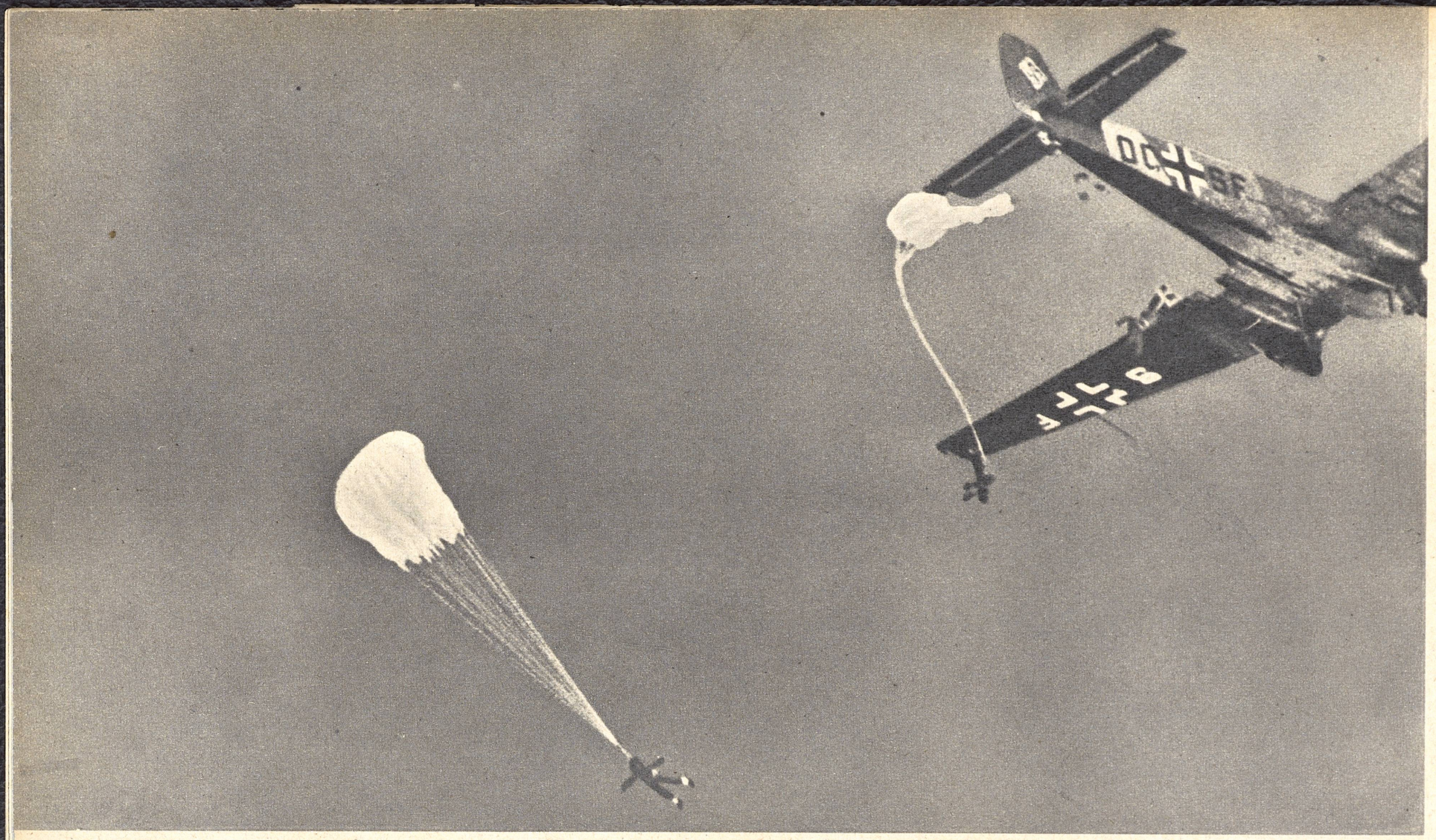
En lysbombe falt ned. Luftvernet hadde skutt ned fallskjermen som den hang i. Kanonstillingen på engvollen ligger for et øieblikk som i fullt dagslys

Luftvernet har truffet: Et engelsk bombefly er skutt i brann. Lyskasterbuntene har innfanget det. Det brennende fly avtegner sin nedstyrtning som en lysende linje mot himmelen

Flyet styrter mot jorden. Stadig tydeligere kommer dødskurven frem mot den nattlige himmel. Efter få sekunder: et støt mot jorden, detonasjon fra eksploderende bomber, en stikkflamme, luftvernet har utført sitt arbeid

I det høie nord kretser et fly over de tilsnedde marker. Ut av flyet springer noen skikkelser, fallskjermene folder sig ut — det er forsterkninger for de tapre menn i Narvik PK. Böttcher

Soldaten med kameraet

Propagandakompanienes uforglemmelige billeddokumenter

II. Den ubekjente PK.-mann

Det er nok mangen en som med forundring har spurt sig selv, hvorledes det går for sig at begivenheter, som er hendt flere hundre kilometer langt inne i fiendens land allerede den påfølgende dag beskrives utførlig i dagspressen og gjengis livaktig av øienvidner gjennem kringkastingen.

De menn som muliggjør dette fortjener at man en gang forteller litt nærmere om dem. Her er bare et av mange eksempler:

En blandet tropp av korrespondenter fra et propagandakompani var blitt tildelt en fremrykkende panserdivisjon. De åpne, ubeskyttede personbiler virket underlig avstikkende mellem de pansrede rekognoserings- og kampvogner, men selv med disse biler, som ikke nettop passet for terrenget, holdt de sig alltid i spissen. Det var lykkes å gjennembryte den franske front. Fremrykningen til de bakenfor-liggende områder var i full gang. Om kvelden sto divisjonen mer enn hundre kilometer bak den gamle front.

Troppens korrespondent hadde benyttet et kort ophold til å skildre gjennembruddets og dagens seierrike forløp. De to kameramenn hadde brukt op 15 Leica- ruller og radio-korrespondenten hadde liggende ferdig åtte voksplater med skildringer av kampens forløp og med interessante utsagn av de fangne soldater. Nu gjalt det å bringe nyhetsstoffet tilbake

. . . midt inne i Frankrike! Tyske marsjkolonner på veiene i Artois, Burgund, Isle de France . . . Slike billeder, som i for sig er uten umiddelbar dramatisk spenning, gir allikevel betrakteren følelsen av den historiske begivenhets svingende rytme PK. Huschke

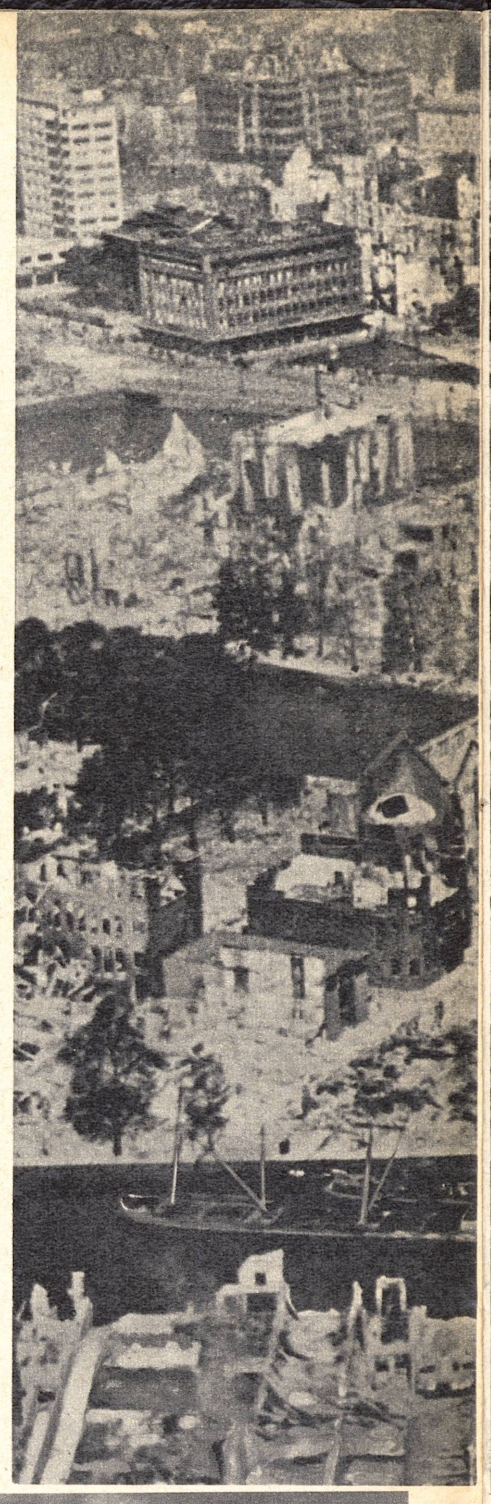

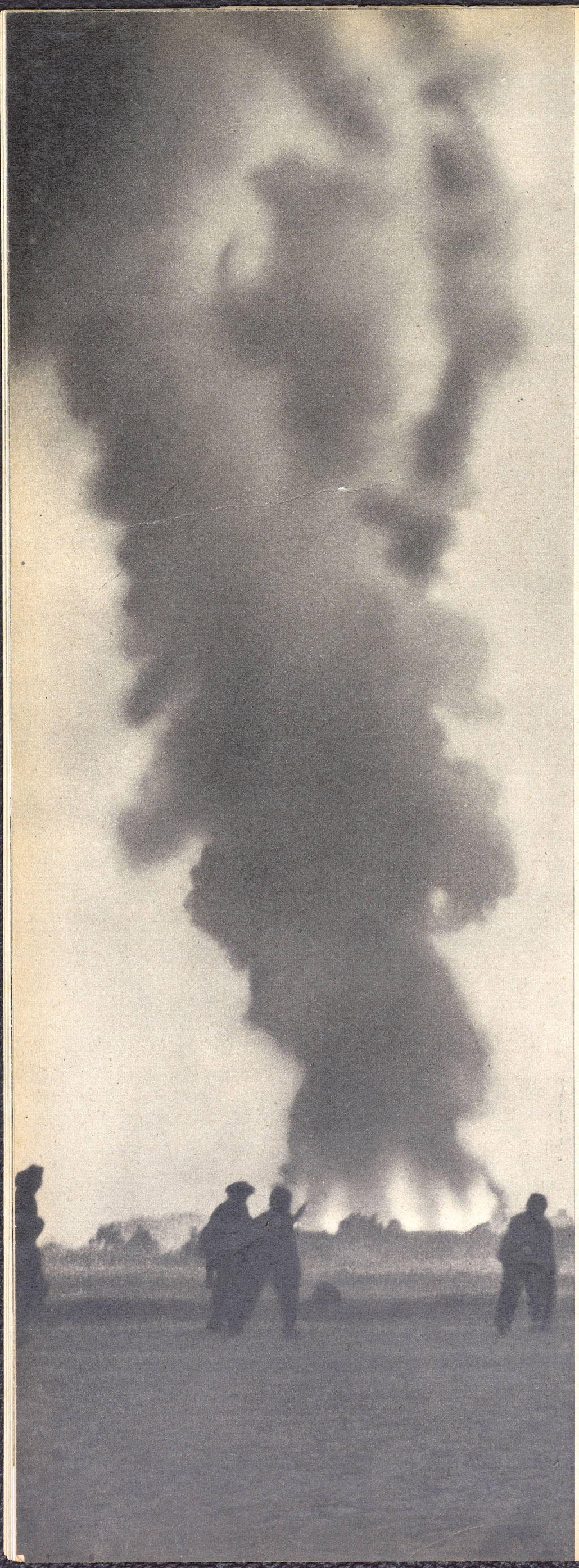
For ham er krigen er forbi. Poilvén har forlatt sin jernkoloss og går med hendene i været bort til de tyske infanterister, som hadde brakt deres „ildspyende festning" til taushet. Mannsmot er hardere enn stål — billedet her er et overbevisende symbol på denne sannhet PK. Utecht

— 130 km.s kjøring i natten. De første ti kilometer går alt godt. Av og til møter han sin egen divisjons baktropper eller noen av de utsatte sikringsposter. Efter en halv times forløp er han alene. Han hører ingen annen lyd enn duren av sykkelmotoren. I det fjerne ligger en brennende landsby. Henimot den går veien kilometervis i rett linje. Flammene kaster et spøkelsesaktig lys utover egnen. Nu er han ved innkjørselen til landsbyen og en voldsom varme slår ham imøte. Men han må igjennem. En del av landsbyen er ennu i behold. En sanitetsbil står foran en bondegård. Motorsyklisten stopper og ber om et glass vann. Han får et glass vin. Han spør om man har sett franskmenn i nærheten, men ingen har sett noen. Altså videre på den snorrette veien! Plutselig blir styrestangen av en usynlig kraft slått ut av hendene på ham. Han slynges av og motorsyklen går i grøften. Efter hvert kommer han til sig selv igjen, men er ennu fortumlet efter fallet; han blør på hendene. Motorsyklen er ubeskadiget. Likeså sekken med nyhetsmaterialet. Han belyser stedet med sin lommeløkt: en død hest var årsaken til fallet.

Fem kilometer lengre frem blir han beskutt fra venstre. Han slukker lyset og setter full fart på. Plutselig hører han at det braker og knaker et par hundre meter lengre frem. I dette øieblikk har franskmennene sprengt broen. Han bremser, springer av, skyver sin motorsykkel mot en busk og søker dekning. Han hører stemmer, gjør karabinen ferdig. Stemmene fjerner sig . . .

Efter en halv times forløp går han videre, med kurérsekken på ryggen. Motorsykkelen lar han foreløbig være igjen. Han rekognoserer. Broen er helt ødelagt. Elven er over tredve meter bred. Han måler dybden med en avrevet bordfjel. Det er umulig å vade over. Han kryper under en busk i broskråningen og trekker frem kartet og lommeløkten. Neste bro ligger 8 kilometer borte, tilhøire for veien. Stemmene han nettop hadde hørt, fjerner sig mot venstre . . .

Englands avskjed fra kontinentet. Englendernes retrett til kanalhavnene var markert av høie røksøiler: „Forbundsfellenes" byer og landsbyer blev utplyndret og satt i brand
PK. Schmidt

Rouen i flammer. Med fortvilelse kjempet franskmennene på den annen side av Seinen ved Rouen, men bastionene blev gjennembrutt og den brennende by erobret
PK. Wehlau

Den totale krigs utseende. Efter Warszawa var det Rotterdam som ved sin utfordring satte på prøve læren om det håpløse i å yte motstand mot dettyske luftvåpen — og hvis lærepenge besto i den sentrale bydels ødeleggelse PK. Carstensen

Panservåpnets stormskritt: Gatene i Orleans blir renset for fienden PK. Kipper

På de beseiredes veier. Hvem kan vel uten den dypeste bevegelse betrakte dette billede av den veldige tragedie: Forbi de endeløse fangetransporter iler flyktningene tilbake til sitt hjemsted. Den dødstrette gutten på barnevognen får selv fangene for et øieblikk til å glemme deres egen skjebne PK. Weber

Tilbake til motorsykkelen. Han stuer sekken ned i sidevognen igjen, men våger ikke å starte motoren, er bange for å forråde sig selv. Så langt borte kan franskmennene ikke være. Han bukserer

Våpnets magi. En svær mørser i kamp. Som et fortidsuhyre raker den op i kampområdets dunst PK. Bauer

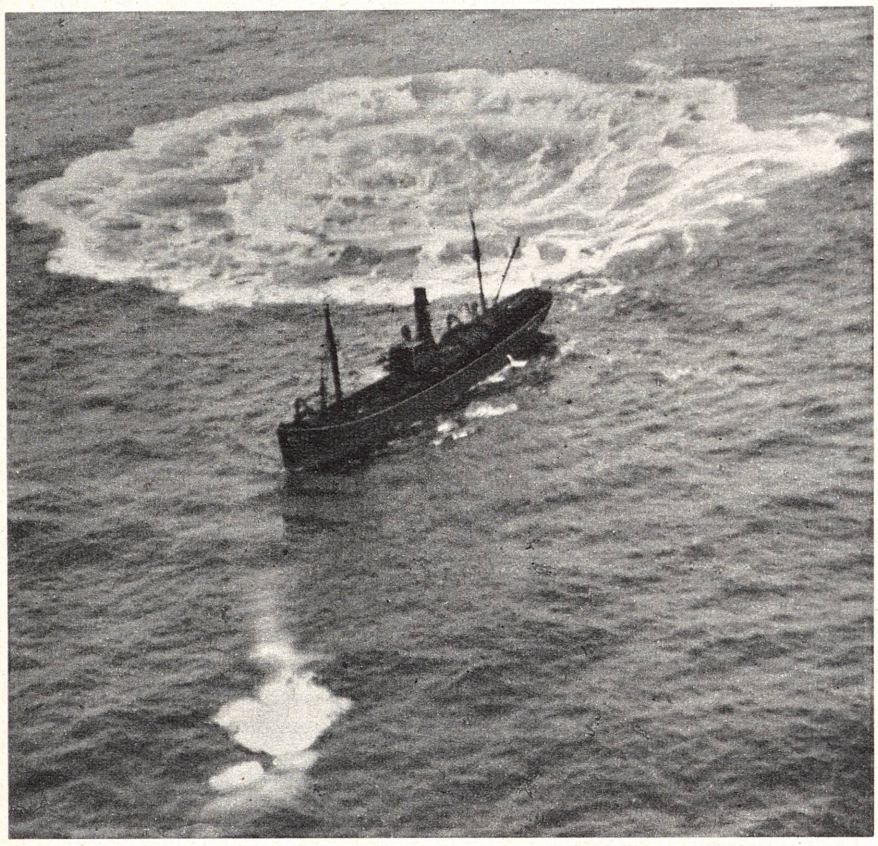
syklen de 300 meter nedover til den ødelagte bro og fortsetter tilhøire langs elven. I øst begynner det alt å gry av dag.

Han gir gass og kjører avsted. Efter et kvarters kjøring har han nådd neste bro. Den er

Skrekk-sekundet? Nei: Innsatsøieblikket! Da den tyske støt-tropp nådde den fiendtlige panserkuppel, slo en granat ned. PK-mannen fotograferer først og søker så dekning PK Grimm

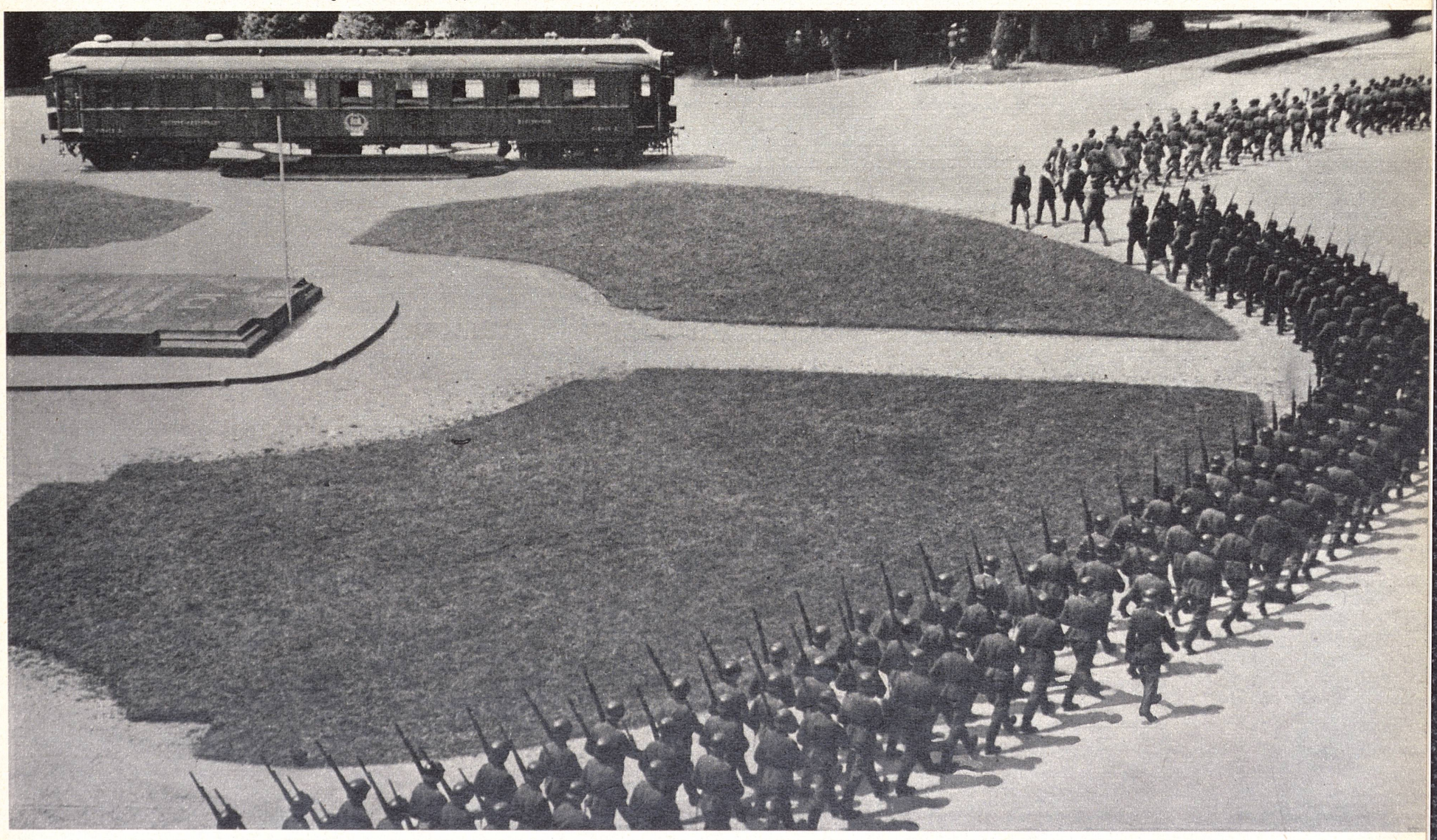
i god behold. Bortenfor broen står det noen vaktposter. Han vil nettop til å anrope dem — da ser han at det er franskmenn. Uten å øke farten kjører han videre gjennem landsbyen. Den er besatt av fienden. Men ingen legger merke til ham. Han bøier av til venstre mot storveien. Her kommer en kolonne, som er på marsj fremover, imøte med ham. Det er tyske soldater! Nu er han i sikkerhet. Han meddeler sine iakttagelser til den første offiser han møter og en time senere har han nådd sitt kompanis meldesentral. Opdraget er utført...

Dødens hårde slag. Et tysk bombefly angriper et engelsk forpostskib i nærheten av Firth of Forth. Efter en rekke mitraljøse-salver har mannskapet forlatt skibet og deres båt søker å nå kysten, som ligger 10 kilometer borte. Nu suser bombene ned — den neste, en fulltreffer midtskibs, sender krigsfartøiet ned i dypet PK. Wundshammer

Tatt til fange i Dunkerque's helvete. En trett håpløshet preger den engelske soldats ansiktstrekk PK. Titz

Compiègne — siste akt! På det sted hvor Tyskland i november 1918, på den mest sårende måte man kan tenke sig, blev diktert en ydmykende våpenstillstands betingelser marsjerer — i juni måned 1940 — det tyske æreskompani op som innledning til den historiske akt der for alltid skal utslette „skjendigheten fra Compiègne" PK. Borchardt

Friske jordbær

i januar

I finfrysings-laboratoriet iakttar man de kjemiske og biologiske prosesser, som finner sted ved frysing av levnetsmidler — på dette billede ved frysing av epler, pærer, asparges og aprikoser

Intet menneske har godt av en altfor ensformig kost. Men naturen er ikke like gavmild på de forskjellige årstider og grønnsaker, egg, frukt og fisk er lett fordervelige næringsmidler. Derfor foretok allerede våre forfedre nedsalting og nedsylting av levnetsmidler og derfor har vi i de siste årtier gjort bruk av hermetiske matvarer. Men den friske vare er dog den beste og så kom man omsider til frysekonserveringen, som byr på en rekke fordeler: bortsett fra sukker og salt er den uten kjemiske tilsetninger, den behøver ikke spesielt å tilberedes og fremkaller ingen bismak som er fremmed for det rene naturprodukt. Hertil kommer at under frysing ved lav temperatur bibeholdes alle kalorier, næringsalter og vitaminer nesten fullstendig — kort sagt, den frosne hermetikk er i stand til i vid utstrekning å borteliminere eller i hvert fall å utjevne den forskjell, som hittil har bestått

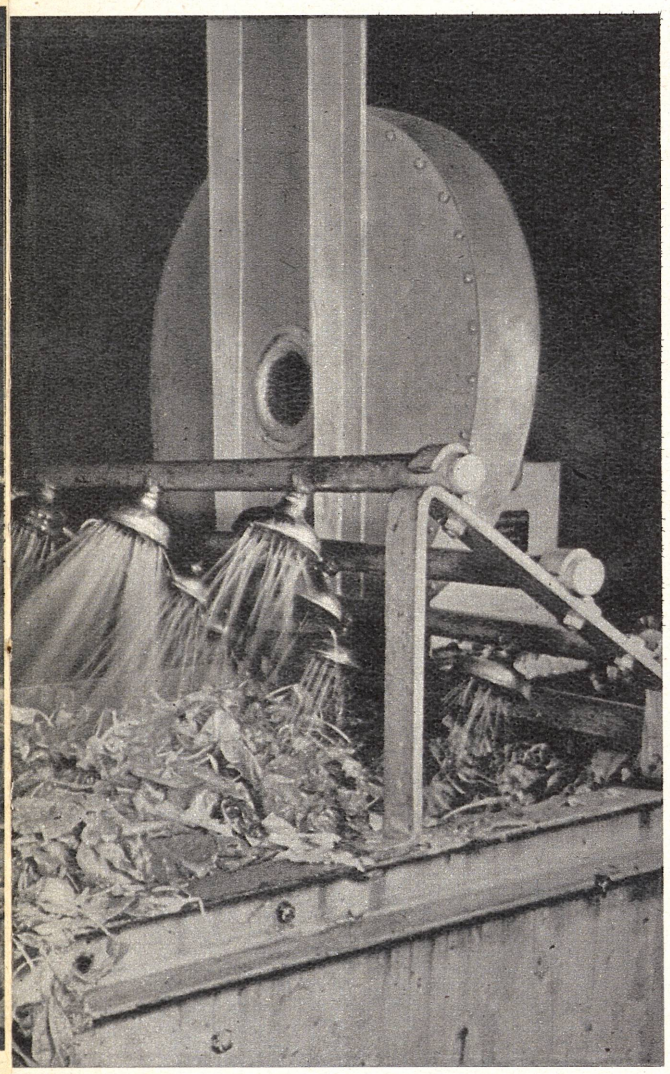
Den kokeferdige spinat blir pakket i spesielle pappesker som egner sig for fryseprosessen. Efter at den er veiet . . .

. . . blir pakningen ytterligere hyllet inn i en cellofanpose og tilsmeltet på en het plate. Nu begynner . . .

. . . innfrysingen ved „kontakt-avkjøling" i et spesielt kjøleskap, hvor næringsmidlet i to — tre timer utsettes for en temperatur på inntil 35 graders kulde

Således begynner spinatens vei til finfryseriet: De nettop innhøstede friske blad vaskes og føres på et rullende bånd over en sorteringsvalse — bare den beste friske vare utsorteres for å konserveres — til „blanchierkjelen", hvor alle skadelige stoffe blir fjernet ved hjelp av en kort dampoverheting

mellem frisk og konservert vare. Den spesielle frysemetode som nu i stort omfang er innført i Tyskland, gjør det mulig til enhver tid å servere grønnsaker, som til de forskjellige årstider hittil var bundet til kortere perioder: også i januar kan man sette friske jordbær, frisk asparges og friske grønnsaker av enhver slags på bordet!

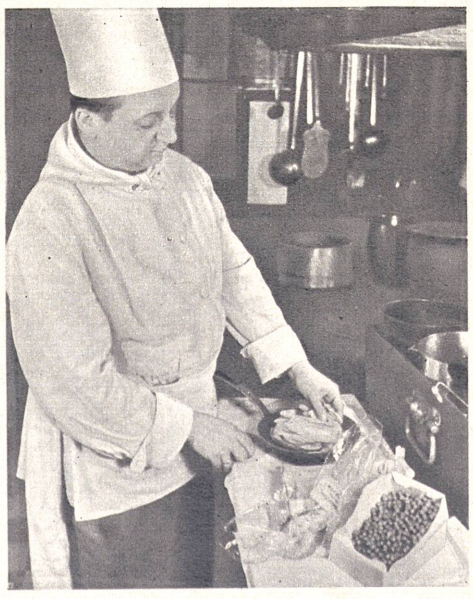

I finfrysings-lagerhuset, hvor der stadig hersker 25 graders kulde, og hvor temperaturen og den fuktighetsgrad som luften må ha, stadig blir kontrollert – må arbeiderne utføre sin tjeneste i tykke skinnklær. Her kan varene holde sig friske i nesten ubegrenset tid

Veien til forbrukerne: Finfrysingsvaren blir transportert av riksbanene i spesielle kjølevogner og på bestemmelsesstedet omlastet i avkjølte bytransportvogner. Fra kjøpmannen kommer den så til . . .

. . . kokken i de store hoteller, som forefinner den i cellofan innpakkete kylling og de avkjølte erter ferdig til kokning, og likeledes til

. . . husmoren, for hvem friske tyttebær midt på vinteren naturligvis er en kjærkommen overraskelse

Den nuværende krigs betydning og forløp

av

Oberst Ritter von Xylander

Vi begynner idag med offentliggjørelsen av en artikkelserie over den nuværende krigs betydning og forløp, skrevet av en av de betydeligste tyske militærforfattere. Fra et høiere synspunkt kaster forfatteren lys over de begivenheter, som vi alle har vært vidne til; han påviser betydningen av, samt forklarer i nærmere enkeltheter — og dette skjer her for første gang — hvorledes en fremsynt tysk politikk og en klok krigsførsel har opnådd de store resultater, som har satt verden i slik forbauselse

I.

Det polske Felttog

Før krigens begynnelse i 1939 trodde de makter som var Det Tyske Rikes fiender at oprettelsen av en sterk østfront rettet mot Riket var på god vei. Som følge av sitt motsetningsforhold til Riket var Polen uten videre disponibel som forbundsfelle. Med Tyrkia hadde vestmaktene knyttet gode forbindelser og håpet å kunne utvide disse til hele Balkan. Med Sovjetrussland forhandlet deres utsendinger i Moskva.

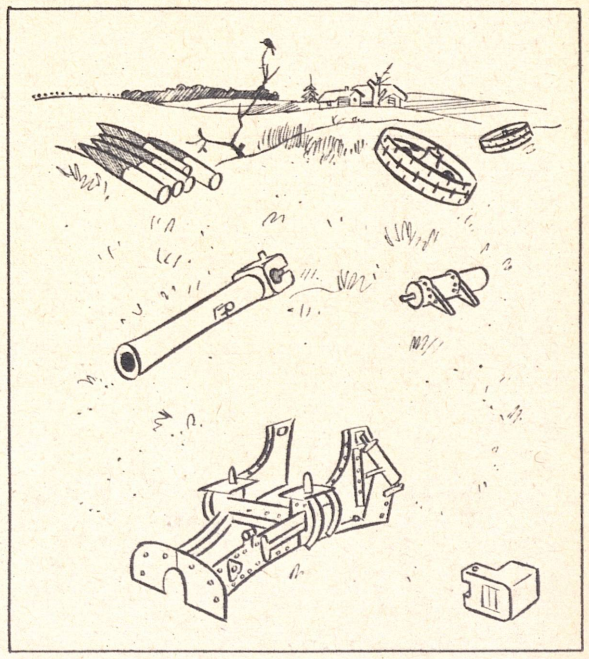
England tenkte sig i første rekke den kommende krig som en utmattelseskamp mot Det Tyske Rike som det mente ikke kunde klare en langvarig krig. Mellem England og Frankrike hadde de inngående politiske og militære forberedende drøftelser bare tilsynelatende ført til en fullkommen overensstemmelse med hensyn til opfatninger og hensikter. Man hadde ikke nådd til noen ensartethet angående krigsførselens mål.

Ved begynnelsen av verdenskrigen 1914 var det noe tvilsomt hvor Tyskland først måtte søke en avgjørelse. I 1933 lå forholdene derimot ganske klare for den tyske stats- og hærledelse. Ved anlegget av vestvollen var Riket i stand til i vest å beskytte sig med forholdsvis små krefter. Et tysk angrep mot franskmennene vilde støte mot Maginotlinjen, hvis overvinnelse i det minste vilde koste temmelig lang tid. Allerede av disse grunner måtte derfor uten tvil motstanderen i øst først angripes. Hans avvikling hitførte forøvrig også at man økonomisk fikk ryggen fri, hvilket var av så stor betydning. På den således i Polen opståtte hovedkrigsskueplass måtte den tyske forsvarsmakt settes inn, for så vidt som den ikke var nødvendig i vest. Den største del av den tyske flåte måtte riktignok lates tilbake til beskyttelse av Nordsjøen og de tyske kyster mot England. Også to av de fire luftflåter måtte i vest beskytte Riket mot Englands og Frankrikes flyvere. Men innen hæren var det ingen tvil om at en mindre del av den var tilstrekkelig til i grensestillingene å møte det fiendtlige innfall. Ved en riktig vurdering av fienden vilde der Führer i denne forbindelse gå lengst mulig for å skape forutsetningene for en heldig utgang av det polske felttog. Til tross herfor kunde der ikke uten videre opnåes en tallmessig overlegenhet over polakkene, hvis styrke i krig blev anslått til 1½ millioner mann. For den tyske krigsstyrke gjorde det sig følbart at 15 årganger i henhold til Versaillesdiktatet ikke var blitt utdannet. For til tross for alle anstrengelser hadde dei kunde vært mulig å ta igjen en liten del av det som således var blitt forsømt. De som var permittert fra den tyske hær tellet ennu mange ikke-utdannede årganger. Imidlertid hadde i første rekke de to tyske luftflåter, hvis materiell var mer moderne enn fiendens, en tallmessig overlegenhet overfor de 800 polske fly.

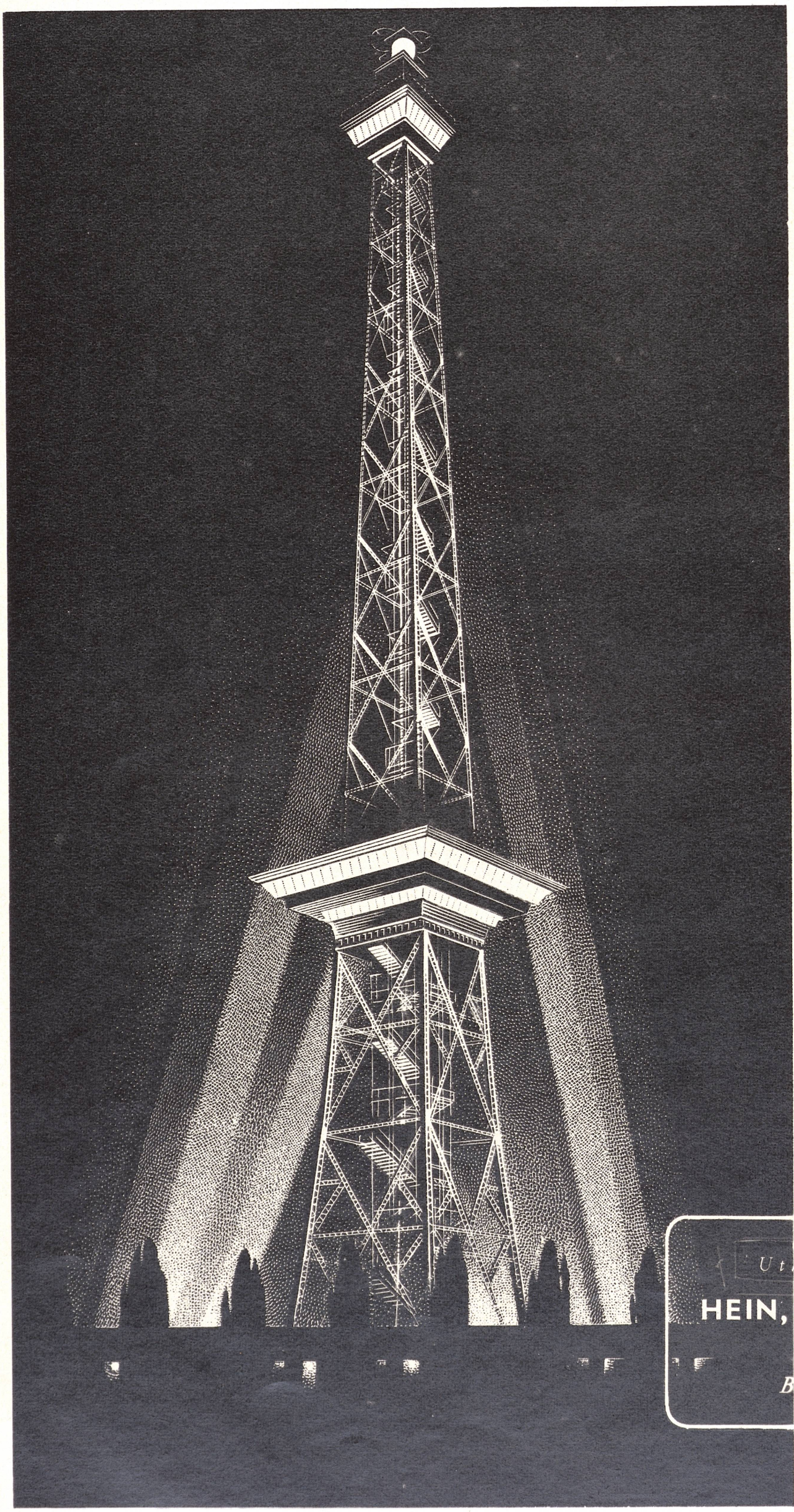
Derimot hadde polakken et forsprang i mobiliseringen som hos ham allerede hadde vært igangsatt siden våren 1939. Han mente å være parat til krig og forøvrig også ellers de forhatte tyskere overlegen. Ut fra denne opfatning antok han å kunne føre krigen med stor dristighet. Særlig var det mot hans nasjonale stolthet å opgi selv en fotsbredd jord ved krigens begynnelse. Det nødvendiggjorde en sterk spredning av hans stridskrefter langs de vidstrakte grenser. Man vilde dessuten gjennem offensiver ta i besittelse de tyske områder, hvis erobring lå Polen særlig på hjertet, Østpreussen og det vestoberschlesiske industriområde. Folkestemningen drømte om ennu større mål, om en grense ved Oder, om et avgjørende slag foran Berlins porter. Om den militære leder marskalk Rydz-Smigly også hadde tenkt sig det, vites ikke med sikkerhet. Uten tvil har både han og de andre ofte også militært kun mangelfullt utdannede ledere tiltrodd sig selv og sine tropper mer enn de var istand til å yte, og herunder undervurdert tyskerne. Dette var allerede en stor feil. Den slags opfatning førte til at der ikke blev tatt noe som helst hensyn til at den direkte hjelp fra forbundsfellenes side under operasjonene uteblev. Vissheten om foreløbig å måtte kjempe alene vilde vel ellers ha ført til at man hadde søkt å vinne tid. Dette vilde polakkene også ha opnådd dersom de til avgjørende forsvar hadde valgt det sterke avsnitt i det indre av deres land om Bobr, Navrews, Mellemweichsels og Sans elveløp og foran dette avsnitt bare hadde kjempet for å opholde motstanderen. Særlig i midten av nevnte avsnitt kunde da krefter bli spart og samlet på fløiene slik at man her til given tid kunde ha igangsatt en offensiv. Polen var så vidstrakt at det kunde tillate sig en sådan krigsførsel.

Men herimot talte den derav følgende prisgivelse av landstrekninger ved grensen, kanskje også dermed tap av viktige kull- og industriområder. I allfall besluttet marskalk Rydz-Smigly sig til ikke å opgi noe polsk jord. Langs den tyske grense marsjerte hans arméer op beskyttet av grensetropper, tre av dem mot nord, en gruppe ved Grodno, en sterk armé ved Modlin overfor Østpreussens sydgrense og en ennu sterkere armé i den sydlige del av Korridoren. Mot Oberschlesien blev det samlet to arméer, en nord og en syd for industriområdet hvorunder det var foretatt en betraktelig dybdegruppering på venstre fløi for å møte en omgående bevegelse fra Karpatene. Mellem begge grupper, men skjøvet frem mot vest, sto den sterkeste av alle arméer i provinsen Posen. Her truet den Berlin, men på den annen side var den parat til å støte dypt inn i flanken og ryggen på tyske krefter som rykket

Fortsettes side 22

Spredningen av den polske armé ut over et stort område kan sammenlignes med en kanon, hvis enkelte deler og ammunisjon ligger spredt vidt ut over

Radiomaster
i alle størrelser
i nesten alle
verdens land.-
Eksempler på
tysk ingeniør-
kunst!

Utkast og utførelse

HEIN, LEHMANN & CO

K.G.

Berlin-Tempelhof

Fortsatt fra side 20

Den nuværende krigs betydning og forløp

Det polske felttog

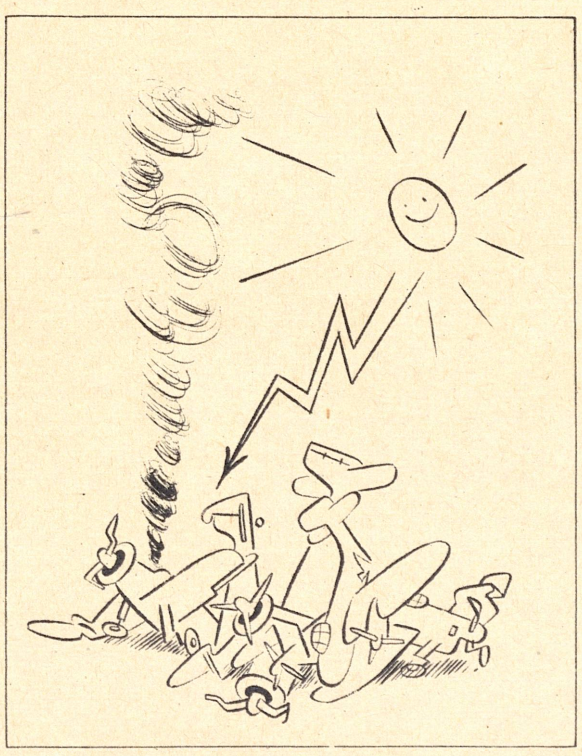
frem fra Østpreussen eller Oberschlesien mot Polen. Disse hærgrupper utgjorde samtlige foreløbig disponible tropper. Opsetningen av ytterligere reserver var først mulig efter hel gjennemføring av mobiliseringen. De i begynnelsen disponible stridskrefter var falt fra hverandre uten at det var dannet noe tyngdepunkt og uten at de var blitt sammenfattet gruppevis. Den dermed begåtte feil i første opmarsj, var vanskelig å gjøre god igjen. Den gjorde det lettere for tyskerne å rette det avgjørende slag mot de fremskutte polske hærgrupper.

For den tyske ledelse var ikke mottrekket å søke i en frontal tilbakekasting av polakkene. Bestrebelsen måtte være så hurtig som mulig å bli ferdig med motstanderen i øst for derefter å kunne føre de mot ham anvendte hærgrupper over til vestfronten. Det gikk ikke hvis man tillot polakkene å benytte sitt dype område til å vike unna. Gjorde de dette, da kunde felttoget mot dem vare lenge. Derfor måtte man forsøke å berøve dem muligheten til å vike unna og meget snart tilføie dem et tilintetgjørende nederlag. Det var opnåelig ved et angrep i deres hærgruppers flanke og rygg når dette blev lettet ved terrenget på krigsskueplassen. For i syd raget Protektoratet og det vennligsinnede Slovakia langt frem mot øst ved den polske vestgrense, og i nord Østpreussen på lignende måte. Derfra bød der sig en anledning til en dobbeltsidig omklamring av de polakker som stod i den vestlige del av landet. Et aber var det bare at tyngdepunktet herved ikke som ønskelig, fra begynnelsen av kunde bli lagt til de ytterste fløier. For jernbaneforholdene i Slovakia var meget ugunstige og Østpreussen en tysk øi, hvor det i fredstid kun lå forholdsvis svake tyske tropper som bare kunde forsterkes ved hjelp av sjøtransport.

I betraktning av disse spesielle forhold besluttet der Führer sig til å la en tysk hærgruppe marsjere op i syd og en i nord. Den sydlige hærgruppe med tre arméer skulde så fra Slovakia til området nord for Breslau støte til den nordlige hærgruppe med en armé i Østpommern og en annen i Østpreussen. Mellem de to hærgrupper som hver hadde en luftflåte til disposisjon, blev den store bue, som den tyske grense dannet om Posen, bare besatt med svake grensetropper. De to hærgrupper sto således langt fra hverandre og nettop den del av det tyske område, hvor polakken sto nærmest rikshovedstaden, var bare svakt sikret. Det var dristig, men ga utsikt til stor suksess, ti de to tyske hærgrupper skulde bak fiendens hovedmasse i retning av Warszawa søke å rekke hverandre hendene — den nordlige hærgruppe, idet den i fiendens land sluttet sammen med 4. armé fra Pommern og 3. armé fra Østpreussen, den sydlige hærgruppe, idet den lot sin mellemste, sterkeste og med panservogner og andre hurtige stridskrefter best utrustede 10. armé gå frem som tête i en angrepskile fra egnen ved Kreuzburg i retning av den polske hovedstad og med 14. armé til høire og den 8. armé til venstre, som echelonvis dekket flankene.

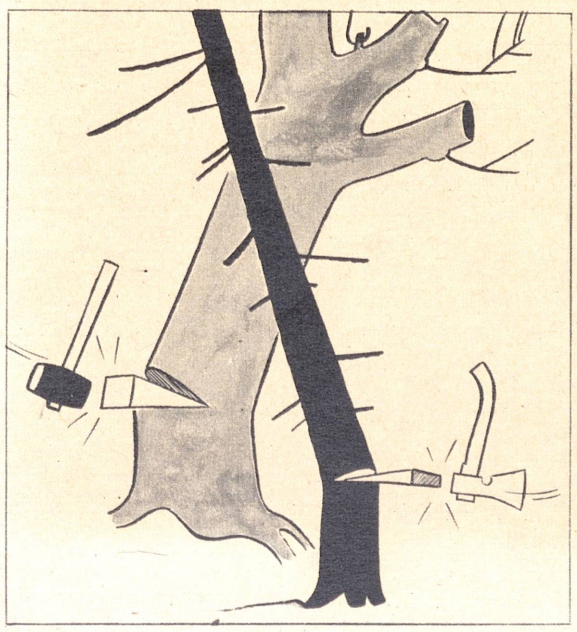
Langt fra hverandre skulde altså de tyske hærgrupper på den ytre linje føres mot fienden. Det lå en risiko heri. Men den riktige vurdering av polakkene, de gode efterretningsforbindelser og den strenge disiplin så vel som den innsikt som det tyske underbefal hadde fått under utdannelsen i fredstid ga den mulighet at man kunde våge meget. Den tyske ledelse hadde tenkt å gjøre bruk av luftvåpenet til en moderne understøttelse av landhæren. Luftvåpenet fikk det opdrag i de aller første dager å slå ut motstanderens flyvere ved å tilintetgjøre dem i luften og på marken, for dermed å sette ut av spillet enhver trusel mot egne tropper; men efter utførelsen av denne opgave skulde det stille sine krefter til disposisjon både med en direkte understøttelse i landkrigen og ved en operativ innsats mot fiendens bakre forbindelser samt kommando- og efterretningsnett.

I de siste spenningens dager var det ved den tyske generalstabs omhyggelige arbeid blitt mulig å ta igjen det polske forsprang i opmarsjen. Den tyske forsvarsmakt var parat til motslag da der Führers høisinnete forsøk på å opretholde freden med Polen på meget gunstige betingelser for dette land, var strandet, og da den polske holdning blev stadig mer angrepslysten. Motslaget kunde ikke lenger opsettes. Tidlig om morgenen den 1. september tok der Führer initiativet, idet han til samme tid overalt lot overskride den polske grense.

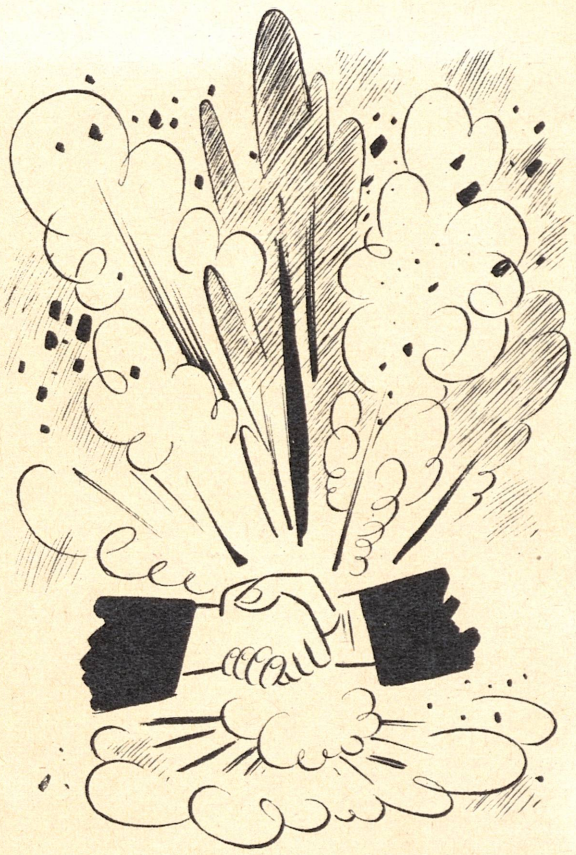

Lyn fra klar himmel

Til tross for sine månedlange forberedelser kom tyskernes lynsnare angrep uforvarende på polakkene. Utsjaltingen av deres luftvåpen lyktes i de aller første dager helt i overensstemmelse med den tyske plan. Men også landhærens operasjoner forgikk med uhørt raskhet. Allerede i løpet av den første uke var den nådd langt frem på veien mot det første mål. Også de polske stillinger i nærheten av grensen var tross deres utstyr med moderne befestningsanlegg på forskjellige steder overalt blitt brutt igjennem. Bare Narew-linjen, hvor de festnings verker som allerede under verdenskrigen sperret enhver overgang var blitt forsterket, holdt sig ennu overfor artillerigeneral von Küchlers 3. armé. Først i omegnen av Pultusk og Rozan stod tyskerne foran den. Artillerigeneral von Kluges 4. armé, som kom fra Pommern, hadde brutt igjennem den polske korridorarmé og kommet over Weichsel ved Culm samtidig med at den høire fløi av 3. armé ved fremrykning mot Graudenz fra Østpreussens sydvestlige hjørne hadde løftet de polske elveforsvar ut av hengslene. En sterkere gruppe av polakker, som var blitt avskåret, led et tilintetgjørende nederlag på

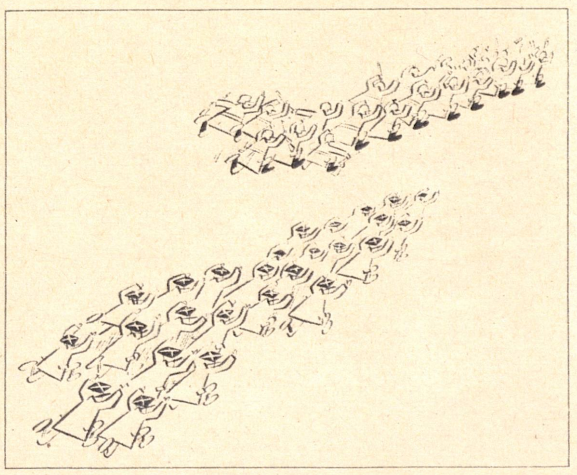
Kilen drives inn

Overensstemmende med ordren har man rakt hverandre hendene midt iblant fienden

Tuchler-heden. Således var den nordlige hærgruppes 3. og 4. armé overensstemmende med ordren truffet sammen.

I området ved Tschenstochau var den sydlige hærgruppe trengt frem med en sådan kraft gjennem de polske stillinger at polakkene anså det for ugjørlig å kunne bygge op en ny motstand vest for Weichsel. De var på fullt tilbaketog mot denne elv. Så hurtig syntes dette å foregå at den tyske ledelse trodde å måtte regne med at det vilde lykkes fienden å unnfly over Weichsel før omklamringen bak dem var blitt effektiv. Den traff derfor allerede fra den 7. september forutseende foranstaltninger for ennu lenger østover — på den herfor særlig egnede linje av øvre Bug — å legge en annen bom for fienden, idet den beordret en utstrekning av begge hærfløier mot øst. Ved at generaloberst Lists 14. armé, som kjempet på den sydlige hærgruppes høire fløi efter erobringen av grensestillingene så fienden

Retning Lemberg: Hvem kommer først

foran sig vike tilbake gjennem Galizien, og allerede den 6. var rykket inn i Krakau, åpnet der sig her en mulighet for ved en hurtig fremrykning i retning av Lemberg å realisere denne hensikt. Efter åpningen av Korridoren blev imidlertid i nord den 3. armés venstre fløi forsterket og forlenget for også fra det sydøstlige Østpreussen å gjennemføre denne annen omklamringsbevegelse.

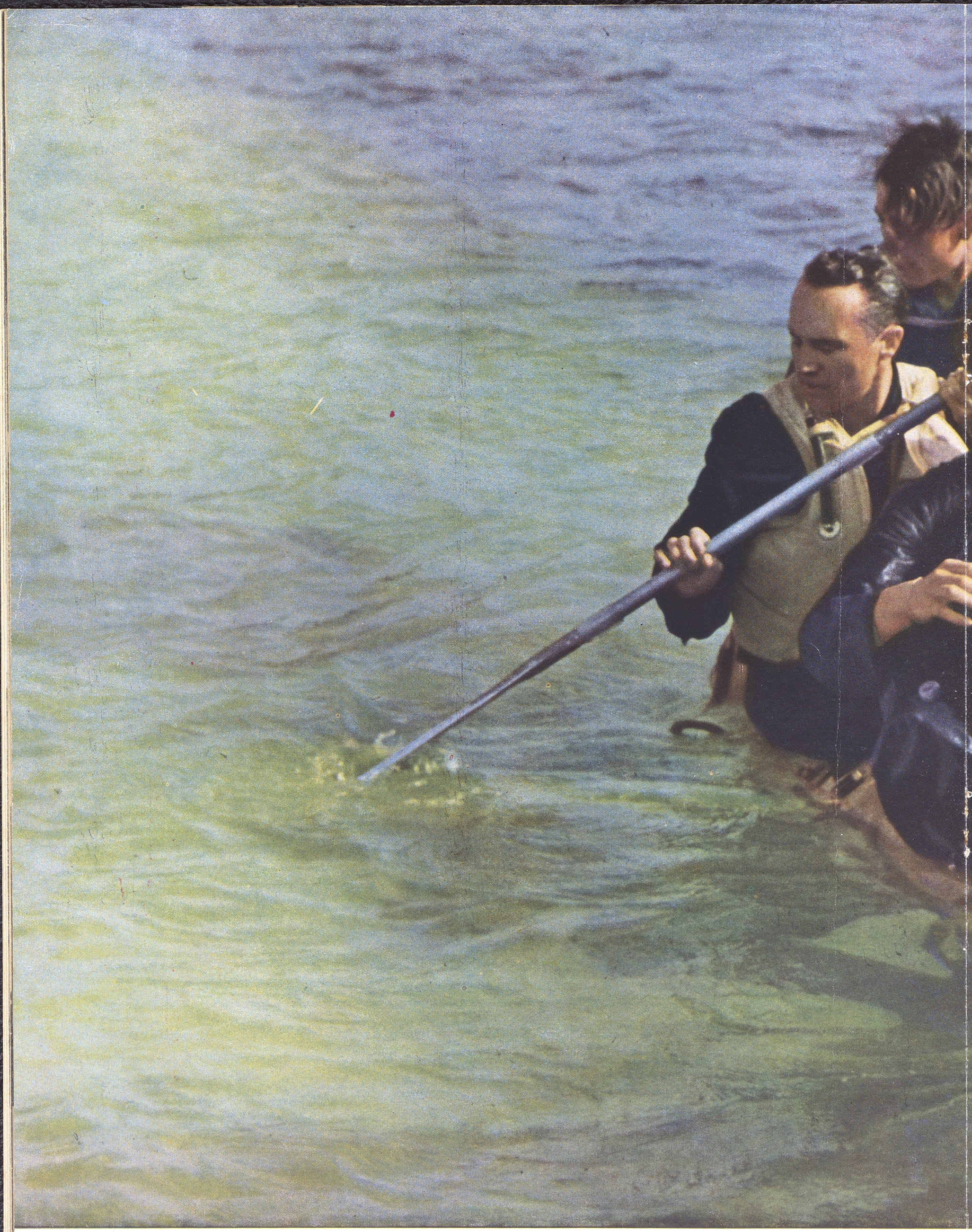
Men den 7. september var faktisk situasjonen for gjennemførelsen av den oprinnelige tyske hensikt ennu gunstigere. Ennu vest for Weichsel lyktes det å tvinge de sterkeste deler av den polske hær

Fortsettes side 35

På Kanalens blågrå vann driver der en stor grønn plett

Den opdages av tyske kampflyvere som er på veien hjem fra England. De vet hvad den betyr og sender et signal ned, hvorefter de radiotelegraferer hjem hvad de har observert.

En gummibåt med 6 mann

De er kommet i havsnød. Før de med fallskjerm forlot flyet
en lysegrønn væske og dermed er vannet omkring båten b

flyet, som ikke kunde reddes mer, har de kastet gummibåten ut og gjort den klar. En flaske ombord inneholder
en blitt farvet. På lang avstand er således kameratene oppe i luften blitt opmerksom på dem og bringer nu hjelp

For alle tilfellers skyld!

Fallskjermene blir tørret i hele vindkanaler og på ny foldet sammen på lange bord og gjort brukbare. Gummibåter står oppumpet i hjørnet

Fra gummibåten er luften trengt ut gjennem ventilene. En ny flaske med grønnfarvet væske blir gjort fast i bunnen, surstoff-flasken til oppumpning er blitt fylt på ny. Derefter blir ...

... gummibåten forskriftsmessig rullet sammen. Farveflasken befinner sig i midten, surstoff-flasken på yttersiden. Nu kan flyet ta bylten ombord igjen

Slik ser Berlin ut...

Et hus ved Kronprinzen-Ufer . . . Taket er borte. Vindusrutene mangler. Balkongene er revet ned. Traff de britiske fly-bomber her sitt mål? . . .

En stor plass i den vestre bydel pulverisert? En forlatt ruinhop, omgitt av et gjerde, fullt av sten . . . Jernbjelker ligger opstablet. Er detta sted truffet av en tung engelsk bombe? . . . Nei!

I Potsdamerstrasse gaper kraterne, og her ligger det grus og stenhauger rundt omkring . . . Et billede som verden bare kjenner fra London, når sensuren har frigitt billedene av de ødelagte hus! Hverken her eller på de andre stedene som er avbildet på denne siden traff engelske bomber, men . . .

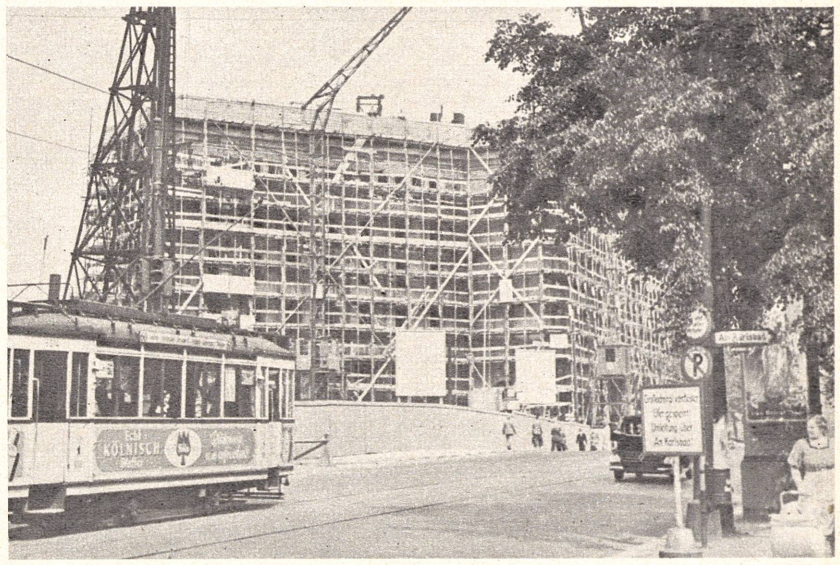

En forretningsgård i Potsdamerstrasse Taket er forsvunnet. Kontorene er forlengst rømmet. På ruinene håndterer menn. Ved siden av bygget ser det ut som om et hus er sopt vekk. Er det spor efter et av Royal Air Force's angrep? . . . Nei!

. . . og dette er grunnen!

Med uforminsket kraft blir det — på tross av krigen — arbeidet videre med nybyggingen i Rikshovedstaden. Den 14. juni 1938 ga der Führer signalet til arbeidets begynnelse. Idag beviser de kolossale bygg — hvorav flere allerede har feiret kranselag — det ytete arbeid, som blir utført efter en plan av Generalbauinspektor professor Speer

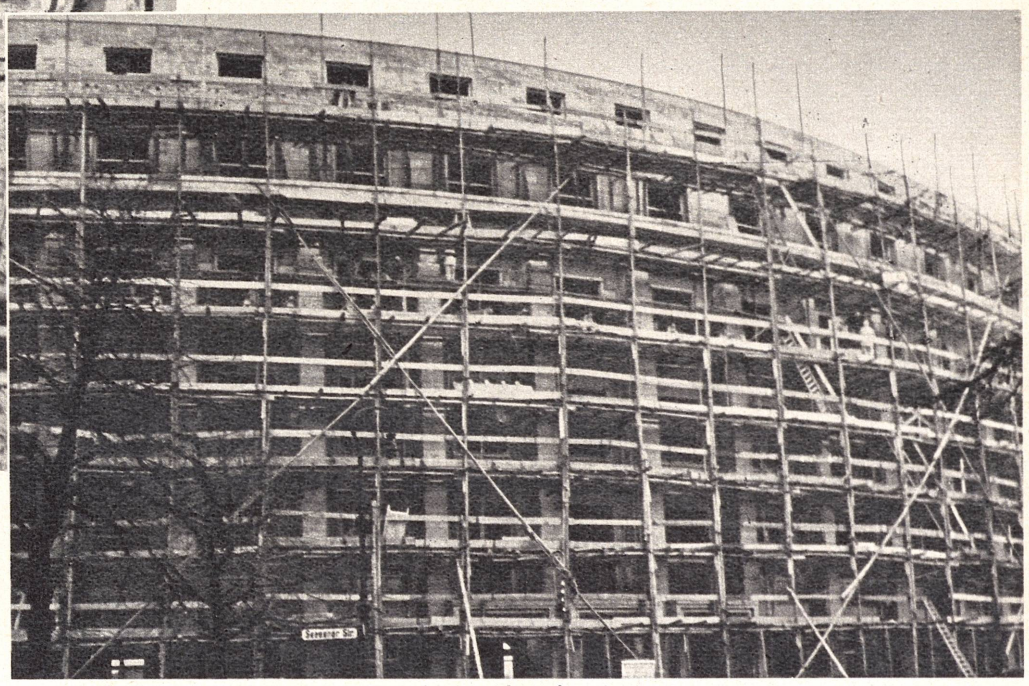

Nybygget i Potsdamerstrasse
Broen foran bygningen skal forsvinne: Landwehrkanalen blir lagt under jorden

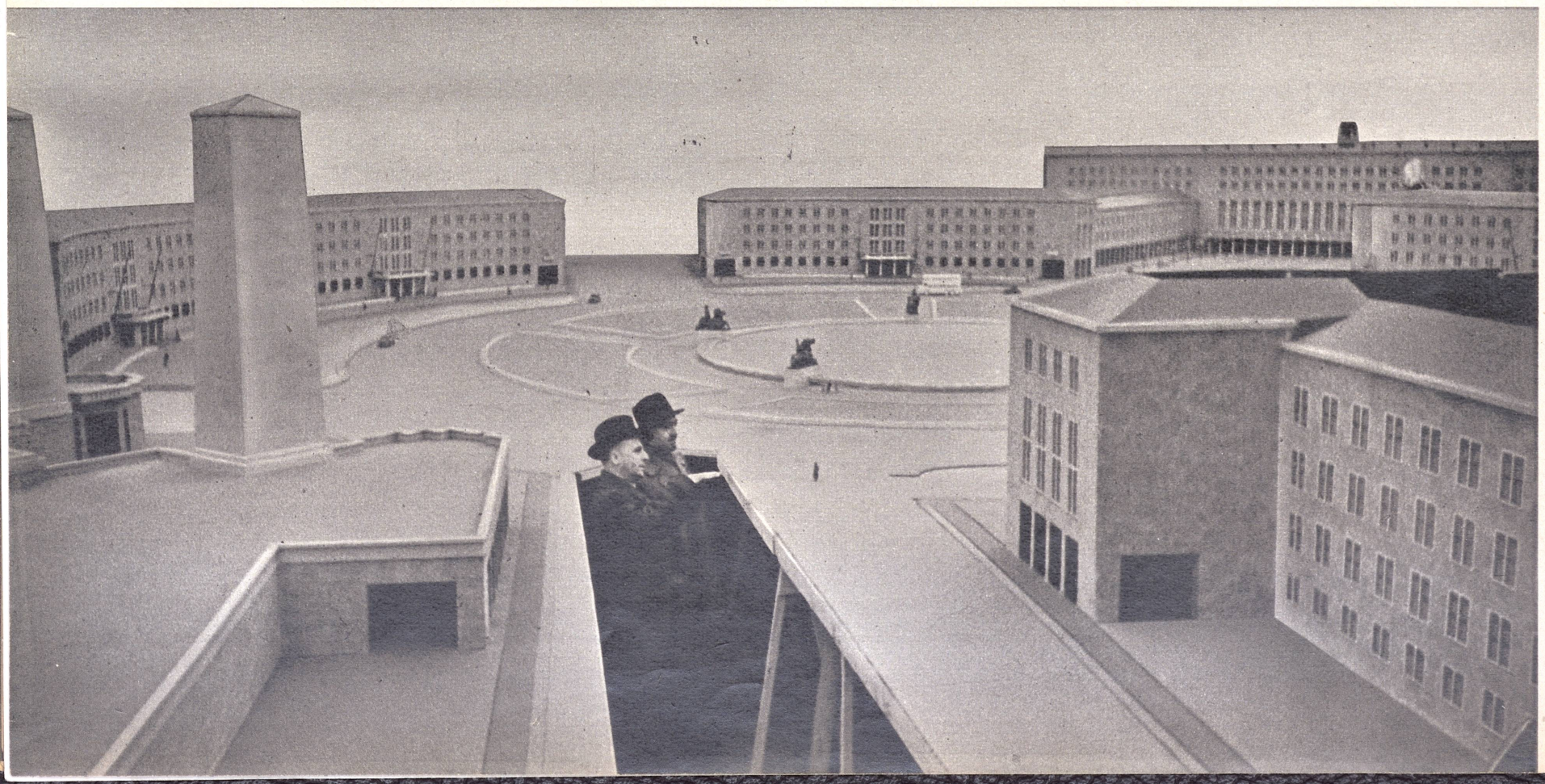

„Haus des Deutschen Fremdenverkehrs" opstår
Bygget, som nesten er ferdig, var særlig vanskelig: Fundamentet måtte legges inntil 12 meter ned i jorden! Hovedbyggets bueform tilpasser sig den „Runde Platz", som blir omsluttet av enda fem store bygg

Slik kommer den „Runde Platz" engang til å se ut!
Den blir omsluttet av „Haus des Deutschen Fremdenverkehrs", Allianz-Versicherungs-Gesellschaft's forvaltningsbygning, en stor kinematograf for 2300 personer, „Haus der Kameradschaft der deutschen Künstler", en kasinobygning for hærens overkommando samt „Thüringenhaus"

Baksiden av bygningen . . .
Uten stans går arbeidet på det kolossale bygg videre, etasje efter etasje

Julius Berger Tiefbau AG

BERLIN

Jord- og stenarbeider

All slags baggerarbeide

Jernbaneanlegg

Tunneler

Broer

Havneanlegg

Elvereguleringer

Kanaler

Vannkraftanlegg

Sluseanlegg

Demninger

Grunnvannssenkninger

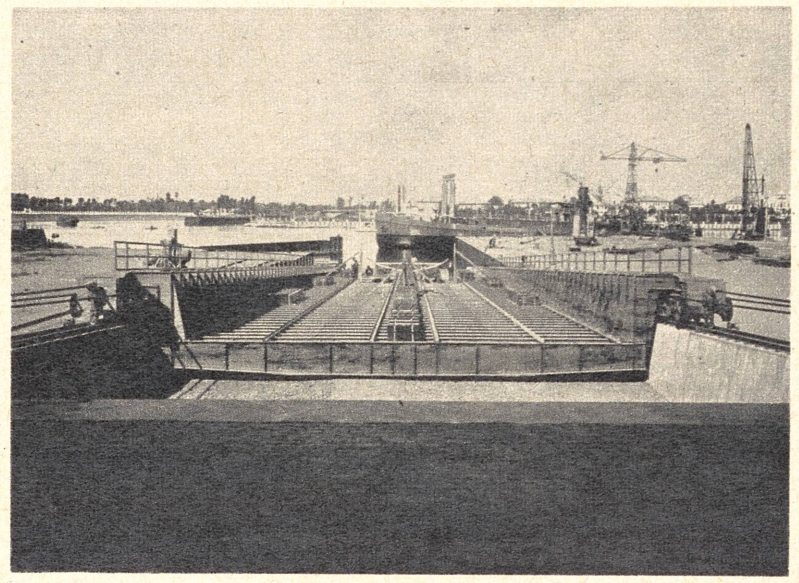
Caisson-fundamenteringer

Undergrunnsbaner

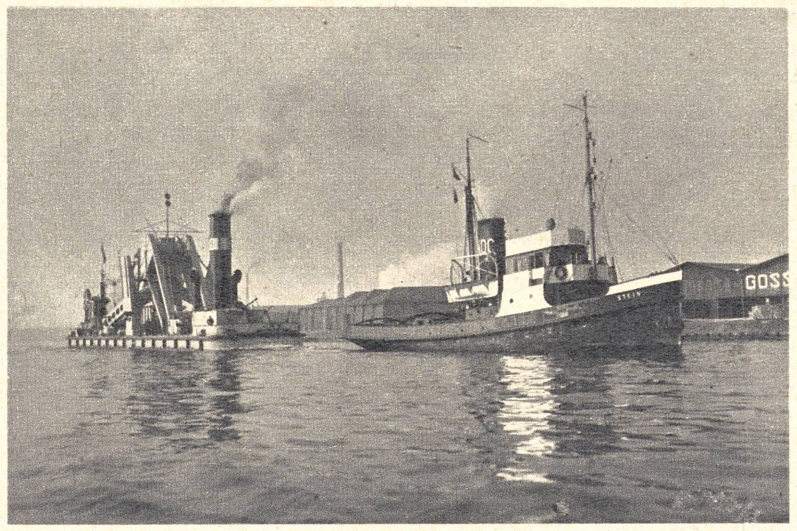
Veianlegg

Fabrikkbygg

Jernbetongbygg

Slippanlegg Pahlevi

Et stort mudderverk slepes vekk

Større byggeutførelser i utlandet

Teliu-tunnelen i Romania	1924—1928
Jernbaneanlegg i Tyrkiet	1925—1931
Regulering av Magdalena-elven i Columbia	1926—1928
Jernbaneanlegg i Iran	1928—1930
Landingsanlegg i Le Verdon i Frankrike	1930—1933
Broer i Benha og Samannoud i Egypten	1937—1939
Havneanlegg i Bender-Chapour og Pahlevi i Iran	1937—1940
Hytteverk i Keredj i Iran	1939—1940

„Beskyttelse av hodeskallen, pannen, øinene, tinningene og halspulsåren . . .“

Den første stålhjelm i verdenskrigen — en liten skål
Den franske hærledelse lot den utdele blant soldatene i skyttergravene da soldatenes hodeskader blev hyppigere på grunn av det tyske artilleris kraftige innsats

Den franske stålhjelm fra 1915 — efter utkast av kunstnere
En kommité av Frankrikes berømteste malere og billedhuggere utformet denne hjelm som var smykket med en flammende granat

Hjelmen er lettere enn den tyske, og derfor mindre motstandsdyktig. Den beskytter hverken øine eller hals

Stålhjelmen er 25 år gammel

Den første stålhjelm i verdenskrigen var en liten skål eller hette av stål, omtrent så stor som hulningen av to hender. Da krigen i skyttergravene begynte og artilleriet på begge sider tok til med å føre det store ord i kampen, lot det franske krigsministerium denne primitive form for hodebeskyttelse dele ut blant de tropper som kjempet i skyttergravene. Man hadde lagt merke til at besetningen i skyttergravene forsøkte å verne sig mot granatsplinter ved å sette på sig gryter og panner. Den nye stålskålen blev båret under luen. Den beskyttet til en viss grad hodeskallen, men ikke pannen, øinene, tinningene eller halsen.

Efter modeller av de blikkhjelmer som dragonerne bar, vilde man nu lage en stålhjelm til det franske infanteri. Efter at poilu'en hadde måttet skille sig av med de tradisjonelle røde benklær, var det en ny og større smerte for ham også å måtte gi avkall på den kjære kepi. Man trøstet ham med at stålhjelmen bare skulde brukes i kamp i skyttergraven. Av hensyn til den franske soldats forfengelighet, overlot man et utvalg av de berømteste malere og billedhuggere den opgave å lage et utkast til den nye hjelm. Således opstod den første, den franske stålhjelm. Den er lettere enn den tyske, men tåler også mindre. Av de shrapnelkuler som blev benyttet under verdenskrigen blev den ofte gjennemhullet. Den beskyttet hverken øinene eller halspulsåren. Men istedenfor hadde kunstnere gjort utkast til den og så var den jo pyntet med emblemet av den flammende granat. Poilu'n var da tilfreds med den.

I 1915 så man for første gang en ny hjelm ved fronten. Men smilet over de franske krigere som

Stålhjelm og beskyttelsespanser — den første virkelige beskyttelse for verdenskrigens tyske frontsoldater. En læge, geheimeråd prof. August Bier, gjorde utkast til den første tyske stålhjelm. Den bød hodeskallen, pannen, tinningene og halspulsåren beskyttelse. I begynnelsen bar soldatene i skyttergravene enn videre en særskilt pannebeskyttelse og et brystpanser av stål, men som på grunn av sin tyngde snart blev avskaffet

Billedet til venstre: **Verdenskrigens tyske stålhjelm** Hjelmen blev utført av en kromnikkelstålplate i en millimeters tykkelse. De første soldatene som fikk denne nye stålhjelm var de tyske støttropper foran Verdun. Det var i slutten av januar 1916

Billedet til høire: **Stålhjelmene til det Stortyske Rikes soldater.** Denne har noenlunde den samme form som verdenskrigens hjelm, men er noe flatere og betydelig lettere. Allikevel yter den den samme beskyttelse som den gamle hjelm

hadde vendt tilbake til middelalderen ga sig snart. Det tyske krigsministerium ytret ennu samme år ønsket om så fort som mulig å få en brukbar stålhjelm for våre soldater.

Her kom det ikke an på den kunstneriske utførelse. Det var ikke noen berømt slagmaler, som tegnet den tyske stålhjelm, men en på den tid meget berømt kirurg. Her gjaldt det å tilfredsstille de fordringer som man måtte stille til en brukbar stålhjelm: hodeskalle, panne, øine, tinninger og halspulsåre skulde beskyttes. Den nye hjelm skulde lages av et stykke stål — den måtte være motstandsdyktig mot shrapnelkuler og større granatsplinter. Dermed var hjelmens form så godt som fastsatt, alt overflødig blev sløifet og hensyn kun tatt til hensiktsmessigheten. Nettop der i ligger den tyske stålhjelms verdi. Den er overhodet det naturlige grunnbegrep av en hodebeskyttelse. Franskmennene har latt kunstnere gøre utkast til sin stålhjelm, tyskerne har konstruert sin helt praktisk efter kirurgens erfaringer ved fronten. Derimot har englenderne gitt avkall på kunstneriske ambisjoner, men uten å undersøke problemet nærmere også nøiet sig med bare å binde et flatt vaskevannsfat av stål omvendt på hodet. Disse hjelmene blir faktisk også brukt som vaskevannsfat.

Det var om sommeren 1915 ved de hårde og tapbringende kamper vest for St. Quentin. I stekende hete kjørte bilene med sårete til lasarettet. Mer enn halvparten av de sårete hadde hodesår. Ørsmå granatsplinter hadde slått igjennem pikkelhjelmen som var av lær, og var trengt igjennem hodeskallen inn i hjernen.

Den berømte kirurg, geheimeråd professor August Bier, som dengang var overgenerallæge ved det XVIII. armékorps, stod i operasjonssalen og behandlet de sårete. Som assistent ved elektromagneten, hvormed splintene blev trukket ut, arbeidet kaptein Friedrich Schwerd, i privatlivet professor ved den tekniske høiskole i Hannover. En aften uttalte prof. Schwerd sin forundring overfor geheimeråd Bier over at vi — i betraktning av våre soldaters utallige hodesår — ikke likesom franskmennene hadde innført stålhjelmer. Geheimeråden tok tanken op. Hvorledes måtte en slik stålhjelm se ut for at den helt ut skulde fylle sin opgave. Professor Bier forlangte at den på en sikker måte skulde beskytte hodeskalle, panne, tinninger, øine og halspulsåre mot granatsplinter, shrapnelkuler og rikosjetter. Derpå foreslo prof. Schwerd en hjelm av kromnikkelstål, laget av et stykke.

Geheimråd Bier skrev samme aften til krigsministeriet. Hans forslag blev straks møtt med forståelse der. Den 1. september 1915 blev professor Schwerd kalt telegrafisk til krigsministeriet i Berlin. På veien dit skal han, i toget ha utført den første skisse av stålhjelmen sådan som den måtte se ut når den blev laget av et stykke stål. Bortsett fra en liten avvikelse ved nakkens beskyttelse, svarer denne tegning nøiaktig til stålhjelmens senere utseende.

Krigsministeriet tilkalte også andre medarbeidere. Håndverksmesteren Franz Marx, som hadde beskjeftiget sig meget med restaurering av gamle rustninger og museumsgjenstander, sendte inn et utkast som hadde megen likhet med en gammel gotisk rytterhjelm, slik som den blev båret av rytteren på Dürers bekjente billede „Ritter, Tod und Teufel". Iallfall vor man snart enig om en form for hjelmen, som opfylte kirurgens krav. Da det på den tid var en stadig mer følbar mangel på kromnikkel var det vanskelig å skaffe det nødvendige kvantum herav til stålets foredling. Men også det lyktes. I en tykkelse av 1 millimeter blev den nye tyske stålhjelm laget av et stykke foredlet stål i de store jernverker i Thale.

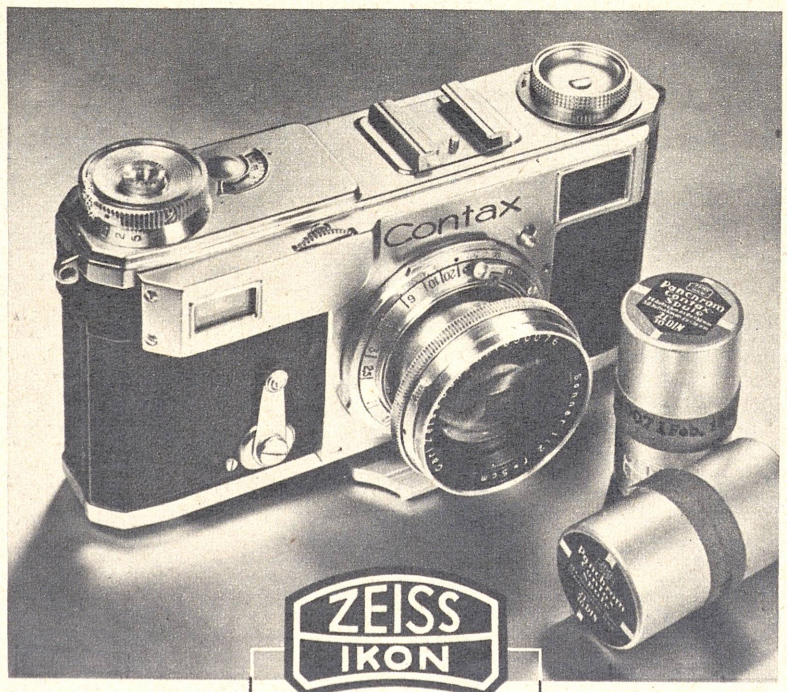
Den 23. november 1915 blev de første førti prøvehjelmer på dukker beskutt av artilleriet på skyteplassen ved Kummersdorf. De bestod prøven. Det viste sig at hjelmene ikke kunde gjennemtrenges av granatsplinter og shrapnelkuler. Derefter erklærte sjefen for krigsdepartementet, General von Wriesberg, at stålhjelmen straks skulde innføres, og ikke bare som reservehjelm i skyttergravene, men i det hele tatt som tysk soldathjelm. 30 000 stykker blev gitt jernverkene i Thale i opdrag. I slutten av januar 1916 blev de utdelt til de hårdt kjempende tropper ved Verdun. De kom akkurat i rette tid.

Da de første permitterte soldater kom hjem fra slaget ved Verdun hadde de disse bøttelignende hjelmer, som man hadde lest om i avisene, hengende over brødposen. Først sener fikk man se stålhjelmene på soldatenes hoder, men da så de noe anderledes ut enn da de hang ved brødposen. Som skåret i tre så soldatenes ansikter ut under denne stormhjelmen av stål. Den yngste rekrutt virket som mann og kriger i denne hjelm. Med begeistring styrtet kunstnerne sig over det nye motiv. Hodet av den tyske soldat med stålhjelmen blev tidens tegn. Så er det ikke til å undres over at det en dag spurtes efter den kunstner som først hadde gjort utkastet til denne fullendt vakre og i sannhet soldatmessige hjelm. Var det professor Schwerd eller håndverkeren Franz Marx? Dertil kan man bare svare: denne hjelmen er formet av den kjempende soldat, av granatene foran St. Quentin og de uberegnelige og farlige hodesår som selv de minste splintene hadde forårsaket idet de slo igjennem pikkelhjelmen. Med disse soldaters blod og smerte blev denne hjelm betalt. Kirurgen, professor Bier har formet den. Han tenkte ikke på dens utseende og kunstneriske virkning, men på at den fylte sin opgave. Han tenkte kun på én ting: at de unge tyske soldater fikk beholde livet, og at våre tapre soldater blev hjulpet under trommeilden, — det alene var avgjørende.

Bortsett fra noen små forandringer er stålhjelmen den samme i dag som dengang. Men pikkelhjelmen er havnet i muséet. Den var visstnok ikke pen, og den var heller ikke hensiktsmessig. Allikevel kan den med ære drømme om de tre seierrike prøissiske felttog som den var med på å opleve.

Hvormange kameraer behøver man egentlig?

Må man ha et for hvert spesialområde? Altså for sports-optagelser, portretter, reproduksjoner, teaterbilleder, landskaper o.s.v.? Nei! Et kamera, — nemlig CONTAX fra Zeiss Ikon — er nokk. Med dets mange utvekselbare objektiver mestrer den alt, selv det vanskelige område: vitenskapelig fotografering Til CONTAX's særlige egenskaper hører målersøkeren (avstandsmåler i søkeren) spaltelukkeren av metall, med inntil 1/1250 sekund, som blir spent

ZEISS IKON
CONTAX

samtidig som filmen transporteres videre. I CONTAX III er det dessuten innbygget en absolutt tilforlatelig eksponeringsmåler som er særdeles viktig under kunstlys - eller farveoptagelser. Den meget lysfølsomme Zeiss Ikon Film Panchrom 21/10° DIN garanterer optagelsenes heldige utfall, med gode gjennemeksponerte, finkornete negativer. Brosjyrer fåes også gjennem Zeiss Ikon AG., Dresden, S. 130.

Pris: CONTAX II	Pris: CONTAX III
med Zeiss Tessar 1:3,5 f = 5 cm RM 360.–	med Zeiss Tessar 1:3,5 f = 5 cm RM 470.–
med Zeiss Tessar 1:2,8 f = 5 cm RM 385.–	med Zeiss Tessar 1:2,8 f = 5 cm RM 495.–
med Zeiss Sonnar 1:2 f = 5 cm RM 450.–	med Zeiss Sonnar 1:2 f = 5 cm RM 560.–
med Zeiss Sonnar 1:1,5 f = 5 cm RM 585.–	med Zeiss Sonnar 1:1,5 f = 5 cm RM 695.–

Mesteroptagelser opnåes gjennem disse tre ting: Zeiss Ikon Kamera, Zeiss Objektiv og Zeiss Ikon Film!

Paris på sykkel

Velantrukne — også på sykkel

Tyskerne, som har opfunnet sykkelen, gjør merkelig nok mindre bruk av sin opfinnelse. I Danmark, Nederland og Frankrike er sykkelen meget mer utbredt enn i Tyskland. Hollenderne vokser så å si op med sykkelen. Bare den som må, sykler i Tyskland. I andre land har man en åpenbar fornøielse av å sykle. Naturligvis gis det også

Også sine innkjøp besørger pariserinnen av 1941 på sykkel. Ofte er syklene utstyrt med de forunderligste stativer. På disse kan man anbringe torvkurven, hunden og sogar babyen

Også på sykkelen tar en pariserinne vare på sitt renommé for å være smakfullt kledd. Fra issen til fotsålen er hun sportsmessig kledd og behøver bare å ta av sig kåpen og gamasjene for å forvandle sig fra en sportgirl til en dame

økonomiske årsaker: Sporvognstariffene er spesielt i Nederland meget høie og når man således spør om hvorfor de så lidenskapelig sykler får man ofte til svar at det er den billigste måte å komme frem på. Videre har bensinmangelen ført til å sette likeså mange sykler i sving, som der er satt automobiler i garasjene. Men dette er årsaker, som kommer i annen rekke. Den egentlige grunn er at dansker, hollendere og franskmenn sykler for fornøielsens skyld.

Den som har ferdes meget på Frankrikes landeveier vil ikke så lett glemme eftermiddagstimene der, hvor det ser ut som om alle Frankrikes unge piker er underveis på sykkel. Faktum er, at på en bestemt tid av dagen må de franske piker være besatt av den idé, at de hurtigst må svinge sig på sykkelen og kjøre et eller annet sted hen.

Det er interessant å møte et hollandsk kjærestepar på sykkel. De ligner forelskede kentaurer, som omfavner hverandre og de synes så sammenvokset med sine sykler og beveger sig så grasiøst og sikkert, at tilskuerens angstfølelse snart forsvinner. Man må uvilkårlig reflektere over.

„Tredebilen" er det selvfølgelige weekend-kjøretøi for mange parisere. Den ser ut som en bil, men er det ikke

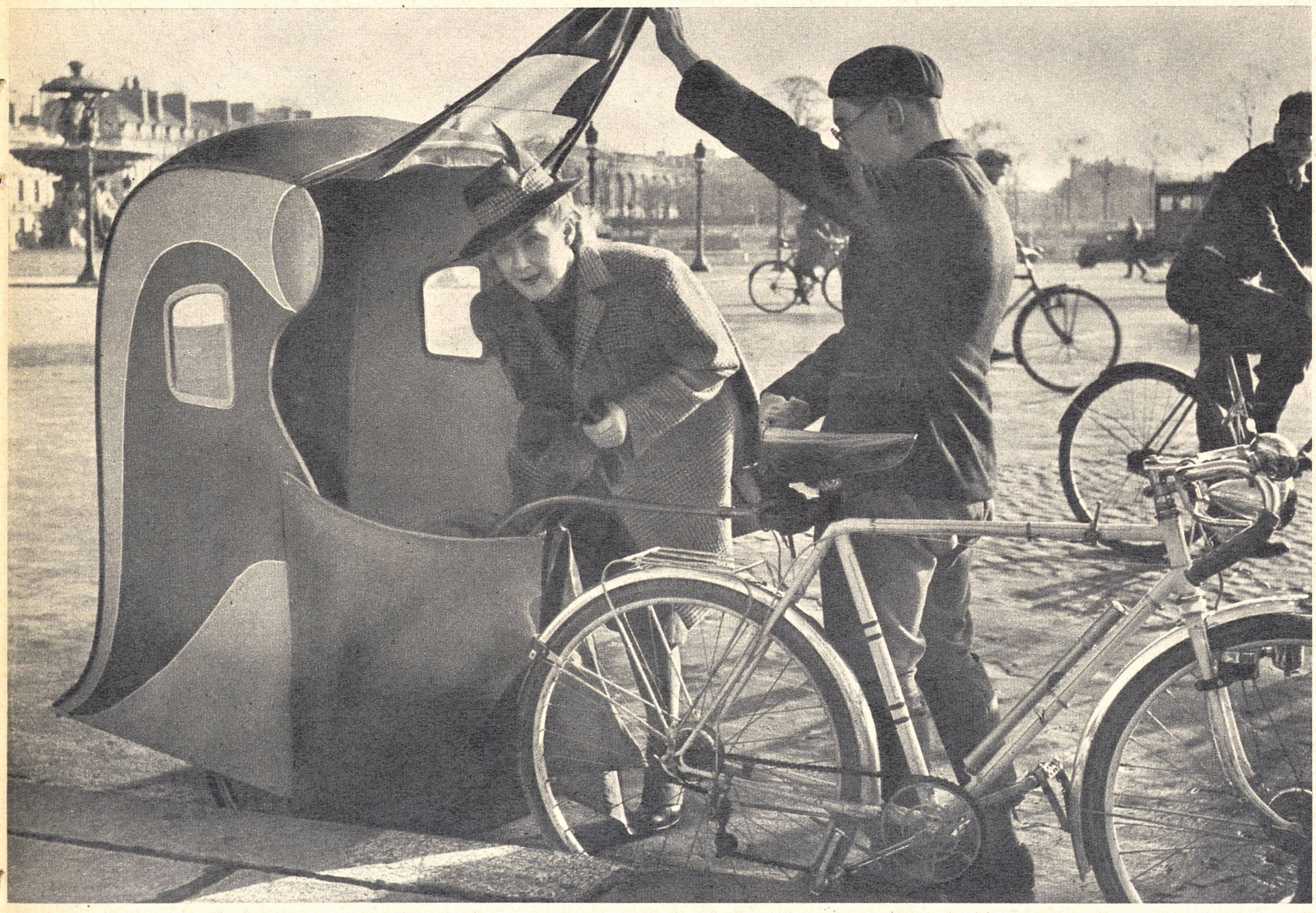
hvorfor barn av slike vesener egentlig lærer å gå. Man kunde likeså godt straks lære dem å sykle. I Nederland kan selv fattigfolk anskaffe sig en sykkel. På torvene gis det salgsboder, som bare handler med gamle sykkeldeler og slike kan man få kjøpt for noen få ører og setter så sammen sykler av dem.

Ved den siste Olympiade oplevde berlinerne til sin overraskelse, at det fantes en olympisk sportsgren, som de helt hadde glemt, nemlig tandemsykling. I Tyskland har en slik dobbelt-

Den ærligste form for „tredebilen" er det gamle tandem, et vakkert symbol på ekteskapet, hvor mannen har ledelsen og konen understøtter ham – eller bare latersom om hun gjør det

Sykkeltilhengeren, understøttet og forbundet med forhjulet gjør den enkle sykkel til et universalttransportmiddel, hvormed man lettvint og fornøid befordrer sig selv og sin bagasje

Motorsykkelens sidevogn blir på grunn av bensinmangelen nu ofte kombinert med en sykkel. Både i Nederland og Frankrike gis det allerede sykkeldrosjer. De sykkelbegeistrede hollendere benytter slike kjøretøier sogar som bryllupsvogner

sykkel lett for å virke komisk, mens den i Frankrike og Nederland ansees for noe selvfølgelig. Således har tandemets moderne bror, „tredebilen", i Tyskland bare opnådd å bli et leketøi for barn, mens den i Frankrike virkelig er menigmannens automobil. Det gis likeså mange tandemer og „tredebiler" i Frankrike som det fins paddelbåter i Tyskland. Tyskerne foretrekker å tilbringe Weekend på vannet, franskmennene derimot på landeveien. Forresten intet under i et land, hvis vakre chausséer går op og ned ad høidedragene i jevne bølger langs de skjønneste elver, intet under i landet med det simpelthen klassiske sykkelløp: Tour de France.

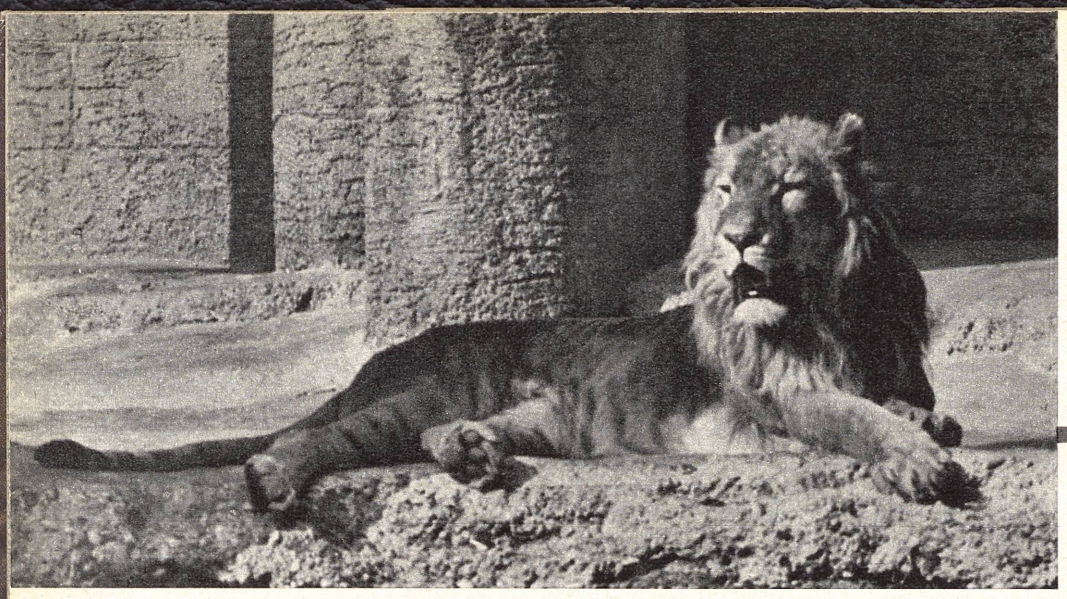
Modens grunnleggende prinsipp: en dame er velkledd, når hun er riktig kledd, betyr for syklingen, at damenes antrekk må være praktisk til å sykle med, men uten at det gjør henne til et mannfolk. En syklende dame, som er riktig antrukken, er iført en kombinasjon av sport- og spaserdrakt. Den måte som pariserinnen greier dette på, er velgjørende korrekt og grasiøst. De lyse korte sportskåper gjør henne aldri til en sportgirl-karikatur

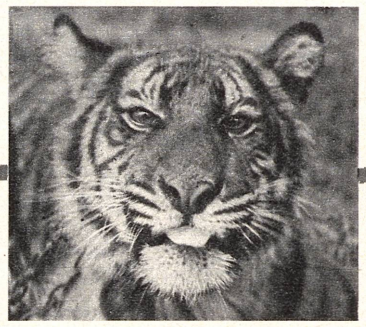
En syklende filosof. Denne praktiske konstruksjon er lettere å bevege enn en normal sykkel, men man må være i besittelse av en vismans ophøiede sinnsro for å kunne tumle sig med den på gaten

Gåsefar — svanemor

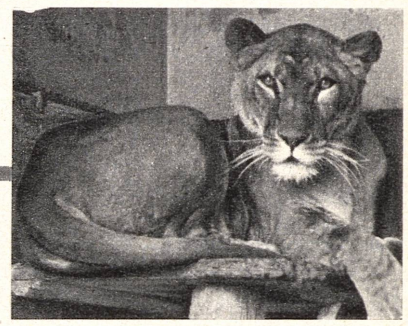
Interessante avlsforsøk i den Zoologiske have i München-Hellabrunn

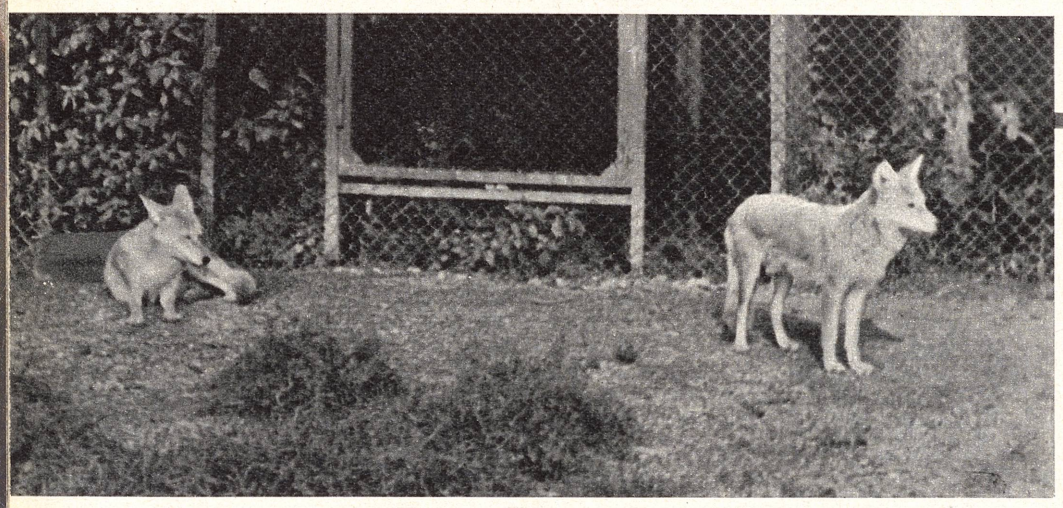
Tigerløven, et merkelig dyr med tigerens striper og anlegg til en manke som løven har. Dens holdning er løvens. Dens . . .

. . . **far** er en sibirisk tiger, mens dens . . .

. . . **mor** er løvinnen fra buret ved siden av

Revehunder kaller zoologen disse merkelige bastarder, der gjør som gårdshunder og graver sig huler som revene. I deres årer flyter tre slags blod, for deres . . .

. . . **bestefar** er en rødrev, deres . . .

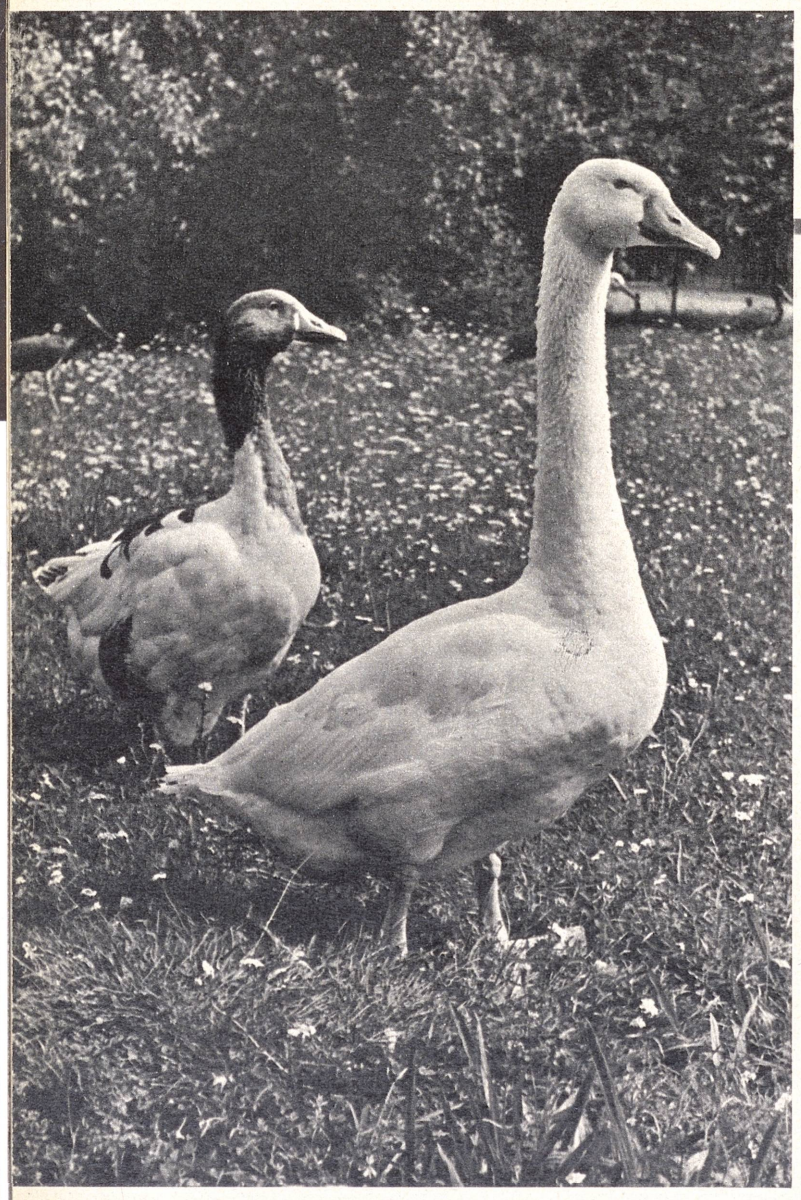

. . . bestemor er en hvit spisshund. Deres . . .

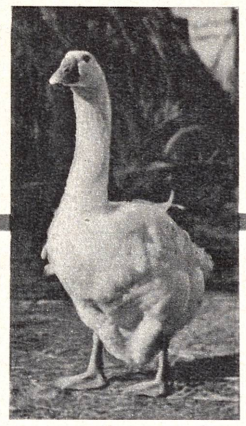

. . . **moren** er en prærieulv

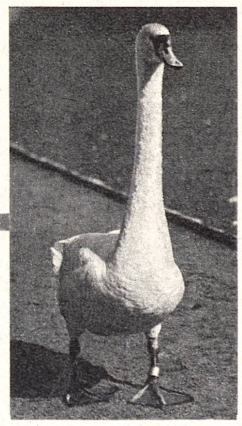
. . . **far** er en bastard av forbindelsen mellem disse to dyr, mens . . .

„Svanegåsen" er dobbelt så stor som den normale tamme gås til venstre for den. Den er en utmerket kjøtt- og fjærleverandør. Dens . . .

. . . **far** er en husgasse og dens . . .

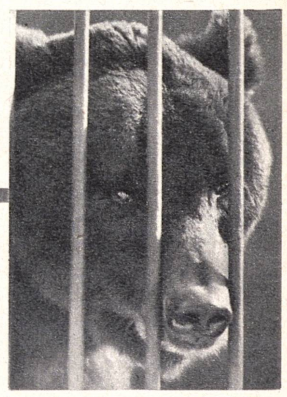

. . . **mor** en svane

Det gis en mulighet for å fremtrylle dyr som aldri har levd før, nemlig ved kryssing. Dyrehaven Hellabrunn i München har gjort meget bemerkelsesverdige forsøk på dette område. Selvfølgelig foretar den ikke sine kryssingseksperimenter for å drive gjøn med naturen. Den har meget alvorligere hensikter med dem. Nær beslektede dyr lar sig med held krysse. Når nu to dyrearter åpenbart er av beslektet avstamning, kan man ved parring av dem skape et nytt dyr som vistnok aldri representerer den felles urform, men som sannsynligvis ligner den meget.

Faren er en isbjørn

Moren en brunbjørn og . . .

. . . datteren er den vellykkede forening av begge bjørnearter. Den er en god svømmer og har en temmelig lys pels. Slik omtrent har kanskje foreldrenes forfedre sett ut

Fortsatt fra side 22

Den nuværende krigs betydningen og forløp

Det polske felttog

til kamp. I området ved Radom skjøv motoriserte, raskt fremrykkende deler av artillerigeneral von Reichenaus 10. armés høire fløi sig mellem Weichsel og den sterke fiende som ennu befant sig nord for Lysa Gora slik at inneslutningen og tilintetgjørelsen av denne fiendtlige gruppe lyktes i de påfølgende dager. Det hadde lykkes den venstre fløi av 10. armé allerede om eftermiddagen den 8. september å trenge inn i Warszawas forsteder. Riktignok kunde ikke byen inntas da en sterk fiende hadde besatt den og den lenger nord liggende festning Modlin. Men det store operative mål, avskjæringen av de polske troppers retrett i Vestpolen var dog nådd, samtidig med at deler av den nordlige hærgruppe, som overvant Narew og derefter Bug, viste sig øst for Warszawa og forhindret tilbaketoget mot øst for de polske avdelinger som befant sig der. Først efter hvert opdaget den tyske ledelse styrken av de fiendtlige krefter, som var avskåret fra det østlige Polen og som mellem Lodz og den nord for denne by beliggende Weichselstrekning forsøkte å nå Warszawa og Modlin. Tre polske arméer trengte sig her sammen. Deres fremrykning syntes ikke å bli ufarlig for den nordlige hærgruppes venstre fløi. Overlegne styrker vendte sig allerede den 10. september mot infanterigeneral Blaskowitz's 8. armés venstre fløi, som echelonnerende bakover til venstre fulgte den 10. armé under fremrykningen mot Warszawa. En tysk divisjon som marsjerte mot Lowicz var gjennem dette angrep kommet i en alvorlig krise. Ledelse og tropper overvant den. Forståelsen av situasjonen fikk den tyske hærledelse til å føre frem krefter fra den nordlige og sydlige hærgruppes indre fløier og bringe dem til samvirking på slagmarken mellem Bzura og Weichsel. Stadig snevrere innkretset av de angripende tyske landstridskrefter, stadig bombardert av flyverne, led den sterkeste del av den polske felthær her en knusende katastrofe, fra hvilken bare svake rester formådde å redde sig mot øst til området ved Warszawa—Modlin som ennu blev holdt av polakkene.

Men den tyske forutseenhet hadde også beredt de polske stridskrefter, som ennu befant sig mellem Weichsel og Bug, en hurtig ende. Forsterkningene på den nordlige hærgruppes venstre fløi brøt også i øst gjennem Narew-linjen og trengte videre frem over Bialystock og Brest-Litowsk mot syd. De drev fienden mot den sydlige hærgruppe, av hvilken deler av den 10. armé efter seiren ved Radom hadde overskredet Weichsel i retning av Lublin, mens den 14. armé som var kommet til Østgalizien svinget videre inn østover i nordlig retning. Riktigmok hadde de langt foran fremilende fortropper av dens høire fløi hatt en hård tørn foran Lemberg og først formådd å inneslutte denne by efterat forsterkninger var inntruffet, videre hadde den 14. armés hovedstyrke i egnen ved Rawa Ruska og Tomaszow ennu en gang måttet angripe den polske sydarmé. Det lyktes imidlertid ved omringning å tvinge denne til overgivelse, hvilket også i de påfølgende dager lyktes overfor andre splittede polske tropper mellem Weichsel og Bug.

Disse kamper trakk delvis ut over 17. september, på hvilken dag sovjetarméen overskred den polske østgrense. Bare sprengte deler av den polske hær løp i hendene på dem. Det eksisterte ikke lenger noen polsk armé som russerne hadde kunnet slå. Deres inngripen har derfor ikke militært hatt noen innflytelse på utfallet av det tyske felttog mot Polen. Derimot blev det mellem Det Tyske Rike og Sovjetunionen avsluttet forhandlinger som først fastsatte en demarkasjonslinje og derefter avgrensningen av interesseområdene i Polen. Langs Bobr, Narew, Bug og San gikk en skillelinje, som i det vesentlige også tok hensyn til de nasjonalitets-grenser, som tilførte de russiske interesseområde hviterusserne og ukrainerne.

Først efter russernes innmarsj avsluttet tyskerne de siste kamper mot restene av den polske hær ved og vestenfor Weichsel. Den 21. september blev slaget ved Bzura endelig avsluttet. 200.000 fanger var herunder falt i tyskernes hender. Krigshistorien kjente inntil da intet større tilintetgjørelsesslag. Warszawa hadde avvist de forskjellige opfordringer til overgivelse, hvorefter der Führer for å spare tysk blod, hadde gitt befaling til å avvente opstillingen av de sterkeste kampmidler før angrepet på hovedstaden. Da disse blev satt inn, og flyvere så vel som artilleri hadde anrettet store ødeleggelser kapitulerte den polske befalhaver den 28 september. Også de polakker som stod i Modlin og på brohodet der besluttet sig i de påfølgende dager til overgivelse. Mot befestningene på Hela, som efter tapet av Gdynia og høidene nord for byen ennu blev holdt av polakkene, blev det også anvendt det sværste skibsskyts og bomber og tvang forsvarerne til den 1. oktober å opgi motstanden.

Innen en måned var Polen blitt fullstendig slått. Efterat felthærens hovedstyrker allerede var blitt slått i den første fase av bevegelseskrigen, som hadde varet snaue 18 dager, var nu også den polske stat tilintetgjort, og flerfrontkrigen som vestmaktene hadde tilstrebt, var dermed avsluttet.

For Det Tyske Rike gikk betydningen av dette første krigsavsnitt langt ut over det direkte seiersresultat. Det hadde vist sig at vestmaktene hadde latt sin forbundsfelle fullstendig i stikken. Det økte den tyske og reduserte den engelsk-franske anseelse i verden. Den tyske forsvarsmakt hadde lært overordentlig meget og kunde nu utnytte erfaringene fullt ut. Dens selvtillit økte samtidig med full rett. Konstateringen av de forholdsvis ubetydelige egne tap økte også troen på riktigheten av forsvarsmaktens utdannelse. For kampens fortsettelse var det av stor betydning at Tyskland vant områder som på forskjellig måte formådde å understøtte dets krigsøkonomi, og at der videre på veien mot øst ikke lenger fantes noen hindringer for inn — og utførsel. Ved begynnelsen av enhver krig er startsuksess særlig ønskelig. Denne gang gikk betydningen av suksessen imidlertid ut over det vanlige mål.

Til tross herfor forstod ikke motstanderne den fullt ut. I de militære begivenheter så de spesielle

Europas motepolitiske ledelse

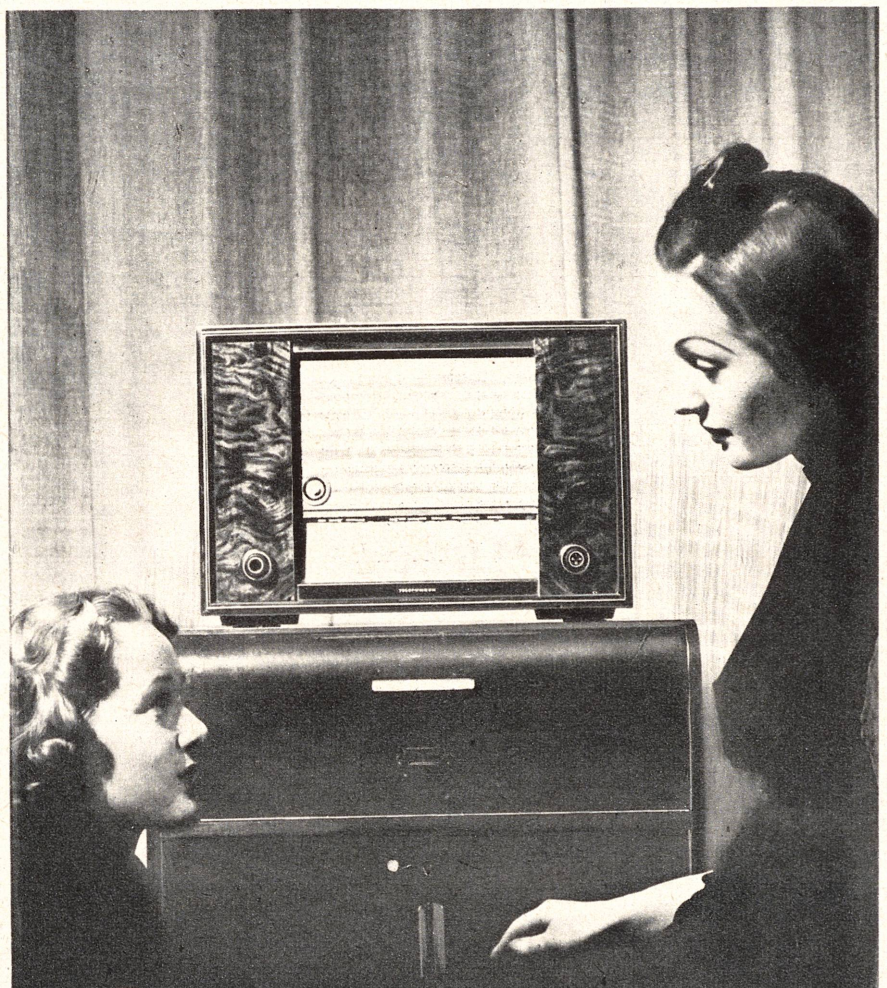
DIREKTØR OTTO JUNG

Den tyske moteindustri som har sine sterkeste punkter i Berlin og Wien, har nu overtatt ledelsen på det europeiske kontinent. I motsetning til Paris's „Haute Couture" — ledet av rent privatkapitalistiske interesser — som ofte gjorde moten til et vrangbilled — og hvis produkter bare var tilgjengelig for en liten krets, — har den tyske mote-industri allerede fra begynnelsen av den sunde bestrebelse å skaffe en virkelig vakker mote som er skapt for alle, og som allikevel er individuell. Med det for øie å skape et mote-centrum hvorfra det utgår europeisk klæskultur med levende kraft og kunstneriske idéer, har de førende firmaer i Berlin og Wien slått sig sammen til en moteskapende krets, som vil by Europas kvinner vakre og verdifulle ting. Den sterke gjenklang som dette tyske motearbeid har fått i utlandet, er et bevis for at Berlin og Wien nettop er egnet til å utvikle denne nye stil, som riktig nok gir motens kaprioler rikelig spillerum, men som aldri fortaper sig i kulturell verdiløs ekstravaganse. Navnene „Berlin" og „Wien" er allerede idag et begrep for hele den europeiske moteverden. Til tradisjonen — båret av det beste håndverk — kommer i stigende grad de høieste kunstneriske initiativer.

Slik skaper „Berliner" og „Wiener"-modellene — forskjellig i type, lik i idéeen — også innen moten den forutsetning som er nødvendig for å skape et nytt vakrere Europa.

WIRTSCHAFTSGRUPPE BEKLEIDUNGS-INDUSTRIE · BERLIN W 62

De som svermer for musikk

kan ikke løsrive seg fra Telefunken »Safir«, når de først har hørt den en gang. Som en av Telefunkens-Verdens-musikanter i den nye radioserie 1940/41 er den i hver detalj bygget for naturtro gjengivelse. Den uforlignelige Telefunkentone er ikke uten grunn over hele verden blitt et begrep for høyeste klangkvalitet. Dertil kommer at denne 6-krets- 5-rørs-Telefunken med sine allsidige mottagningsmuligheter særlig på kortbølge også har den mest moderne betjeningskomfort. Med sitt kostbare utstyr er det et relativt billig musikkinstrument for det velordnede hjem.

TELE FUN KEN

Telefunken – navnet sier alt!

De store radiosendere med deres gigantiske sendertårn – radiorør fra de største senderrør i verden ned til de moderne små stalrør for mottagning – den moderne etterretnings- og sikringstjenestes tekniske vidundere, uten hvilke nåtidens hærvesen, politi, post, skipsfart og flyvesen ville være utenkelig – de elektroakustiske kjempeanlegg i friluft, på sportsplassene, i teatrene og kirkene – det yngste radioområde, fjernsynet fra sender til mottager – radioapparater fra de minste til de største – på alle disse arbeidsfelt nyter Telefunken med sin verdensorganisasjon alle nasjoners tillit.

TELEFUNKEN

tilfeller som ikke slo til for deres egen kamp. De forsømte derfor efter begivenhetene i Polen å trekke konklusjonene på det militære område. Dermed begikk de en tungtveiende forsømmelse. De fortsatte her undervurderingen av den tyske motstander. Det var eiendommelig at de til tross herfor anså tyskerne for så farlige at de ikke til sin gunst utnyttet den tid da sterke tyske krefter var bunnet i øst. I denne motsetning gjenspeiler sig atter den splittelse i hensikter og ledelse, som satte denne koalisjon tilbake like overfor den stramme ensartethet på tysk side.

II.

Det første krigshalvår i vest

Selv om forbundsfellene i vest ved krigens begynnelse tallmessig var tyskerne langt overlegne, hadde de ikke våget sig til å anvende det eneste middel, med hvilket det kunde ha vært opnådd en avlasting for de for deres sak kjempende polakker: angrepet på den tyske vestvoll. Om den franske hær med betraktelige stridskrefter virkelig først marsjerte op ved den italienske alpegrense for der å gjennemføre et angrep, og om den, da man kom på det rene med at Italia ikke foreløbig vilde delta i krigen, var nødt til å gjennemføre store forskyvninger, er ikke helt sikkert, men synes dog meget sannsynlig. Italia har videre også tvunget Frankrike til stadig å holde betraktelige deler av arméen, og endog særlig gode tropper, såvel i vestalpene som i Tunis. Dermed avlastet det det tyske rike også uten å gripe til våpen.

Englendere derimot forblev meget tilbakeholdende med hensyn til sin understøttelse av den franske landhær. Bare den regulære armés krigsberedte ekspedisjonskorps på en styrke av ca. 150 000 mann blev straks overført til Frankrike. Derefter kom forsterkninger bare dråpevis og langsomt. Disse blev endog bak fronten til videre utdannelse mens feltarméens øverstbefalende, general lord Gort, til tross for at han sto under fransk kommando og vel på grunn av anvisninger fra sin regjering med sine tropper forblev langt fra mulige kampfronter i det nordvestlige Frankrike og her lot arbeide på forsterkningen av den forlengede Maginotlinje. Det tør vel være utenfor enhver tvil at den franske øverstbefalende, general Gamelin, i sitt indre ikke var enig i denne optreden samtidig med at også Storbritannias luftflåte bare såvidt deltok over fastlandet under de nu begynnende krigerske begivenheter. Den sto helt under den befalhavende, som fremdeles opholdt sig på de britiske øier og som viste meget liten forståelse eller hjelpsomhet overfor den franske overkommandos krav.

Forbundsfellens svake deltagelse på hovedkrigsskueplassen vakte også misnøie blant det franske folk. Våren 1940 blev ekspedisjonskorpsets styrke bare omtrent fordoblet. Dette deltog utelukkende med svake troppeavdelinger, som i opøvingsøiemed var satt inn, i kampen mot tyskerne på den lothringske front. Til tross for at der før krigen hadde funnet sted inngående drøftelser mellem de to generalstaber med henblikk på, gjennem bestemte forhåndsavtaler å utelukke de motsetninger som var fremkommet mellem forbundsfellene under verdenskrigen var resultatene meget sparsomme. Som alltid i historien var det Englands hensikt også nu å se sine slag på fastlandet hovedsagelig utkjempet av forbundsfellen, spare eget blod og ikke ta noe hensyn til at Frankrikes jord atter kunde bli skueplass for kampene.

Den franske forsvarsmakt forsømte den anledning som den ved begynnelsen av krigen uten tvil hadde. Den hadde initiativets fordel like overfor den tyske hær, som foreløbig var bundet til sin vestvoll. Bare de foran denne liggende og ikke forsvarte tyske områder inntok de franske tropper. Men selv i den tredje krigsuke gikk de nølende og metodisk frem der hvor fremspringende deler av det tyske område som følge av den uregelmessige grenselinje mellem Mosel og Rhinen var blitt liggende utenfor den befestede sone. Å ha besatt de av de tyske forposter frivillig rømte landsbyer blev i de franske hærberetninger fremstillet som stolte resultater. Også disse blev det snart slutt på.

Da felttoget i Polen led mot slutten, satte den tyske ledelse de allerede overtallige avdelinger straks i marsj mot vestvollen. For hver dag forskjøv kraftforholdet sig videre til ugunst for franskmennene, og disse måtte forutse at den største del av østhæren, efter den definitive nedkjempelse av Polen, vilde bli sendt mot dem. Under slike omstendigheter syntes opholdet for dem i "de erobrede områder' for sterkt truet. Allerede fra begynnelsen av oktober lot de her bare baktropper stå igjen, mens deres troppers hovedstyrke atter vendte tilbake til området i Maginotlinjens sikre stillinger

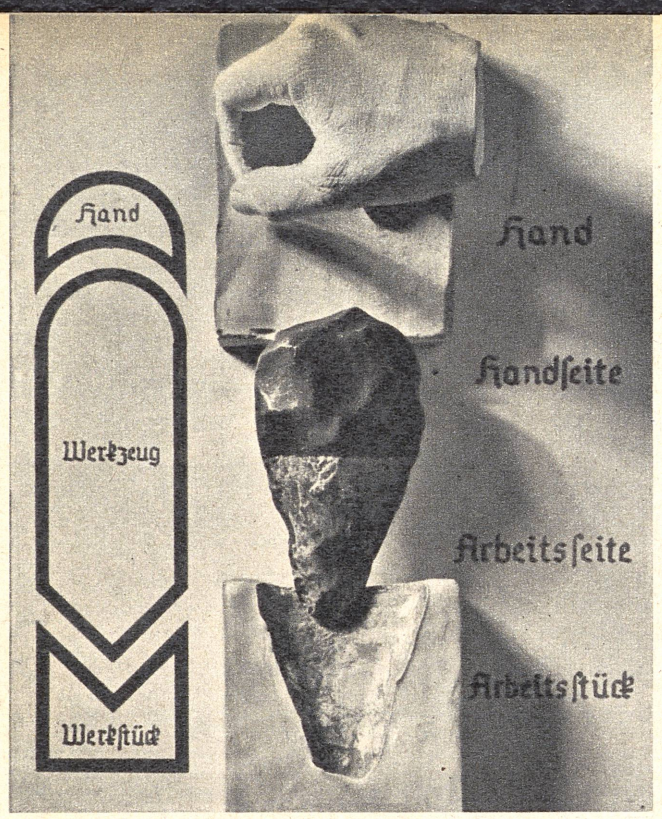
Da også de siste tropper den 16. oktober vilde trekke sig unna tyskerne, var den opmerksomme tyske rekognosering straks på det rene med dette. Under franskmennenes tilbaketog, trengte tyske avdelinger straks inn på mange steder og tilføide fienden betraktelige tap. Vestfrontkrigens første større sammenstøt på denne og den følgende dag beviste allerede den tyske ledelses overlegne handlekraft og den bedre ytelse hos de tyske tropper som nu nesten overalt trengte frem til riksgrensen. Frontene lå tilnærmelsesvis slik som ved begynnelsen av fiendtlighetene. Men styrkeforholdene hadde forskjøvet sig.

Efter disse tildragelser gikk der måneder hen da krigen mellem Mosel og Rhinen syntes stivnet til stillingskrig.

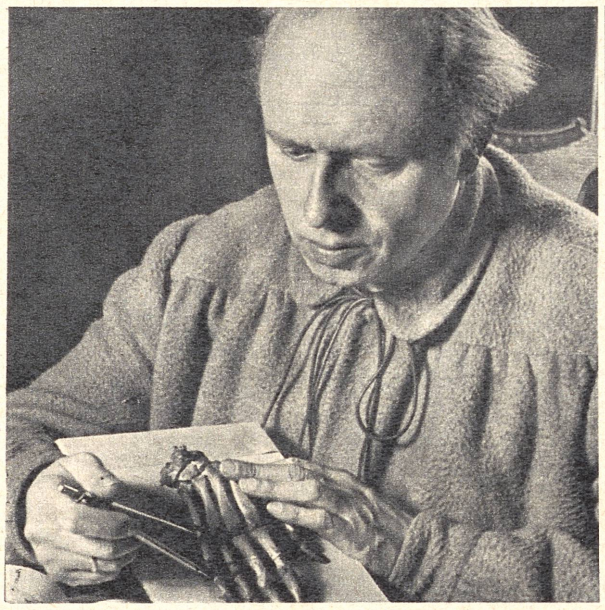
Fortsettes i neste nummer

En tysker forbedrer verktøiene

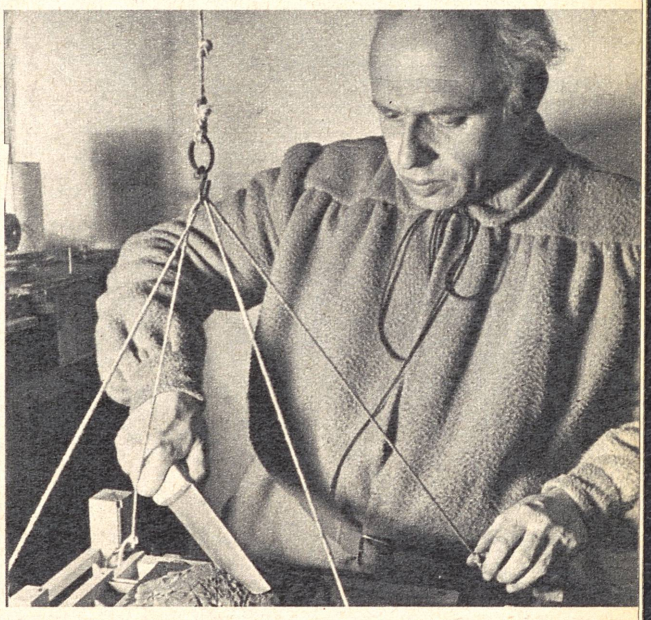
„Håndsiden"s opdagelse

„Werkstätte für Griff-Forschung"s firmamerke (til venstre) viser grunntrekkene i grunnleggerens arbeid: den organiske forbindelse mellem hånd, verktøi og arbeidsgjenstand. Ved siden av et bor fra stenalderen med eksemplarisk tommelgrep

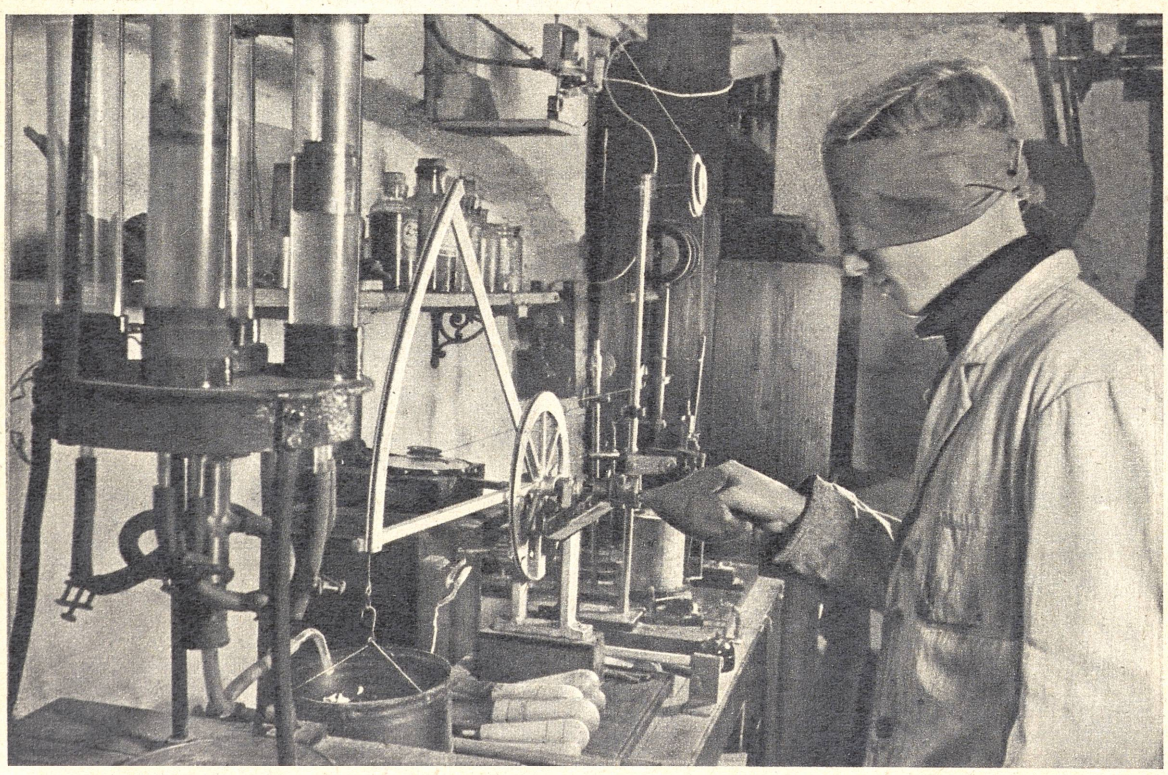

Overingeniør Herig under måling av skjelettet av en hånd. Ethvert håndverk preger tydelig hånden. For å konstatere hendenes arbeidsmåte under de forskjelligste grep ved trekking, trykking eller dreining, var det nødvendig å foreta 26.000 undersøkelser

Herig ved den skrivende vekt. Det av overingeniøren opfunne apparat „skriver" selvstendig op styrken av det trykk, som grepet om kniven utøver på hånden under skjæring — en konstatering som er av største verdi for grepsforskningen

At vår tids verktøi er bedre enn stenalderens, det er enhver overbevist om. En mann i Karlsruhe påstår imidlertid det motsatte. Og beviser også dette klart. Et blikk ned i alle verktøiskasser eller inn i en tannlæges instrumentskap er

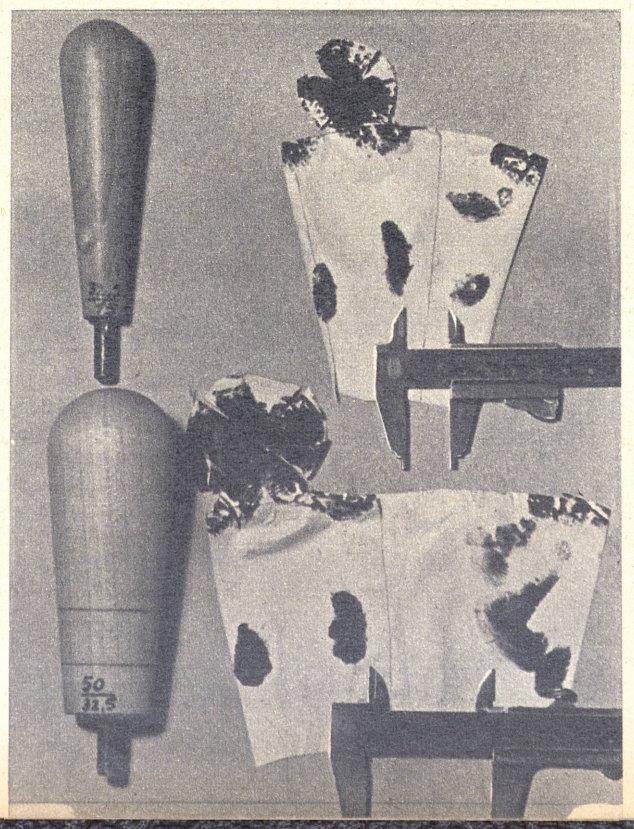
nok til å konstatere at mannen har rett. Menneskene som gjennem århundrer uavlatelig forbedret sitt verktøi har alltid bare bekymret sig om den delen av verktøiet som vendte mot arbeidsstykket, om „arbeidssiden" — men skaftet eller handtaket, „håndsiden", forblev uutviklet. En besynderlig og nesten ubegripelig forsyndelse, og det blir ennu mere uforståelig, når man betenker at mange verktøier fra stenalderen hadde omhyggelig utviklede, fullstendig „håndterlige" grep!

Mannen i Karlsruhe, overingeniør Friedrich Herig, lot det ikke bare bli med sin opdagelse. Han betraktet den snarere som en ansporelse for sitt livsarbeid. Han grunnla et „verksted for håndgrepsforsking" som skal gi ethvert verktøi den beste og hendigste håndgrepsside. Han gikk så tilverks med tysk grundighet, opfant praktiske målingsmåter, utforsket arbeidshåndens grunnstillinger: under boring, skjæring, klipping, skriving og hamring.

Han benyttet herunder de erfaringer som han hadde samlet som kunststoffkontrollør i et industrielt forskningsinstitut, dertil det kjennskap han hadde fått gjennem undersøkelser av fortidens teknikk, som han hadde nedlagt i en bok om „Håndkulturlære".

I løpet av få år har Herigs forskningsinstitut ydet et oplysende og nyttig arbeid av forbausende omfang. Han har utviklet verktøiets „håndside" i tallrike variasjoner, og like som man alltid har visst at ingen kjede kan være sterkere enn dens svakeste ledd, så gjelder det allerede nu i alminnelighet at intet verktøi kan være bedre enn dets håndgrep er: en erkjennelse som Herig har satt igjennem.

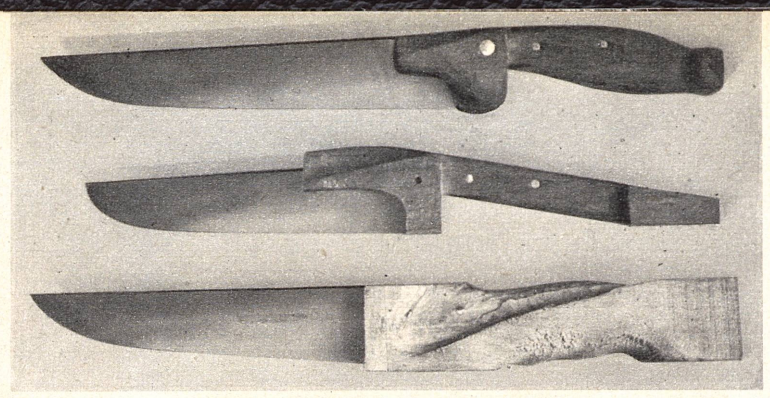
Det nye grep blir prøvd „blindt" og „døvt". Også dette apparat er en av Herigs opfinnelser. Her blir det konstatert om det nye grep såvel ved trykk som ved trekking og dreining ligger fast nok i den kontrollerendes hånd. Assistenten arbeider med tilbunne øine og ører for at han ikke skal bli forstyrret

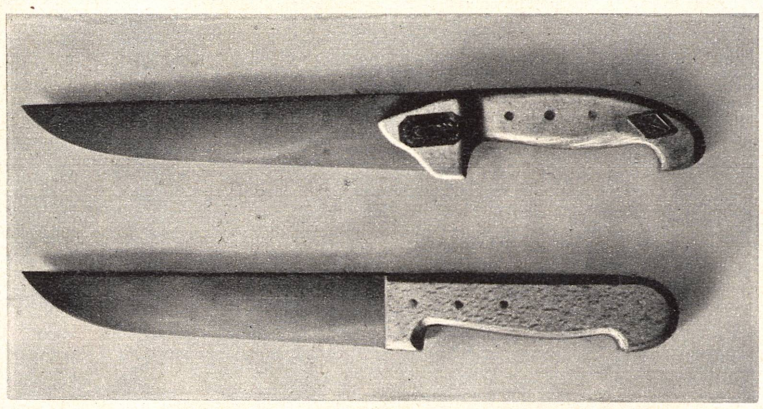

Papirhylster røper en hemmelighet. For å se forskjellen i „grepbilledet", mellem et lett og et sterkt grep beklær Herig begge med papirhylstre og lar en sotsvertet hånd gripe til. (Billede ovenfor.) Blir nu hylstrene skåret op, så viser måleinstrumenter (billede nedenfor til venstre) at avstanden mellem tommel- og pekefinger øker med voksende grepstyrke, mens de andre avstander blir like — et verdifullt holdepunkt

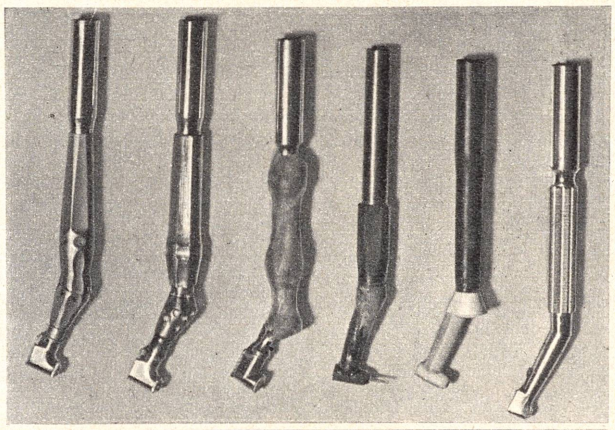

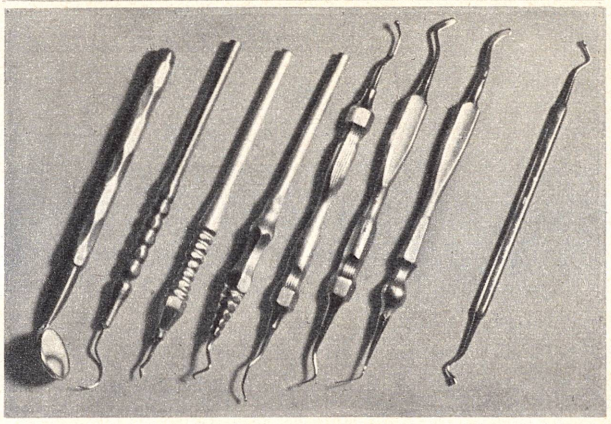
Den ideelle kjøttkniv som efter årelange forsøk blev konstruert i institutt-tet for håndgrepsforskning. Hvad angår håndtak jog knivblad svarer den helt ut til sin hensikt. Hvilken utvikling den måtte gjennemgå viser . . .

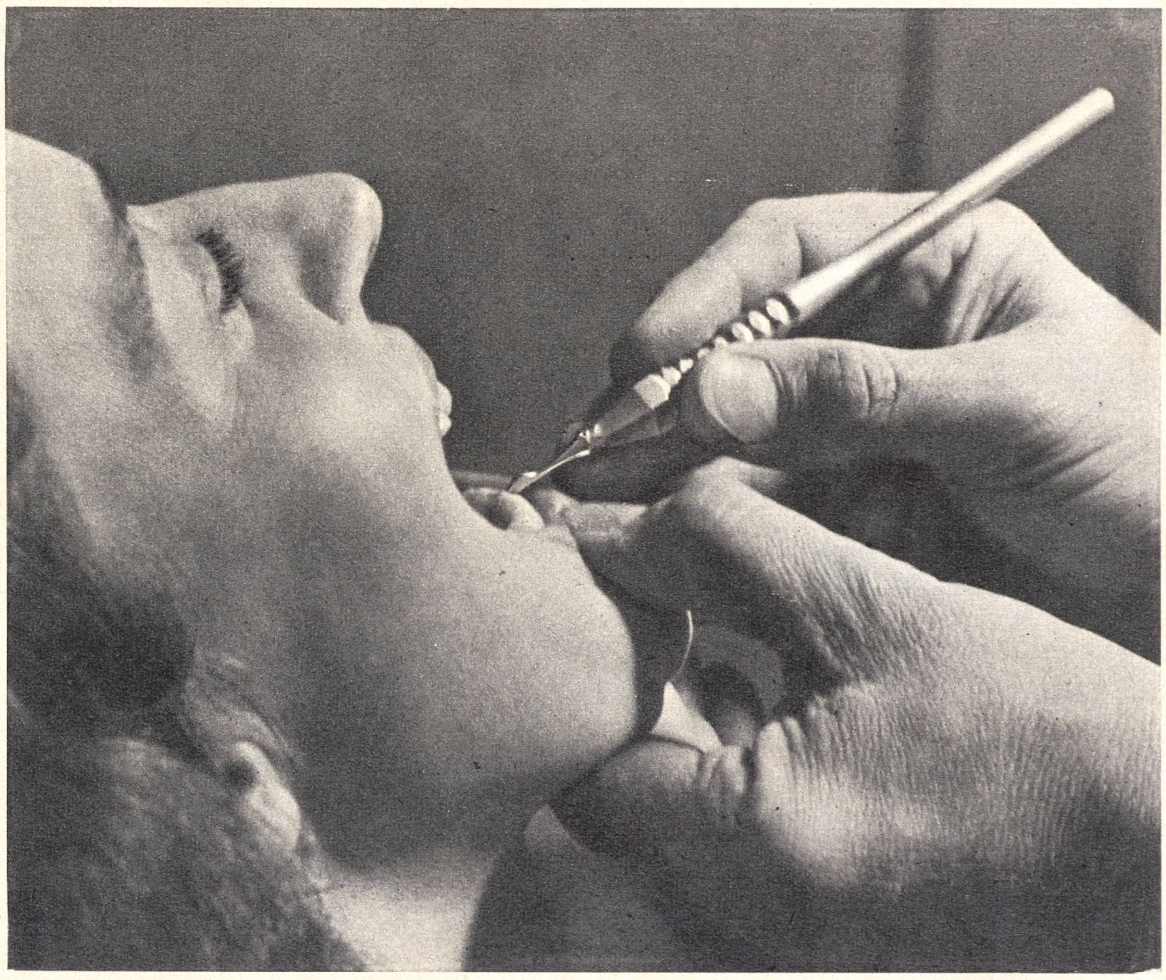

. . . forskningsmodellen for slakterkniven. Disse få eksemp-ler er riktignok resultatet av bare — 400 forsøk. Ytterligere hundrevis av forsøk brakte først den ønskede fullkommenhet

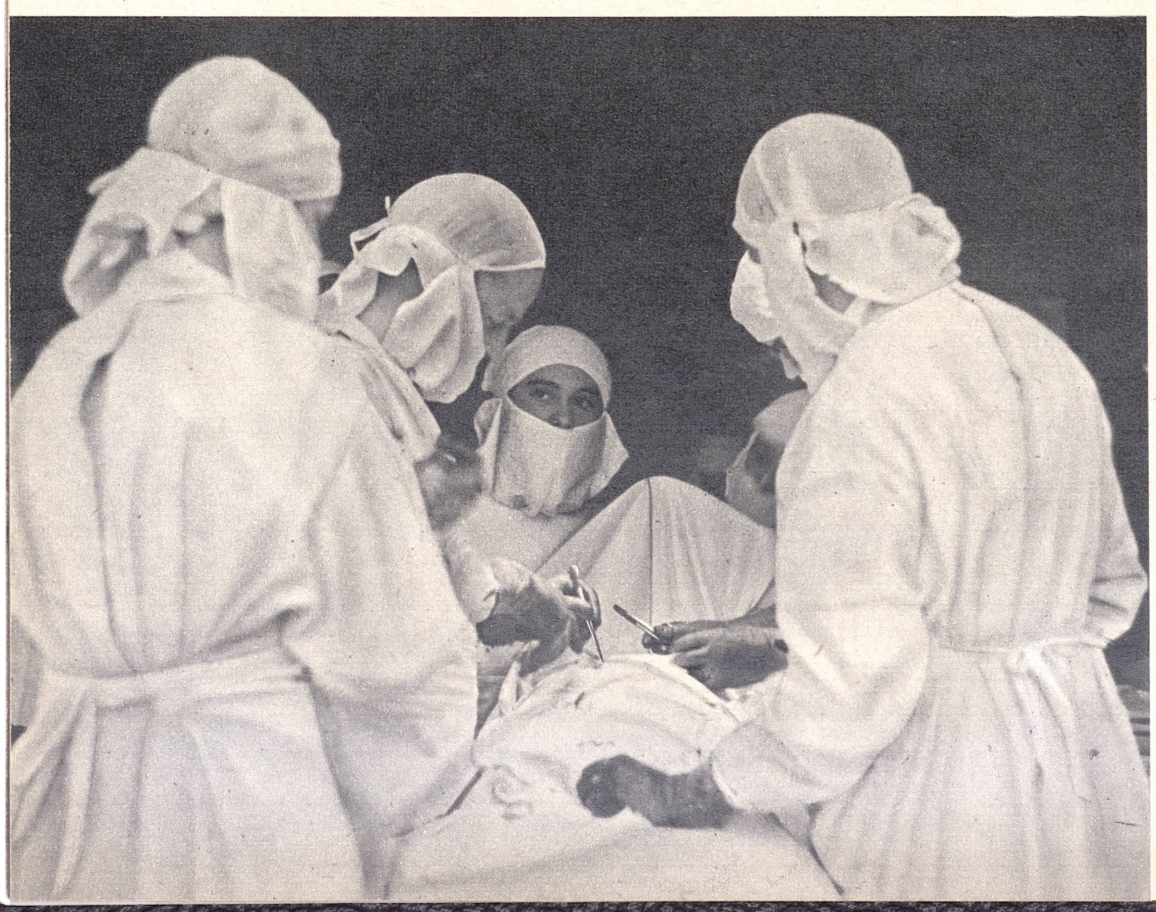

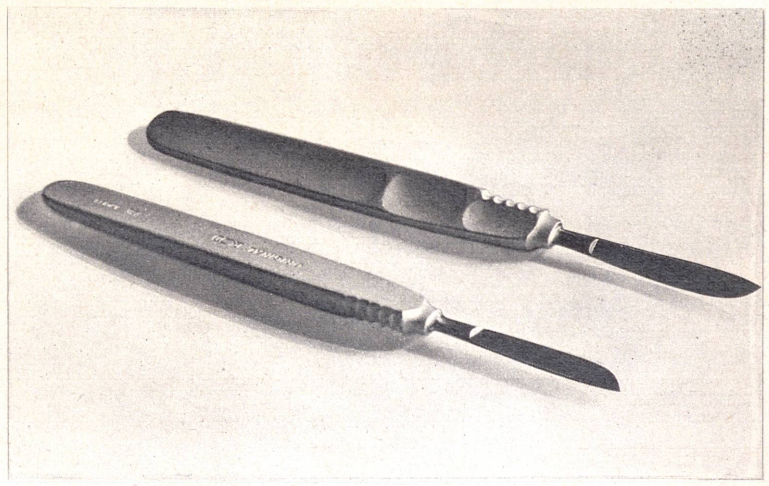

Lett håndterlige instrumenter også for tannbehandling. Mens tannlægeverktøiets „arbeidsside" stadig blev ytterligere utviklet, hadde det — hvilket enhver fagkatalog viser — hittil stadig den samme „håndside". Først Herigs forskningsarbeid ga instrumentene det nye „håndterlige" utseende

Det nye håndgreps verdi — vist i praksis. En tannren-ser fra verkstedet for håndgrepsforskning i lægens hånd

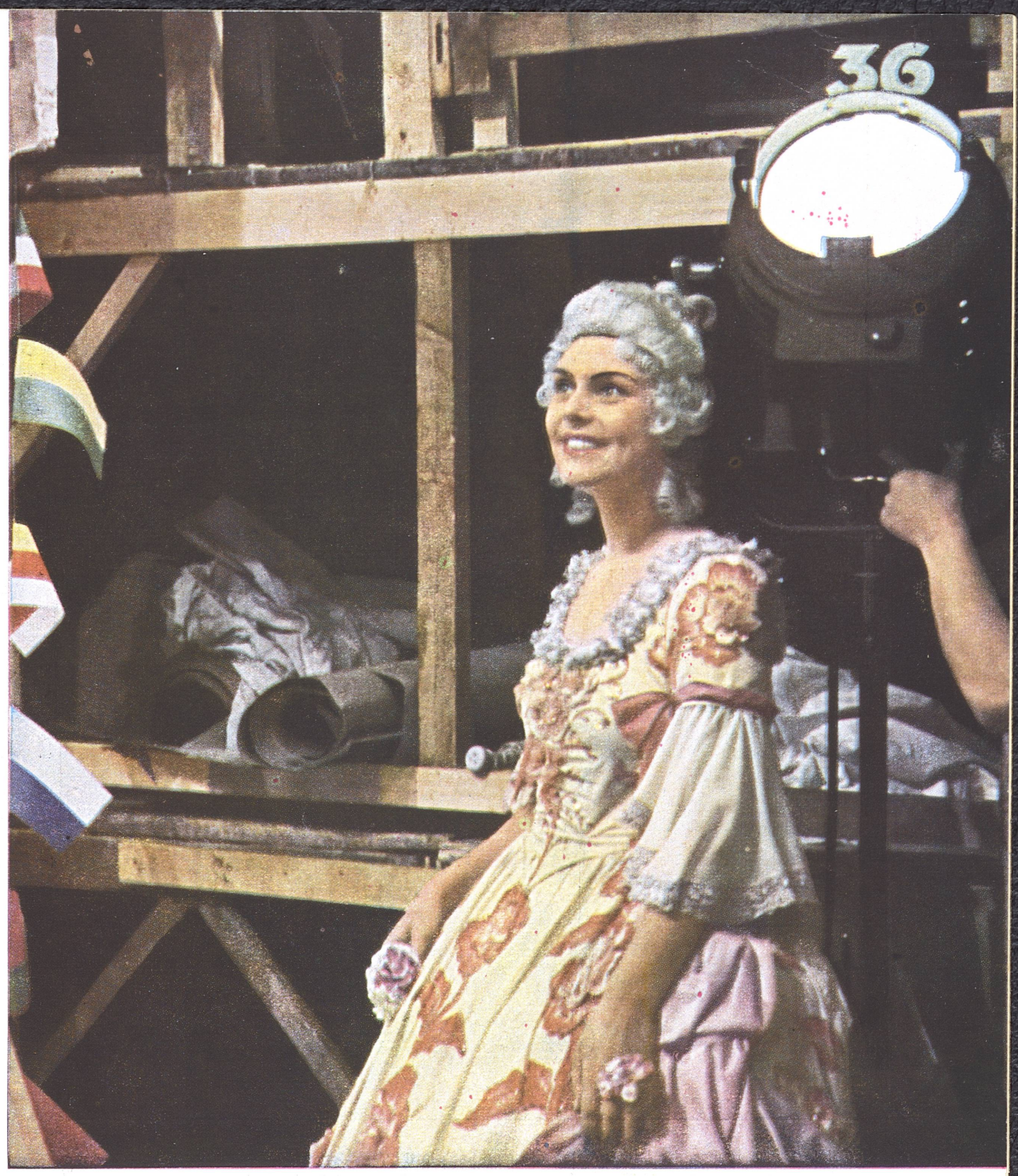
Kirurgen — og hans nye kniv med det av over-ingeniør Herig uteksperimenterte håndgrep. Ved krigens utbrudd blev denne kniv stillet til disposi-sjon for krigskirurgien uten noe som helst lisens-gebyr

Trude Marlen blir sminket . . . Nu er hun Antonia Link, hvis charme og begavelse som subrette bedåret wienerne for sytti år siden . . . Sin suksess opnådde hun samtidig med den klassiske wiener operettes opståen, med den udødelige komponisttrestjernen Strauß - Suppé - Millöcker og med opdagelsen av Girardi, den store komiker

„Operette“

En film fra den gamle musikkby Wien

Kostymenes, lysets og farvenes fortryllende virkning! En ung kvinnelig statist venter på sin scene i „Sigøinerbaronen“, hvor man nøiaktig har kopiert hver minste detalj fra premièren for seksti år siden

Den nye film og „den nye vin“ — de skal leve! Willi Forst som har hovedrollen og samtidig er regissør og medarbeider ved manuskriptets opsetning, sammen med sine nærmeste medarbeidere: Hans Wolff, „cutter“, — og Hans Schneeberger, kameramann; til høire regiassistent Victor Becker

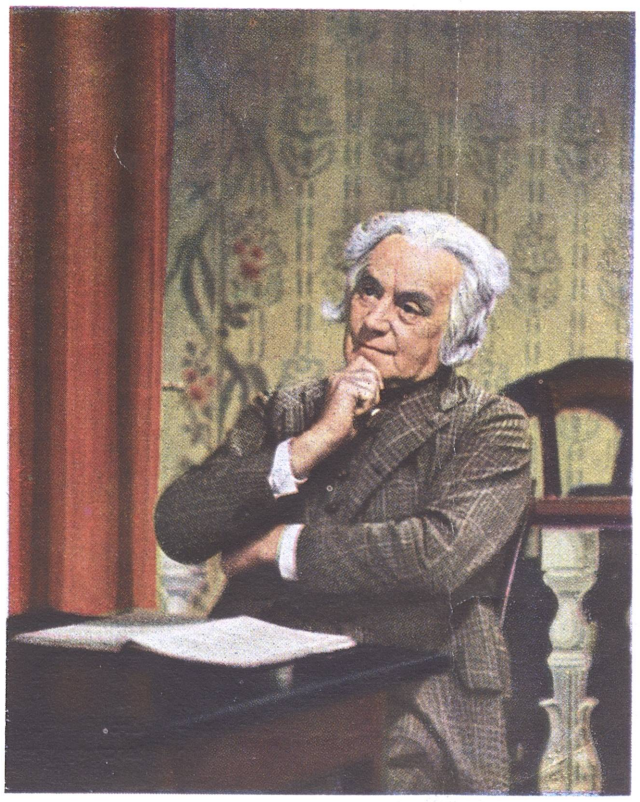
Som regissør er Forst en sann fanatiker når det gjelder deta'jer. Her snakker han med Maria Holst fra Burgteatret, som for første gang står foran kameraet og her i Maria Geistingers skikkelse — „wienoperettens dronning“. Med alle medvirkende diskuterer og prøver han før scenen blir filmet

Syv navn stråler i de år da den gamle musikkby Wien skapte operetten som en ny kunstform. Fremdeles er navnene til de tre store komponistene i hvermanns munn: Johann Strauss, Franz von Suppé og Carl Millöcker. De store skuespillere Alexander Girardi, Antonie Link og Maria Geistinger er imidlertid nesten glemt. Ja til og med regissøren og teaterdirektøren, lederen og organisatoren, mannen som gjorde sin energi, sitt sceneinnstinkt og sin teaterlidenskap til midtpunkt og motor i hele utviklingen: Franz Jauner. Den nye Wien-film „Operette“ lar gjennopstå hans oprivende, skapende og strålende liv som dog endte på en tragisk måte

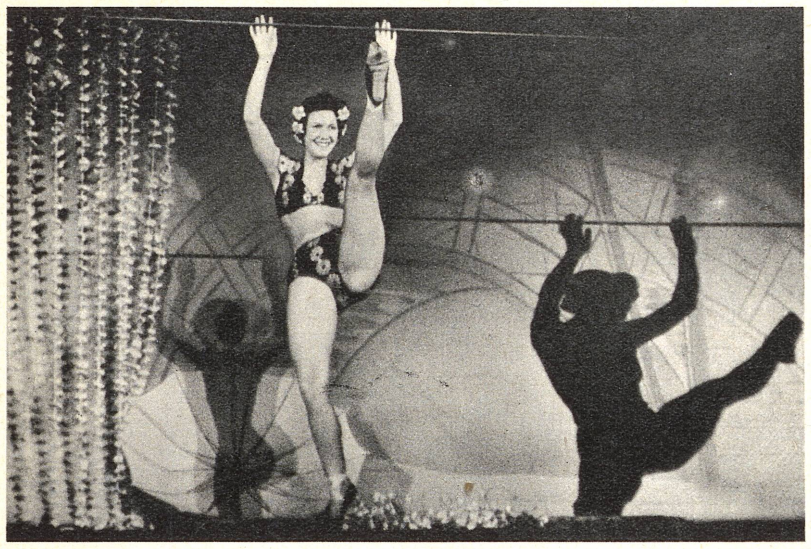
„Slik instruerte Jauner, den betydeligste teatermann på sin tid", — efter wienernes mening — sluttscenen av „Sigøinerbaronen". Willi Forst, som i denne film selv spiller Franz Jauner — har i denne anledning latt det lenge ubenyttede Carlsteater restaurere, og rekonstruert det historiske forbillede inntil de minste detaljer. Jauner var den første mester i „masse-regi". Han benyttet langt over 100 statister, lot dekorasjonene male av Makart, ga ut uhyre summer for kostymer, — og gjorde allikevel glimrende forretning!

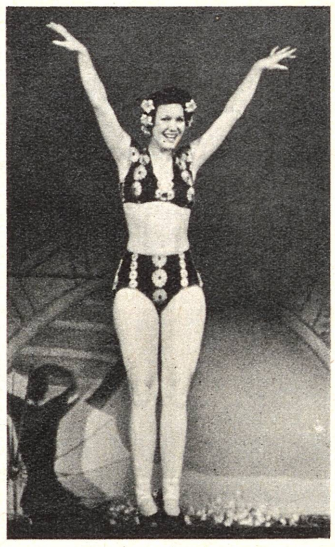

Også Gustav Waldaus elskverdige ansikt lyser op i noen scener. Han spiller den gamle musikk-pedagog Ferdinand, Franz Jauners faderlige venn

Ennu i pausene mellem optagelsene omgis de kvinnelige statister av den gamle wiener-operettes atmosfære, som blev innfanget ved hjelp av alle regi- og kostymekunstens midler for å levendegjøre en lengst svunnen teatertid

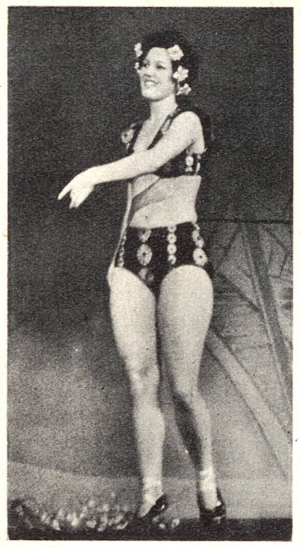
Linedanserinnens kunststykke er forbi; lynsnart vipper hun et ben i høiden, det virker som et grasiøst utråpstegn ved slutten av en flott opvisning. Bifallet bruser . . .

. . . hun brer ut armene og enhver har følelsen av at takken gjelder en selv — nytt bifall . . .

. . . overrasket og likesom forvirret over så megen vennlighet kommer så et yndig kniks, og tilslutt . . .

. . . et stort smil til alle kanter, ingen kommer til kort — helt til teppet faller!

Er dere fornøid med mig?

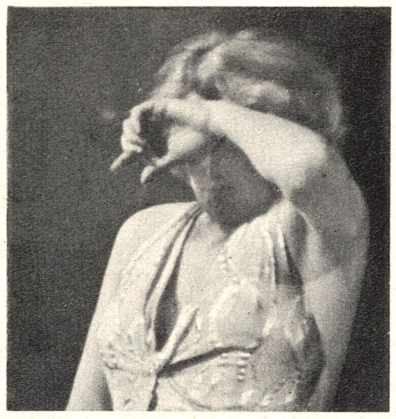
Kunsten å ta avskjed med publikum

Det er ikke bare skuespillerne som har den ærgjerrighet å ville skaffe sig en god sorti. Også ved varietéen er avskjeden fra publikum av stor viktighet. Derfor er alt sammen på det nøieste gjennemtenkt helt til siste sekund, og det er ganske fornøielig en gang bare å iaktta denne reverens. Det er den siste beilen om publikums bifall og samtidig en takk for den

Når danserinnene er så strålende som disse to, da er det ikke vanskelig å høste bifall efter opvisningen. Det brøt løs allerede under dansen. Takken for bifallet arter sig som en seiersikker geste, som på sin side atter fremkaller et nytt

Denne „blyghet", som synes så improvisert, er i virkeligheten et godt innøvet spill! Det derpå følgende . . .

. . . knefall, som trygler om tilgivelse, er ikke mindre beregnet! Men. . .

Ved slangedanserinnen er saken litt mer innviklet

Først må hun skaffe sig sin meddanserinne fra halsen . . .

. . . slik at hun med den glitrende slange kan stimulere op bifallet . . .

. . . som hun helttar til inntekt for sig selv og takker for med en smidig slangebevegelse

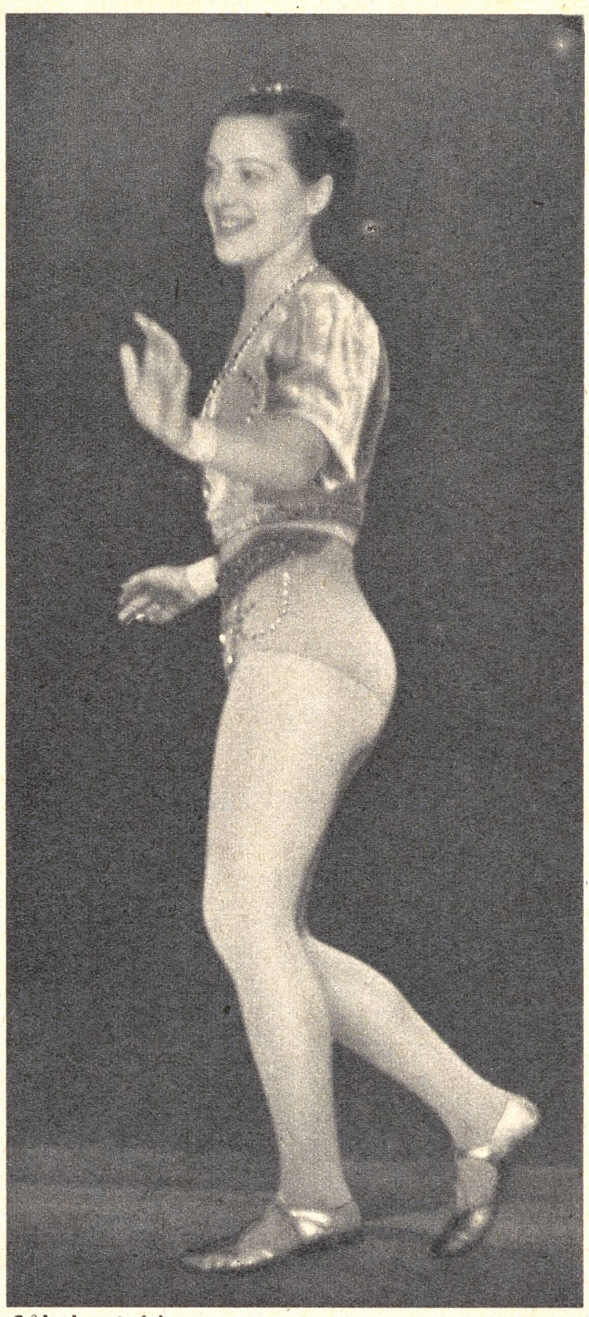

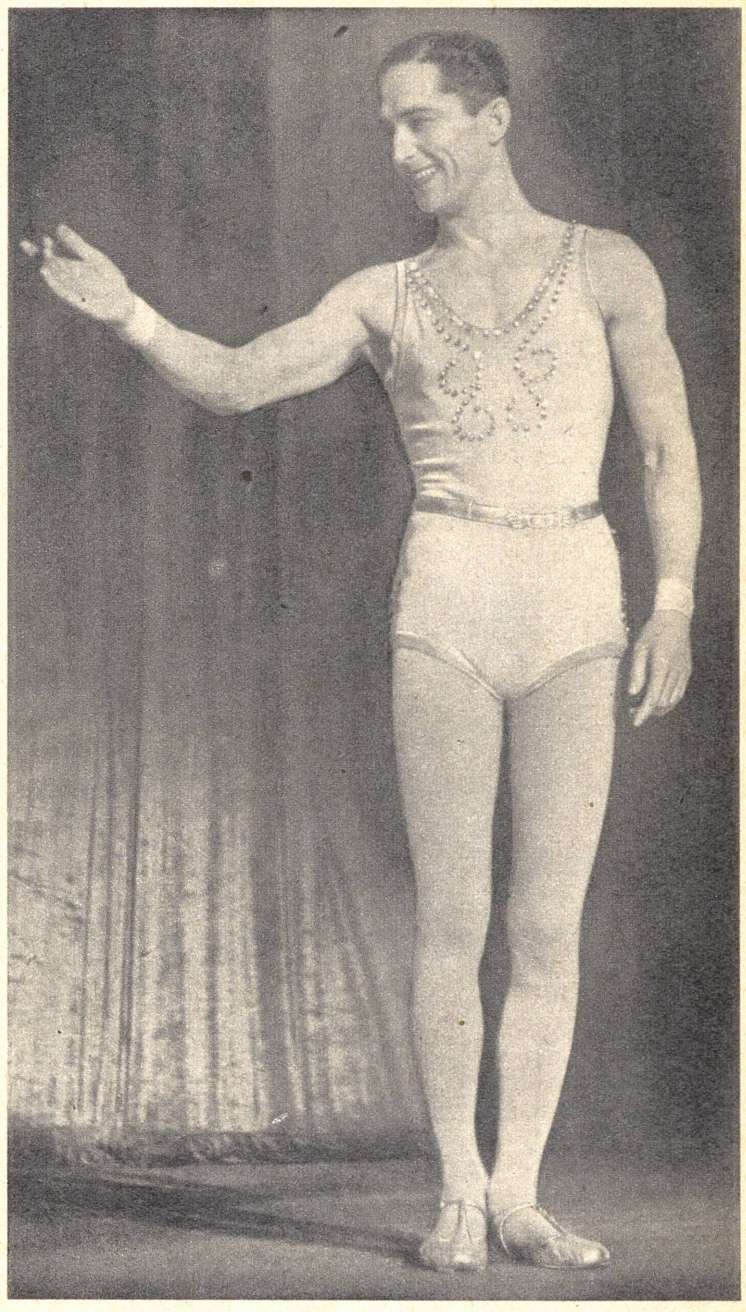
. . . nettop dette „virker" bestandig! Bifallet lyder nesten rørt! Således er sortien til en humoristisk foredragskunstnerinne

Er dēre fornøid med mig?

Den klassiske takk

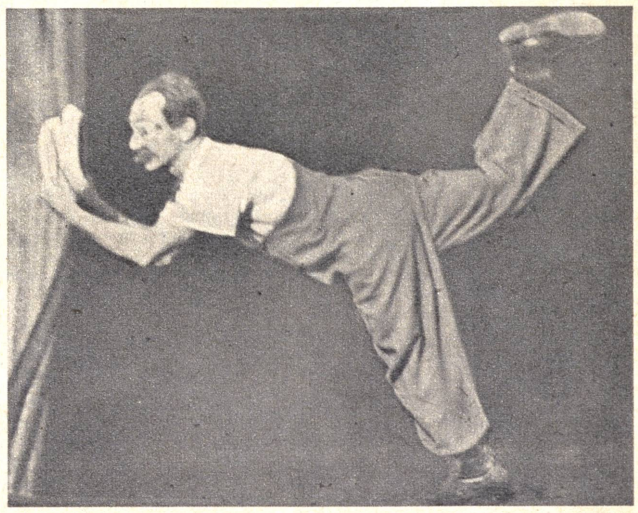
Således takker bare akrobater!

De kunstnere, som hører til de internasjonale stjerner på varietéens himmel, stammer for det meste fra gamle artistfamilier. De blev opdradd til å utføre et „propert" arbeid. For artisten spiller ikke på en scene, han arbeider. Han tar strengt hensyn til tradisjonen, som nøie foreskriver ham opvisningens forløp og avslutning

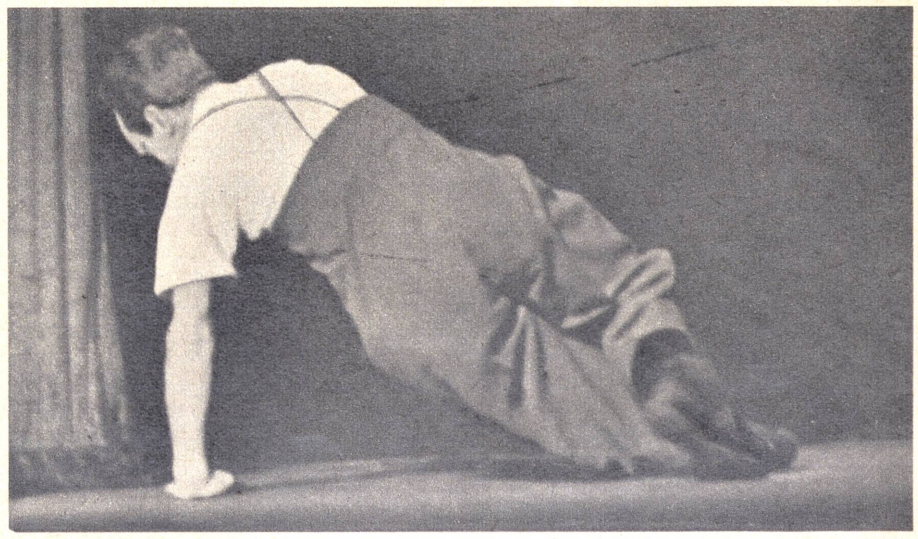
På dette kniks kjenner man et artistbarn! Enkel og uten narrestreker, nesten sky er denne unge kvinnelige artists sorti, hvis enkeltheter nøie blir overvåket av kritiske foreldreøine

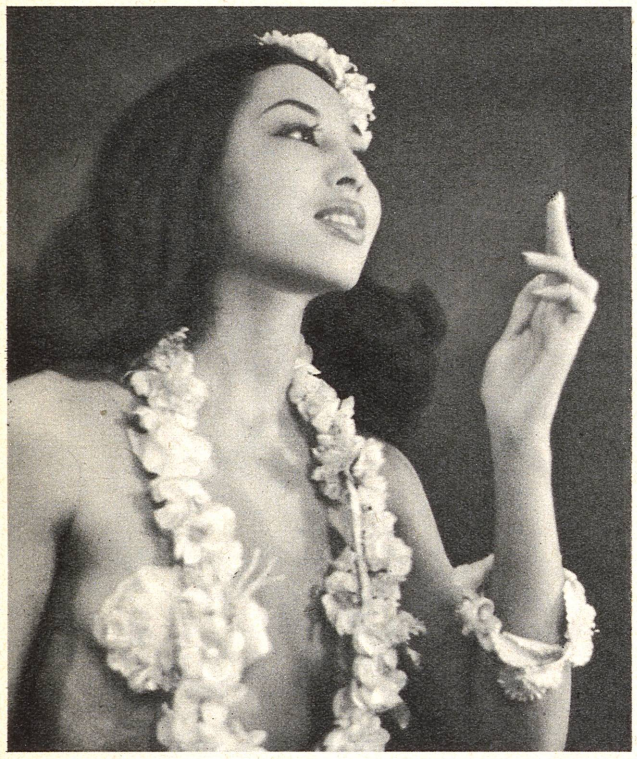

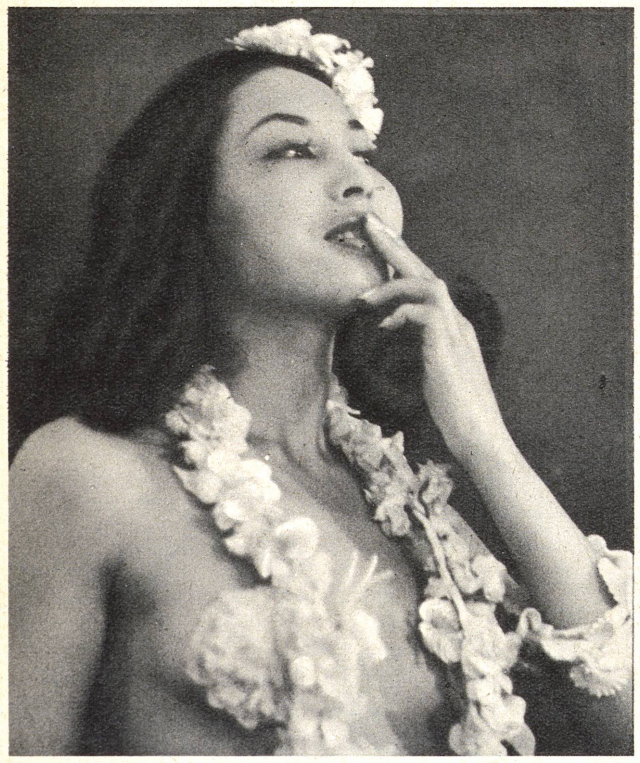
Klovnens avskjed

En klovn stiller allerede under sin optreden alle ting på hodet. Situasjoner, som for ethvert annet menneske vilde være pinlige, utvikler sig for ham i hans personlige favør. Man vilde være dypt skuffet om det ikke til slutt atter og atter hendte ham et uhell. Naturligvis hender det! For det meste snubler han og faller, men dog slik, at man kan beundre hans bakside. Når det endelig lykkes ham å dreie sig om, så viser han oss et dypt ulykkelig ansikt. Jo mer hjelpeløs han ter sig, desto større vil bifallet for ham bli.

En malayisk danserinnes forførende geste: en smal, sart hånd vinker en hilsen . . .

. . . og mens publikum klapper sitt bifall strør hun slengekys ut over parkettet! Bifallet stiger og nu kommer den raffinerte takk: Med lette trekninger og tydelig merkbare dirrende bevegelser med kroppen viser danserinnen hvor velgjørende det virker på hende å bli innhyllet i dette bifall — og derved fordobler hun det

Ennu en klassisk takk: En vals på danselinen er nettop slutt — med en ballettdanserinnes charmante bevegelse neier kunstnerinnen for publikum. Ennu et kniks — og teppet faller!

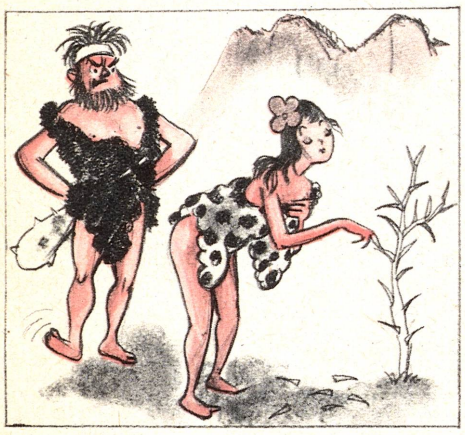

All kunst er imidlertid avhengig — av den mann som forstår kunsten å la teppet falle! Et ubehendig håndgrep kan ødelegge applausen for det beste nummer — men med god teft kan man for enhver kunstner opnå mange fremkallelser!

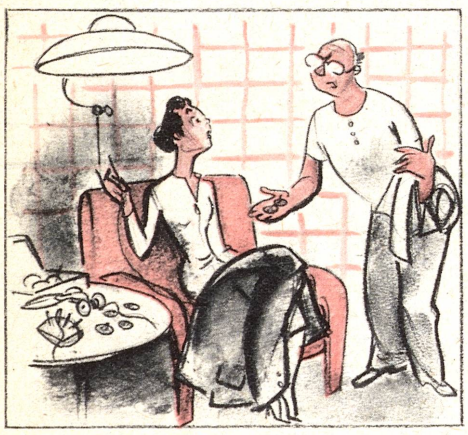

„Kan jeg få prøve en gang til? Jeg begriper ikke hvordan egentlig en sådan glidelås funksjonerer!!"

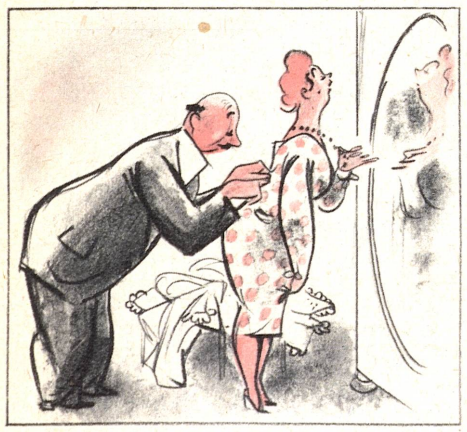
Trykk-knapp eller glidelås?

En torn — det oprinnelig lukkemiddel, gratis levert av naturen!

Knappene — en fullstendig mannlig sak, og . . .

. . . trykk-knappene — en fullstendig kvinnelig sak!

Nålene — ennu i våre dager blir de ofte anvendt på en vel uttenkt måte

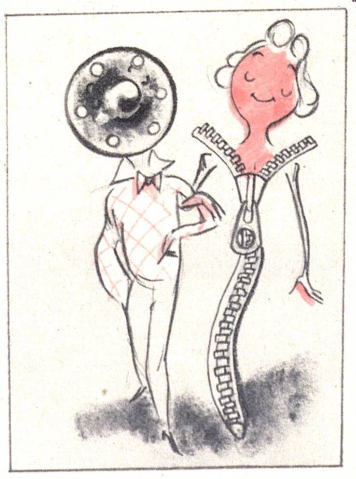
Spørsmålet synes merkelig, men det er ikke på langt nær så forunderlig som historien om lukkemekanismen for all slags bekledning. I det øieblikk da Adam og Eva hadde spist av kunnskapens tre, opstod hos Eva ønsket om å klæpå sig. Adam var enig med henne i det — uten å ha den minste anelse om hvilke bekymringer hans senere sønner skulde få med Evas klær. Eva selv var beskjeden. Først flettet hun fikenblader, men vi må vel anta at det snart blev byttet med dyreskinn. Torner var det naturlige middel til å holde dem sammen. Og at kvinnene ligner roser, kunde man i gamle dager føle på ekte torner. Evas fortjeneste derved er ubestridelig: hun har ikke bare lært verden hvordan man skal bite i et surt eple. Til tornen kom nu de første spenner, bronsespennen, som samtidig dannet en pynt på klædebonnet. Hekter og hemper blev også opfunnet. Men nu kommer et punkt som beviser menneskehjernens eiendommelighet: gjennem årtusener brukte hele verden disse midler til å lukke og kneppe igjen klær på — og var fullstendig tilfreds dermed! Opfinnere, som hele sitt liv tenkte på hvad man egentlig ennu kunde finne på for å gjøre livet lettere for menneskene, strevet morgen og aften med sine klær, lukket og åpnet knapper, nåler, trakk bånd igjennem hemper og hull knyttet og bandt . . . og merket ingenting! Begrepet „mote" blev stadig mer utviklet, tusener opfant nye former av beklædningen — og uten å tenke videre over det holdt de som barn fast ved de eksisterende lukkemuligheter! Først meget senere kom opfinnerne av knappene, som det tilkommer det ry at de i det hele tatt tenkte over disse tilsynelatende så ferdige og derfor så uviktige ting. Det var geniale mennesker, ikke bare fordi de virkelig opfant noe nytt, men fremfor alt fordi de overhodet søkte efter noe nytt på dette område! Og i åttiårene av det forrige århundre kommer virkelig en forbløffende ny lukkeinnretning på markedet: trykk-knappen! Ved århundreskiftet lykkes det en tysk fabrikk ved nye tekniske metoder å fabrikere denne vidunderknapp i større stil, og — trykk-knappen begynner sin seiersgang over hele verden! Hvad betyr de gigantiske maurvandringer, hvad er de kjempemessige gresshoppsvermer mot de milliarder av små trykk-knapper som siden den tid strømmer over verdensmarkedet! Vet man at de mest raffinerte maskiner og tusener av menn arbeider i kjempestore støperier, valseverker og fabrikkhaller før disse trykk-knapper er ferdige til forsendelse? Vet man at hver enkelt av dem bærer navnet „Prym"? Ja! Den takknemlige menneskehet merket sig navnet, fordi den vilde ha kvalitet. Man skulde nu tro at alt var i orden. Men nei, det fantes noen utilfredse ærgjerrige folk som gjerne vilde at kjolen skulde slutte ennu tettere til, og frem for alt at det hele gikk fortere. Kanskje var det menn som måtte hjelpe sine koner med å lukke ballkjolene i ryggen og som herunder stadig fok feil av trykk-knappenes rekkefølge. Kanskje var det noen som i grunnen vilde ha opfunnet noe helt annet — eller enkle skjønnhetsfanatikere, for hvem enhver fold på en trang kjoie var en gru. De strevet i lengre tid, og den moderne teknikk hjalp dem naturligvis — og således opstod det mirakel som idag under navnet „glidelås" har en rivende avsetning. Pryms trykk-knapper blev forferdet. Fra Alaska til Hellespont, fra Japan til den siste eske i en forretning i Amerikas Wild West dirret det gjennem dens stålnerver. Men den fant snart sin ro igjen. Det viste sig snart at glidelåsen ikke gjorde de små uunnværlige. Ingen er ergerlig over det. Tvertimot er det bare behagelig nu å ha to moderne lukkemetoder! Men forbausende er det at efter årtusener var noen få års moderne teknikk nok til å skape noe nytt på dette område. Så bør man vel si at utviklingen ennu ikke er avsluttet. Kanskje vil vi få ennu mer overraskende ting. Kanskje blir det opfunnet et slags limstoff som holder kjolene sammen uten at de blir beskadiget? Damene vilde altså bli „limet". Det kan nu være det samme! Men det må være mig tillatt å utstøte et ve- og klagerop og å spørre når, hvor og hvem i herreverdenen der vil opfinne den moderne skjorteknapp? En skjorteknapp som virkelig sparer en for alle ergrelser! Hvorfor den ennu ikke finnes, er klart: skylden ligger deri at ingen damer bruker skjorteknapper. Hvis de hadde hatt bruk for den — da vilde den forlengst ha sett ganske anderledes ut, ti for damene opfinner mennene som bekjent alt!

Anton Sailer

Mistanke: „Merkelig, idagmorges var det en knute og nu er det en sløife!"

En tegning fra tiden om århundreskiftet! Som man ser kunde de daværende lukkeinnretninger lett vekke mistanke om et galant eventyr. Men hvem kan på de harmløse trykk-knapper eller glidelåser merke hvilke hender lukket kjolen?

Trykk-knapp eller glidelås: to gode venner

Visjoner i LABORATORIET

AV DR. HEINZ GRAUPNER

I det 16. og 17. århundre beskjeftiget berømte vitenskapsmenn sig med å fremkalle visjoner og åpenbarelser ved å beskue slepne stener, krystaller eller fat som var fylt med olje eller vann, og overfor folket tydet man disse syner som meddelelser fra åndene. Det var en gammel kunst, som allerede var kjent i oldtiden og som blev omrammet av magisk seremoniell.

Et slikt seremoniell var vel nødvendig. For i grunnen var denne krystallskuen en meget enkel og nøktern sak, som egentlig bare ved visjonene eller åpenbarelsene fikk sin særskilte, nesten uhyggelige karakter. Det dreide sig i det hele tatt ikke om noe annet enn å stirre skarpt på en skinnende gjenstand. Det behøvde slett ikke ubetinget å være krystall, om enn den formodete mystiske bakgrunn her nok synes forsterket. Krystaller hadde alltid frembrakt folks tro på under. For imidlertid å fremkalle visjoner, kunde man istedenfor krystaller likeså godt benytte metaller, vann i et glass eller oljede fingernegler og fiksere dem skarpt. Hvis man da bortmante alle tanker og helt gikk op i beskuelsen, kom man langsomt i en svakt hynotisk tilstand — og det varte ikke lenge så inntrådte virkelige visjoner.

Denne metode, eller man kan også si: denne kunst var i høi grad blitt dyrket i oldtiden. For under en slik „krystallskuen" kunde et menneske komme med ytringer som minnet om orakelvisdommer. Beskueren av krystallet kunde også komme til å røbe forskjellige hemmeligheter ved skildringen av de billeder han så. I Egypt blev disse „krystallvisjoner" like til våre dager benyttet for å avsløre en tyv. I det gamle Hellas, i Demeters tempel i Patras, benyttet man ikke krystaller, men senket derimot et speil ned mot en vannoverflate inntil speilets forside berørte denne — da viste det sig magiske billeder og syn i speilet, og efter disse stilte man forskjellige diagnoser på sykdommer. Derav utviklet speilseernes kunst sig, de såkalte specularii, som ennu fantes ved Katarina av Medicis og dronning Elisabeths hoff.

Vitenskapen overså hovmodig denslags overtroiske skikker, inntil man i våre dager atter tenkte på „krystallvisjonene" og innrømmet dem en plass i forskningen. Men man har ikke vekket dem til live for å bringe den „sjette sans" til ny opblomstring, men fordi man med dette hjelpemiddel kunde trenge dypere inn i den menneskelige sjel og var i stand til å avskaffe gammel overtro.

I den brede masse er tilbøieligheten til å gi pseudomagiske ting en plass i deres sjel ennu meget stor. Men det kan neppe antas at alle krystallseere drev svindel bare for å holde krystallvisjonen i live. På den ene side var det altså overtroiske anskuelser, forestillinger om „fremmede visdommer", „fremtidssyn" og „de høiere verdeners åpenbarelser", og på den annen side ønsket om å vinne klarhet over det som i århundrer ved sin magiske virkning hadde spilt en viktig rolle i den europeiske verden.

I det psykologiske institutt i et tysk universitet har en ung vitenskapsmann på ny bygget op det middelalderske trolldomsverk, og den kjølige, saklige luft i laboratoriet har ikke utøvet noen virkning på visjonene. Vedkommende forsøksperson satt i et mørkerum. Foran et forheng var det plasert en glasskule, som kunde belyses regelmessig eller med foranderlige reflekser. Forsøkspersonen skulde stirre på kulen og fortelle hvad han oplevde. Et særskilt lydfilmapparat sørget for at forsøkspersonens ytringer blev optatt uten at han merket det. I glasskulen kunde billedet av en maske gjengis således at det synes å sveve i den. Dermed lyktes det å sammenligne ekte „visjoner" og det virkelige billede av masken. Et stort antall forsøkspersoner hadde ved det første forsøk ekte hallusinasjoner, altså innbilte syn, enten som ubevegelige billeder, akvareller, plastikker, fotografier eller bevegelige, filmlignende billeder. Fremtoningene synes å være fremmed for deres bevisshet og å komme utenfra.

Hittil lignet alt virkelig en ekte „visjon". For det som forsøkspersonen så i den tomme glasskulen, som var belyst av en lampe, eksisterte i virkeligheten ikke. Hvor fikk de billedene fra? Oplevde forsøkspersonene virkningen av en hemmelighetsfull, usynlig makt? Tok de del i en mystisk foreteelse?

Da man prøvde forsøkspersonenes ytringer nærmere, kom også de på mer nøkterne tanker som kanskje trodde dermed å kunne gjøre et skritt ut av virkeligheten. De hadde glemt at det ved siden av bevisste ting også finnes ubevisste, erindringer som er gått tapt, sjelelige tilstander som vi ikke vet noe om, men som eksisterer. Og disse kommer frem under krystallvisjonene.

Man har kalt krystallvisjonen det ubevisstes stigerør. Billeder og hendelser, som var glemt eller som kan ansees som uttrykk for den sjelelige tilstand man befinner sig i stiger op fra sjelens, ubevissthetens dybder, idet man er fascinert av kulen. Som forklaring skal vi her nevne to eksempler. En forsøksperson som led sterkt av hemninger så i kulen en olympiahopper der stadig startet, men som aldri fullførte hoppet. Kan en dikter tydeligere gi uttrykk for de „indre hemninger" i denne persons sjelelige tilstand enn med denne billedlige sammenligning som i denne visjon steg frem for forsøkspersonen? Men eksperimentatoren blev ikke bare klar over forsøkspersonenes sjelelige tilstand ved visjonene, også glemte oplevelser dukket op. Således så en forsøksperson hvordan kulen først var fylt med en hvit tåke. Da denne forsvant så han sig selv som barn stående på en jernbanebro, og under ham kjørte et dampende tog. Kulen, „Det ubevisstes stigerør", vekket til live en glemt oplevelse fra barndommen.

En annen lærd forteller følgende historie. En mann vilde skrive et brev, men hadde glemt mottagerens adresse. Han beskuet altså sitt krystall og straks så han det han ønsket i grå skrift på hvit bunn. Krystallvisjonen var altså her intet annet enn en støtte for hukommelsen.

Fremkalte nu forsøkslederen ved siden av disse visjoner i kulen billedet av en maske, så blev det nesten aldri skjelnet fra de ekte visjoner. Enten blev begge deler, visjon og maske, til virkelighet, eller begge deler blev holdt for falske forestillinger.

Ved å adlyde en indre tvang, må øie og fantasi utfylle det tomme lysrum med billeder, og disse billeder kommer fra det ubevisste, fra dybdene i den skuendes personlighet op til forestillingsverdenen.

Det blir således ikke stor åndeinnskytelse og sjette sans til overs, så uhyggelige og hemmelighetsfulle disse eksperimentelle visjoner enn er for naive mennesker. Av de innbilte billeder fremgår alltid den beskuendes personlighet. Alt som fra glemselens eller sjelens dybder viser sig for det visjonære øie, hender ene og alene i hans sjeleliv — ingen „hinsidige verdener" eller „ånder" gir ham billedene, de er ikke profetiske undrer eller okkulte åpenbarelser, men noe — riktignok ikke før bevisst — som hører til denne verden og er forankret i vår egen sjel. En spiritistisk tydning kan være så forlokkende den vil: den unge tyske vitenskapsmanns forskninger sier imidlertid med et nøkternt sprog at det har vi ikke noen rett til.

I sjelelæren kjenner vi ikke bare krystallvisjonene som det ubevisstes stigerør. Det finnes også andre lignende sjelelige mekanismer, som løser det ubevisste fra dets dyp og får det til å stige op i vår bevissthet. Ved krystallvisjonen var øiet formidleren — vi vet også at vår hånd kan være det. Et øiekast inn i enhver telefoncelle med alle dens billeder og nedrablede figurer og bokstaver er et bevis herfor. Det er riktignok bare små og ofte uklare ytringer fra det ubevisstes sfære — men man kan også studere dette systematisk.

Krystallvisjonene minner oss således om en lignende foreteelse, nemlig å skrive automatisk. Man gir en forsøksperson en bok å lese; foran ham ligger en skriveblokk og i hånden holder han en blyant. Midt i lektyren begynner hånden å rable, til å begynne med for det meste uleselige ting, men likesom ført av en fremmed og hemmelighetsfull makt, skriver hånden ord og setninger. Også her gjelder ordtaket at øvelse gjør mester — den skrivende vet ikke hvad han gjør, hans bevissthet er ved boken han leser. Senere, når han selv leser det han har skrevet, har han slett ingen følelse av at det er hans hånds verk. Det skrevne kan behandle dypsindige tanker, denslags bøker blev endog offentliggjort, og skapende fantasi kan her ofte komme til uttrykk — men alt opstod på samme måte som ved krystallvisjonene, ut fra underbevissthetens. En religiøs eller kunstnerisk lengsel, en tilbaketrengt angst eller frykt kan også her ved det ubevisstes stigerør dukke op fra vår sjels tåkeland. Sjeleforskerne og sjelelægene har dermed et viktig og ubestikkelig verktøi i hånden, som tillater dem likeså lett å kaste et blikk inn i sjelens usynlige dybder som mikroskopet viser oss det som ellers er usynlig for øiet.

Signal nr. 2, 2. årgang, 2. januar-hefte, utkommer hver 14. dag Chefredaktør: Harald Lechenperg, Chefredaktørens stedfortreder Hugo Mösslang / Forlag og trykkning: Deutscher Verlag, Berlin SW 68, Kochstr. 22/26 / All rett forbeholdes All rights reserved / Entered as second-class matter at the Postoffice of New York, N. Y. / Printed in Germany

Utferdstrangen

har vi alle medfødt som en evig lengsel. Med magisk kraft føler vi oss stadig tiltrukket av den vide verdens lokketoner. Denne verdens skjønnhet, og de forskjellige lands egenart, skikk og bruk, hele charmen ved det fremmede trekker oss til sig. Hvor interessant er det ikke f. eks. å se hvor forskjellig kvinnens stilling er hos de forskjellige folkeslag! Der finnes stammer hvor rester av tidligere tiders morsrett er blitt igjen, og andre hvor kvinnen må beile til mannen. Hos atter andre er kvinnenne fremdeles gjenstand for handel og bytte. Og hvor interessant er ikke de forskjellige bryllupsseremonier, rett og plikter før og efter ekteskapet. Den (på tysk) nettop utkomne

Negerinner av Mitu-stammen i deres „bladdrakt". (Anglo-Egypt. Sudan)

GROSSE VÖLKERKUNDE

av den berømte forsker dr. Hugo A. Bernatzik viser de fremmede folkeslags liv og levnet slik som det er nu. De ser slanke, høie negerinners naturlige skjønnhet, kineserinners små sirlige skikkelser, sydhavsparadiset, indiske tempeldanserinners vakre figurer, kaster et blikk inn i de arabiske telts intime liv, japanske tehus og afrikanske lerhytter.

Mer enn 550 delvis helsides fotos

Tre bind i formatet 19×27,5 cm. innbundet i lin, tilsammen **Rm. 48.—.** Vi leverer alle 3 bind straks **med rett til å levere dem tilbake innen 5 dager** hvis de ikke er tilfreds.

Uten kredittillegg og mot rimelige måneds-avdrag på ..... **Rm. 4.80**

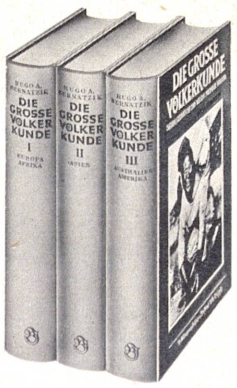
Tollfri innførsel og rimelige betalingsvilkår i alle land

Utførlig rikt illustrert farvelagt brosjyre tilsendes Dem gratis og uforbindtlig mot innsendelse av nedenstående kupong. Eiendomsrett forbeholdes.

FACKELVERLAG STUTTGART V3

AVDELING FOR EKSPORT OG FORSENDELSER

25% **eksportrabatt** får De hvis De betaler med utenlandsk valuta eller frie riksmark også i clearing. Riksmarksnoter, sperrekontoer og frimerker kommer ikke inn under denne moderasjon.

Til Fackelverlag, Avdeling for Eksport og Forsendelser
Stuttgart V 3

KUPONG

Vær så vennlig å send mig gratis og uforbindtlig et flerfarvet prospekt over „Die große Völkerkunde" med tallrike interessante fotos.

Navn: .....

Stilling: .....

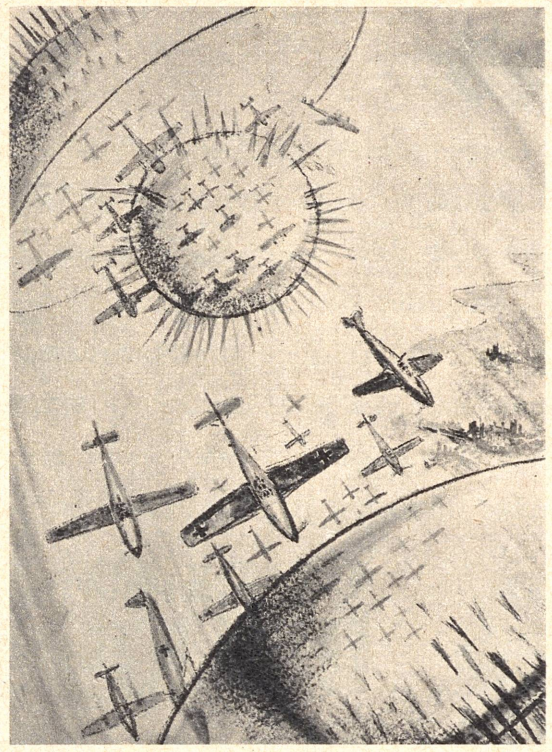
Nøiaktig adresse: .....

.....

I dette nummer bringer *Signal*

Uforglemmelige PK-billeder 1940 II

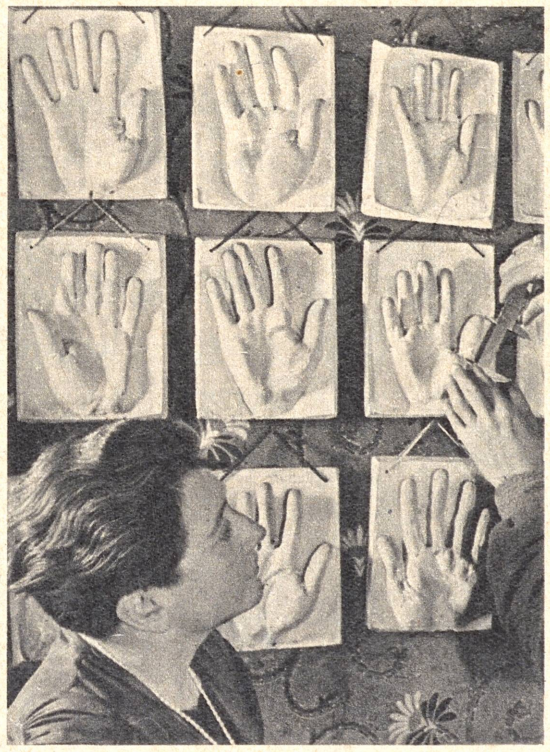
Teknikk, taktikk, flyvertricks

Stålhjelmen gjennem 25 år

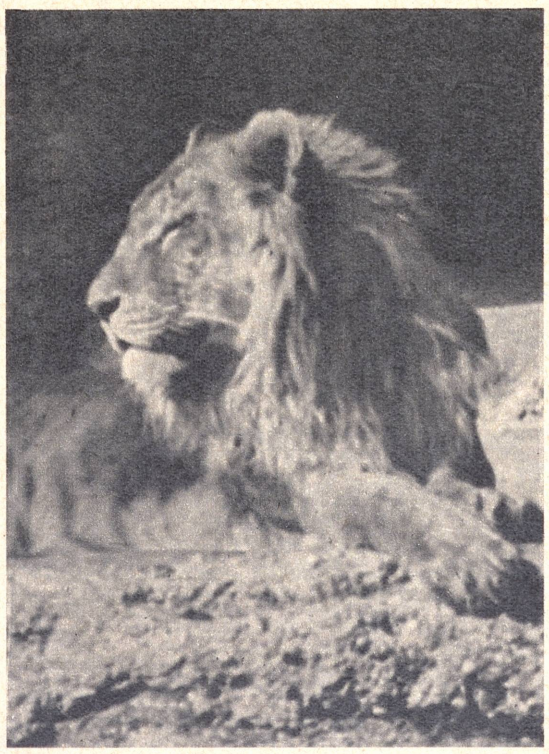
Er dere fornøid med mig?

En tysker forandrer verktøiene

Jordbær i januar

Krysninger i den zoologiske have

De syklende parisere

Trykk-knapp eller glidelås